

Bažnyčios žinios

Popiežius

Popiežius Pranciškus NESMURTIŠKUMAS – TAIKOS POLITIKOS STILIUS Žinia 50-osios Pasaulinės taikos dienos (2017 m. sausio 1 d.) proga	2
NEPILNAMEČIAI MIGRANTAI – PAŽEIDŽIAMO IR BEBALSIAI Žinia Pasaulinės migrantų ir pabėgėlių dienos (2017 m. sausio 15 d.) proga	5
MISERICORDIA ET MISERA Apaštališkasis laiškas užbaigiant Gailestingumo šventuosius metus	7

Popiežiaus katechezės

Popiežius Pranciškus GAILESTINGUMO DARBAI KŪNUI IR SIELAI PAVALGYDINTI ALKSTANČIUS, PAGIRDYTI TROKŠTANČIUS GAILESTINGUMAS IR DIALOGAS PRIIMTI KELEIVJ, APRENGTI NUOGĄ	15 16 17 17
---	----------------------

Ganytojo žodis

Arkivyskupas Lionginas Virbalas „ŠTAI AŠ, SIŪSK MANE“ (Iz 6, 8) Laiškas Kauno arkivyskupijos tikintiesiems po 2016-ųjų arkivyskupijos sielovados simpoziumo ir Gailestingumo jubiliejaus metų	19
--	----

Homilijos

DIEVO APSIREIŠKIMO MŪSŲ GYVENIME ŽVAIGŽDĖS / Kristaus Apsireiškimas (Trys Karaliai) JĖZAUS PAŠAUKIMAS BŪTI DIEVO AVINĖLIU / 2 eilinis sekmadienis (A) MŪSŲ PAŠAUKIMAS ŽMONES ŽVEJOTI MEILĖS TINKLAIS / 3 eilinis sekmadienis (A) AMŽINOSIOS LAIMĖS PASLAPTIS / 4 eilinis sekmadienis (A)	23 24 25 26
---	----------------------

Straipsniai

Gerd Haeffner SJ NEUŽMIRŠTI SIELOS	27
---------------------------------------	----

Bažnyčia Lietuvoje

Arkivyskupas Teofilus Matulionis bus skelbiamas palaimintuoju	33
Vyskupo Justino Staugaičio 150-ųjų gimimo metinių minėjimas	33
Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas	35
Kauno arkivyskupijos kunigų konferencija	37
Paminėtos Panevėžio vyskupijos įsteigimo 90-osios metinės	39
Popiežiškosios lietuvių šv. Kazimiero kolegijos šventė Vilniuje	39
Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas	40
Paminėta Lietuvos advokatūros diena	40
Diskusija apie kūdikių globą	40

Popiežius Pranciškus

Nesmurtiškumas – taikos politikos stilius

*Žinia 50-osios Pasaulinės taikos dienos
(2017 m. sausio 1 d.) proga*

1. Šių Naujųjų metų pradžioje nuoširdžiai linkiu taikos visoms tautoms, valstybių ir vyriausybių vadovams, taip pat religinių bendruomenių ir įvairių pilietinės visuomenės organizacijų atsakingiesiems asmenims. Linkiu taikos visiems vyrams, moterims, vaikams ir meldžiu, kad Dievo paveikslas ir panašumas kiekviename žmoguje leistų mums pripažinti vienas kitą kaip begaliniu kilnumu apdovanotas šventas dovanas. Pirmiausia konflikto situacijose gerbkime tą „giliausią kilnumą“ (1) ir veiklų nesmurtiškumą paverskime savo gyvenimo būdu.

Ši žinia skirta 50-ajai Pasaulinei taikos dienai. Pirmojoje palaimintasis popiežius Paulius VI ne tik į katalikus, bet ir į visus žmones kreipėsi nedviprasmiškais žodžiais: „Galiausiai akivaizdžiausiai paaiškėjo, kad taika yra vienintelė ir teisinga žmogaus pažangos kryptis (ne ambicingų nacionalizmo įtampas, ne smurtinis užkariavimas, ne represijos klaidingai civilinei tvarkai įtvirtinti).“ Jis išpėjo sergėtis „pavojaus patikėti, kad tarptautinių kontroversijų neįmanoma išspręsti protingai, tai yra remiantis teise, teisingumu, lygybe, bet vien atgrasančia bei kruvina jėga“. Priešingai, cituodamas savo pirmtako šventojo Jono XXIII encikliką *Pacem in terris*, pabrėžė „tiesa, teisingumu, laisve, meile grįstos taikos prasmę bei meilę“ (2). Šie žodžiai šiandien ne mažiau svarbūs bei primygtini nei prieš penkiasdešimt metų.

Šia proga norėčiau pasvarstyti apie nesmurtiškumą kaip taikos politikos stilių ir prašau, kad Dievas padėtų mums visiems pasiekti nesmurtiškumą savo jausmų bei asmeninių vertybių gelmėje. Tegu meilė ir nesmurtiškumas lemia mūsų elgesį vienas kito atžvilgiu tarpasmeninių santykių – ir socialinių, ir tarptautinių – srityje. Mokėdamos pasipriešinti keršto pagundai, smurto aukos galės būti įtikinamiausi nesmurtinių taikos statydinimo procesų veikėjai. Nuo vietinio bei kasdienio ligi pasaulinės tvarkos lygmens nesmurtiškumas tegul ženklina mūsų sprendimus, santykius, veiksmus ir visų atmainų politiką.

Sutrupėjęs pasaulis

2. Praėjusį šimtmetį nusiaubė du kruvini pasauliniai karai, jis pažino branduolinio karo grėsmę ir patyrė gausybę kitokių konfliktų, o šiandien mus slegia baisus fragmentiškas pasaulinis karas. Nelengva pažinti,

ar dabartinis pasaulis mažiau smurtinis už vakarykštį ir ar šiuolaikinės komunikavimo priemonės bei mobilumas, ženklinantys mūsų epochą, leido mums geriau suvokti smurtą ar tik labiau prie jo įpratino.

Kad ir kaip būtų, šis „fragmentiškai“, įvairiais būdais bei lygmenimis vykdomas smurtas kelia didžiules kančias, kurios akivaizdžios – karai įvairiose šalyse ir skirtinguose žemynuose; terorizmas, nusikalstamumas ir netikėti ginkluoti užpuolimai; piktnaudžiavimas migrantų ir prekybos žmonėmis aukų atžvilgiu; aplinkos niokojimas. Dėl ko visa tai? Argi smurtu įmanoma pasiekti tvarios vertės tikslų? Argi tai, kas pasiekama smurtu, nesukelia atsakomųjų veiksmų ir mirtinų konfliktų, naudingų vien „karo viešpačiams“?

Smurtas neišgydys mūsų subyrėjusio pasaulio. Atsakas smurtu į smurtą geriausiu atveju lemia privertinę migraciją ir nežmonišką kančias, nes kariniams tikslams skiriami milžiniški ištekliai, kurių nebelieka jaunimo, vargstančių šeimų, garbaus amžiaus žmonių, ligonių ir didžiulės žmonių daugumos mūsų pasaulyje kasdieniniams poreikiams. Blogiausiu atveju tai gali lemti daugelio, jei ne visų, fizinę ir dvasinę mirtį.

Geroji Naujiena

3. Jėzus irgi gyveno smurto laikais. Jis mokė, kad tikrasis mūsų laukas, kuriame susiremia smurtas ir taika, yra žmogaus širdis: „Iš vidaus, iš žmogaus širdies, išeina pikti sumanymai“ (Mt 7, 21). Tačiau Kristaus žinia tokios tikrovės akivaizdoje yra radikaliai teigiamas atsakas: jis nenuilstamai skelbia priimančio bei atleidžiančio Dievo besąlygišką meilę ir savo mokinius moko mylėti priešus (plg. Mt 5, 44) ir atsukti kitą skruostą (plg. Mt 5, 39). Sukliudydamas kaltintojams užmušti akmenimis svetimautoją (plg. Jn 8, 1–11) ir savo mirties išvakarėse liepdamas Petruį kišti į makštį kalaviją (plg. Mt 26, 52), Jėzus nurodo nesmurtinį kelią, kuriuo eina iki galo, iki kryžiaus, ant kurio įgyvendina taiką ir sugriauna priešišumą (plg. Ef 2, 14–16). Todėl tas, kas priima Jėzaus Gerąją Naujieną, moka pažinti savyje nešiojamą smurtą ir leidžiasi pagydomas Dievo gailestingumo, savo ruožtu tapdamas sutaikinimo įrankiu, anot šventojo Pranciškaus Asyžiečio paragini-mo: „Kai lūpomis skelbiate taiką, tegul jos dar apščiau būna jūsų širdyse“ (3).

Būti tikrais Jėzaus mokiniais šiandien reiškia laikytis ir jo siūlomo nesmurtiškumo. Pasak mano pirmtako Benedikto XVI, toks mokymas „realistiškas, nes atsižvelgia į tai, kad pasaulyje per daug smurto, per daug neteisingumo ir tokios situacijos neįmanoma įveikti kitaip nei didesne meile, gausesniu gerumu. Tas *gausiau*

ateina iš Dievo“ (4). Toliau jis pabrėžia: „Nesmurtiškumas krikščionims nėra vien taktinė elgsena, bet reiškia žmogaus buvimo būdą, nuostatą to, kuris taip įsitikinęs Dievo meile bei jo galia, kad nebijo sutikti blogio vien meilės ir tiesos ginklais. Priešų meilė yra *krikščioniškosios revoliucijos šerdis*“ (5). Pagrįstai priešų meilės Evangelija (plg. Lk 6, 27) laikoma „krikščioniškojo nesmurtiškumo didžiąja chartija“: jos esmė yra ne „pasiduoti blogiui <...>, bet į blogį atsakyti gėriu (plg. Rom 12, 17–21), šitaip sutraukiant neteisingumo grandines“ (6).

Galingesnis už smurtą

4. Nesmurtiškumas kartais suprantamas kaip kapituliacija, išipareigojimo stygius ir pasyvumas, tačiau iš tikrųjų taip nėra. 1979 m. priimdama Nobelio Taikos premiją, Motina Teresė aiškiai paskelbė savo veiklaus nesmurtiškumo žinią: „Mūsų šeimoje taikai kurti nereikia naikinčių bombų ir ginklų, reikia tik būti drauge, mylėti vienas kitą. <...> Taip galėsime įveikti visą blogį, kuris yra pasaulyje“ (7). Mat ginklų galia yra apgaulinga. „Kol prekeiviai ginklais darbuojasi, vargšai taikdariai atiduoda savo gyvybę, kad išgelbėtų vieną žmogų, paskui dar kitą, dar kitą, dar kitą.“ Tokiems taikdariam Motina Teresė yra „mūsų laikų simbolis, paveikslas“ (8). Praėjusį rugsėjį labai džiaugdamasis paskelbiau ją šventąja. Gyriau jos atsidavimą visiems „priimant ir ginant žmogaus gyvybę, negimusią, paliktą likimo valiai, išmestą. <...> Ji pasilenkdavo prie išsekusiųjų, paliktų numirti pakelėje, įžvelgdama juose Dievo jiems dovanotą kilnumą. Ji padarė savo balsą girdimą pasaulio galingiesiems, kad jie suvoktų savo kaltę už savo padarytus skurdo nusikaltimus – nusikaltimus!“ (9). Kaip atsakas į tai, jos užduotis – ir šiuo atžvilgiu ji atstovauja tūkstančiams, net milijonams žmonių – buvo dosniai, su atsidavimu artintis prie aukų, paliečiant ir sutvarstant kiekvieną sužeistą kūną, gydant kiekvieną palūžusią gyvybę.

Ryžtingai ir nuosekliai praktikuotas nesmurtiškumas davė išpūdingų vaisių. Neužmiršamos sėkmės pasiekė Mahatma Gandis ir Chanas Abdulas Gafaras Chanas laisvindami Indiją ir Martinas Lutheris Kingas Jaunesnysis, kovodamas su rasine diskriminacija. Nesmurtiškumo vadovės dažnai būna moterys, kaip, pavyzdžiui, Leymah Gbowee ir tūkstančiai Liberijos moterų, organizavusių maldos susitikimus ir nesmurtinius protestus (*pray-ins*), paskatinusius aukšto lygio derybas antram pilietiniam karui Liberijoje užbaigti.

Negalime užmiršti nė epochinio dešimtmečio, pasibaigusio komunistinių režimų žlugimu Europoje. Krikščionių bendruomenės prie to prisidėjo nuolatine malda ir drąsia veikla. Ypatingą įtaką padarė šventojo Jono Pauliaus II tarnystė ir mokymas. Enciklikoje *Cen-*

tesimus annus (1991) apmąstydamas 1989 m. įvykius, mano pirmtakas pabrėžė, kad epochinę pervartą žmonių, tautų ir valstybių gyvenime nulėmė „taiki kova naudojantis vien tiesos ir teisingumo ginklais“ (10). Ši politinio perėjimo kelią taikos link įgalino „nesmurtinės pastangos žmonių, visada atsisakydavusių nusileisti valdžios galiai ir kaskart mokėdavusių surasti veiksmingų tiesos liudijimo formų“. Popiežius Jonas Paulius II užbaigė žodžiais: „Linkiu žmonėms išmokti kovoti už teisingumą be smurto, vidiniuose ginčuose atsisakant klasių kovos, o tarptautiniuose – karo“ (11).

Bažnyčia daugelyje šalių išitraukusi į nesmurtinių strategijų įgyvendinimą siekiant taikos ir net smurtin-
giausius veikėjus akina stengtis statydinti teisingą ir tvarią taiką.

Šios pastangos neteisingumo ir smurto aukų naudai nėra išskirtinis Katalikų Bažnyčios paveldas, bet būdingos daugeliui religinių tradicijų, kurioms „atjauta ir nesmurtiškumas yra esminiai dalykai bei rodo gyvenimo kelią“ (12). Esu primygtinai pabrėžęs: „Nė viena religija nėra teroristinė“ (13). Smurtas yra Dievo vardo niekinimas (14). Nenuilsdami kartokime: „Smurto niekada negalima pateisinti Dievo vardu. Šventa yra tik taika. Šventa – tik taika, ne karas!“ (15).

Nesmurtinės politikos šaknys – šeimoje

5. Jei versmė, iš kurios kyla smurtas, yra žmonių širdis, tada esmingai svarbu nesmurtiškumo kelią pradėti šeimoje. Ši meilės džiaugsmo dėmenį aptariau kovo mėnesį savo enciklikoje *Amoris laetitia*, užbaigdamas dvejus metus trukusius Bažnyčios apmąstymus apie santuoką ir šeimą. Šeima yra būtinas junginys, kur su-tuoktiniai, tėvai ir vaikai, broliai ir seserys mokosi bendrauti bei nesavanaudiškai rūpintis vienas kitu, trintys ar net konfliktai įveiktini ne jėga, bet dialogu, pagarba, gėrio kitam paieška, gailestingumu ir atleidimu (16). Iš šeimos meilės džiaugsmas sklinda į pasaulį ir suspindi visoje visuomenėje (17). Antra vertus, brolystės ir žmonių bei tautų taikaus sugyvenimo etika turi remtis ne baimės, smurto ir užsisklendimo etika, bet atsakomybe, pagarba ir nuoširdžiu dialogu. Šiuo atžvilgiu kviečiu nusiginkluoti ir uždrausti bei panaikinti branduolinius ginklus: branduolinis atgrasymas bei abipusio susinai-kinimo grėsmė negali būti tokios etikos pagrindas (18). Ne mažiau primygtinai prašau sustabdyti smurtą šeimoje ir piktnaudžiavimą moterimis bei vaikais.

Praėjusį lapkritį pasibaigęs Gailestingumo jubiliejus kvietė pažvelgti į savo širdį ir leisti ten įžengti Dievo gailestingumui. Jubiliejaus metai mums leido suvokti, kiek daug įvairių žmonių bei socialinių grupių sulaukia

abejingumo, yra neteisingumo aukos ir patiria smurtą. Jie yra mūsų „šeimos“ dalis, mūsų broliai ir seserys. Todėl nesmurtiškumo politika, kad išplistų visoje žmonių šeimoje, turi prasidėti namie. „Šventosios Teresės Lizijetės pavyzdys kviečia žengti mažuoju meilės keliu ir nepraleisti progos tarti švelnų žodį, nusišypsoti, padaryti kokią nors nedidelį veiksmą, sėjantį taiką ir draugystę. Integraliąją ekologiją taip pat sudaro paprasti kasdieniai veiksmai, laužantys smurto, išnaudojimo, egoizmo logiką“ (19).

Mano kvietimas

6. Taikos statydinimas veikliu nesmurtiškumu – tai būtinas ir Bažnyčios pastangas atitinkantis elementas jėgos naudojimui apriboti taikant moralines normas, daugybei krikščionių dalyvaujant tarptautinių institucijų veikloje ir prisidedant prie įstatymų visais lygmenimis parengimo. Pats Jėzus Kalno pamokslu mums siūlo taikos statydinimo strategijos „vadovėlį“. Aštuoniais palaiminimais (plg. Mt 5, 3–10) apmetamas žmogaus, kurį galime nusakyti kaip palaimintą, gerą ir autentišką, profilis. Palaiminti, – sako Jėzus, – romieji, gailestingieji, taikdariai, tyraširdžiai, trokštantys ir alkstantys teisingumo.

Viso pasaulio politiniams ir religiniams vadovams, tarptautinių institucijų atsakingiems asmenims, verslo ir žiniasklaidos administratoriams šitai yra programa ir iššūkis – taikyti šiuos palaiminimus būdu, atitinkančiu jų atsakomybę. Iššūkis jiems statydinti visuomenę, bendruomenę ir verslą, už kuriuos jie atsakingi, kaip taikdarius; parodyti gailestingumą atsisakant išmesti žmogų, kenkti aplinkai ir nugalėti bet kokia kaina. To siekiant, reikia būti nusiteikusiam „konfliktą pakelti, išspręsti ir paversti naujo proceso jungiamąja grandimi“ (20). Šitaip elgtis reiškia kurti istoriją ir socialinę draugystę remiantis solidarumu. Veiklus nesmurtiškumas yra būdas parodyti, kad vienybė ištis galingesnė ir vieningesnė už konfliktą. Pasaulyje visa yra artimai susiję (21). Tiesa, gali pasitaikyti, kad skirtumai kels trintis: spręskime šitai konstruktyviai ir nesmurtiškai, taip, kad „įtampas ir priešybės“ susijungtų „į daugialypę vienybę, duodančią pradžią naujam gyvenimui“, „išsaugant tai, kas vertinga abiejose pusėse“ (22).

Noriu patikinti, kad Katalikų Bažnyčia lydės kiekvieną mėginimą statydinti taiką veikliu ir kūrybišku nesmurtiškumu. 2017 m. sausio 1 d. pradeda veikti nauja „Diskasterija žmogaus visapusiškam vystymuisi tarnauti“, padėsianti Bažnyčiai vis veiksmingiau skatinti „neįkainojamą teisingumo, taikos ir kūrinijos saugojimo gėrį“ ir rūpinimąsi migrantais, „stokojančiaisiais, sergančiaisiais ir atskirtaisiais, išstumtaisiais į paribius ir ginkluotų konfliktų bei gamtos katastrofų aukomis, įkalintaisiais,

nedirbančiaisiais ir visokiausių vergystės bei kankinimo formų aukomis“ (23). Bet kuris veiksmas šia kryptimi, kad ir koks kuklus, padeda kurti pasaulį be smurto, tai pirmutinis žingsnis teisingumo ir taikos linkme.

Pabaiga

7. Šią žinią tradiciškai pasirašau gruodžio 8-ąją, Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo dieną. Marija yra Taikos Karalienė. Gimus jos sūnui, angelai šlovino Dievą ir linkėjo žemėje taikos geros valios vyrams ir moterims (plg. Lk 2, 14). Prašykit Mergelės, kad ji būtų mūsų vedlė.

„Visi trokštame taikos; daug žmonių kasdien statydina ją nedideliais veiksmais ir daug kenčia bei kantriai pakelia jos statydinimo vargus“ (24). Pasiryžkime 2017-aisiais malda ir darbu tapti žmonėmis, iš savo širdies, žodžių bei veiksmų ištremusiais smurtą, ir statydinti nesmurtines bendruomenes, besirūpinančias bendraisiais namais. „Nieko nėra neįmanoma, jei malda kreipiamės į Dievą. Visi galime būti taikos amatininkais“ (25).

Vatikanas, 2016 m. gruodžio 8 d.

PRANCIŠKUS

Nuorodos

- (1) Apaštališkasis paraginimas *Evangelii gaudium*, 228.
- (2) Žinia 1-osios Pasaulinės taikos dienos (1968 m. sausio 1 d.) proga.
- (3) „*Leggenda dei tre compagni*“: Fonti Francescane, 1469.
- (4) Viešpaties angelas, 2007 m. vasario 18 d.
- (5) Ten pat.
- (6) Ten pat.
- (7) Motina Teresė. Kalba per Nobelio premijos įteikimą, 1979 m. gruodžio 11 d.
- (8) Meditacija „Taikos kelias“, Šv. Mortos namų koplyčia, 2015 m. lapkričio 19 d.
- (9) Homilija kanonizuojant palaimintąją Motiną Teresę iš Kalkutos, 2016 m. rugsėjo 4 d.
- (10) 23.
- (11) Ten pat.
- (12) Kreipimasis tarpreliginėje audiencijoje, 2016 m. lapkričio 3 d.
- (13) Kreipimasis 3-iajame Pasauliniame liaudies sąjūdžių susitikime, 2016 m. lapkričio 5 d.
- (14) Plg. Kreipimasis tarpreliginiame susitikime su Kaukazo musulmonų šeichais ir kitų religinių bendruomenių atstovais, Baku, 2016 m. spalio 2 d.
- (15) Kreipimasis Asyžiuje, 2016 m. rugsėjo 20 d.
- (16) Plg. Apaštališkasis posinodinis paraginimas *Amoris laetitia*, 90–130.

(17) Plg. ten pat, 133. 194. 234.

(18) Plg. Žinia Konferencijos apie branduolinių ginklų humanitarinį poveikį proga, 2014 m. gruodžio 7 d.

(19) Enciklika *Laudato si'*, 230.

(20) Apaštališkasis paraginimas *Evangelii gaudium*, 227.

(21) Plg. Enciklika *Laudato si'*, 16.117.138.

(22) Apaštališkasis paraginimas *Evangelii gaudium*, 228.

(23) Apaštališkasis laiškas *Motu proprio* forma, kuriuo įsteigiamas Dikasterija žmogaus visapusiškam vystymuisi tarnauti, 2016 m. rugpjūčio 17 d.

(24) *Regina Caeli*, Betliejus, 2014 m. gegužės 25 d.

(25) Kreipimasis Asyžiuje, 2016 m. rugsėjo 20 d.

Popiežius Pranciškus

Nepilnamečiai migrantai – pažeidžiami ir bebalsiai

Žinia Pasaulinės migrantų ir pabėgėlių dienos (2017 m. sausio 15 d.) proga

Brangūs broliai ir seserys!

„Kas dėl manęs priima tokį vaikėlį, tas priima mane, o kas priima mane, tas ne mane priima, bet tą, kuris yra mane siuntęs“ (Mk 9, 37; plg. Mt 18, 5; Lk 9, 48; Jn 13, 20). Šiais žodžiais evangelistai primena krikščionių bendruomenei Jėzaus mokymą, kuris yra įkvepiantis ir sykiu labai įpareigojantis. Juk šia ištara nužymimas patikimas kelias, kuris, prasidėdamas nuo mažutėlių, per Išganytoją bei priėmimo dinamiką veda pas Dievą. Būtent priėmimas yra būtina sąlyga, kad tokia kelionė virstų konkrečia tikrove: Dievas tapo vienu iš mūsų, Jėzuje tapo kūdikiu, todėl atvirumas Dievui tikėjimu, maitinančiu viltį, reiškiasi meilės kupinu artumu mažiausiesiems ir silpniausiems. Meilė, tikėjimas ir viltis – visi trys gailestingumo darbai ir kūnui, ir sielai, kuriuos iš naujo atradome per neseniai pasibaigusį ypatingąjį Jubiliejų.

Tačiau evangelistai nurodo ir atsakomybę tų, kurie gailestingumą griauja: „O kas papiktintų vieną iš šitų mažutėlių, kurie mane tiki, tam būtų geriau, kad asilo sukamų girnų akmuo būtų užkabintas jam ant kaklo ir jis būtų paskandintas jūros gelmėje“ (Mt 18, 6; plg. Mk 9, 42; Lk 17, 2). Kaip nepriminti šio griežto išpėjimo matant žmones, be skrupulų išnaudojančius daugybę vaikų, įtrauktų į prostituciją ar pornografiją, darbo ir karinės tarnybos vergovę, prekybą narkotikais ir kitokias nusikalstamumo formas, jie priversti bėgti nuo konfliktų ir persekiojimų rizikuodami likti vieniši ir palikti likimo valiai?

Todėl Pasaulinės migrantų ir pabėgėlių dienos proga trokštu atkreipti dėmesį į nepilnamečių migrantų, pirmiausia vienišų, tikrovę. Raginu pasirūpinti vaikais, kurie bejėgiai trejopai, nes jie yra nepilnamečiai, atei-

viai ir beginkliai, dėl įvairių priežasčių priversti gyventi toli nuo savo gimtinės ir atskirti nuo šeimos meilės.

Migracija šiandien neapsiriboja kuria nors planetos teritorija, bet aprėpia visus žemynus ir vis labiau įgyja dramatiškos pasaulinės problemos matmenį. Kalbama ne tik apie oraus darbo ar geresnių gyvenimo sąlygų ieškančius žmones, bet ir apie vyrus ir moteris, garbaus amžiaus žmones ir vaikus, priverstus palikti savo namus puoselėjant viltį išsigelbėti ir kitur surasti taiką bei saugumą. Didelę emigracijos kainą pirmiausia moka nepilnamečiai, kuriuos išvykti beveik visada paskatina smurtas, skurdas ir ekologinės sąlygos – veiksniai, su kuriais susijusi ir globalizacija su savo neigiamais aspektais. Nevaržomą greito ir lengvo pelno vaikymąsi lydi ir baisios negerovės, kaip antai prekyba vaikais, nepilnamečių išnaudojimas bei piktnaudžiavimas jais ir apskritai vaiko teisių, įtvirtintų *Tarptautinėje vaiko teisių konvencijoje*, atėmimas.

Vaikystės amžiui dėl jo ypatingo trapumo būdingi nepa- kartojami ir nepaneigiami poreikiai. Pirmiausia tai teisė į sveiką ir saugią šeimos aplinką, kur galima augti vadovaujantis tėvo ir motinos pavyzdžiu; paskui – teisė ir pareiga gauti tinkamą auklėjimą, daugiausia šeimoje ir mokykloje, kur vaikai gali augti kaip žmonės ir savo pačių bei atitinkamos šalies ateities kūrėjai. Juk skaitymas, rašymas ir elementariausia aritmetika daug kur pasaulyje tebėra nedaugelio privilegija. Be to, visi nepilnamečiai turi teisę žaisti ir pramogauti, t. y. teisę būti vaikais.

O tarp migrantų vaikai sudaro pažeidžiamiausią grupę, nes jų laukiančio gyvenimo akivaizdoje jie yra nematomi ir bebalsiai: keblios padėties sąlygota dokumentų stoka paslepia juos nuo pasaulio akių; neturint suaugusiųjų palydos jiems sunku pakelti balsą ir būti išgirstiems. Nepilnamečiams migrantams tada lengva nusmukti iki žemiausio žmogaus degradacijos lygmens, kai nelegalumas ir smurtas sugriauja daugybės nekaltųjų ateitį. Piktnaudžiavimo nepilnamečiais tinklą nėra lengva sutraukti.

Kaip į tokią tikrovę reaguoti?

Pirmiausia būtina suvokti, kad migracijos reiškinys yra ne atsietas nuo išganyto istorijos, bet veikiau jos dalis.

Su juo susijęs Dievo įsakymas: „Nevarginsi ir nekamuo- si ateivio, nes jūs patys buvote ateiviai Egipto žemėje“ (Iš 22, 20); „Mylėsite tad ir jūs ateivį, nes jūs patys bu- vote ateiviai Egipto žemėje“ (Ist 10, 19). Šis reiškiny- s yra laiko ženklas, bylojantis apie apvaizdingus Dievo dar- bus istorijoje ir žmonių bendruomenėje siekiant visuotinė- s bendrystės. Suprasdama problematiką ir migracijos dažnas dramas bei tragedijas, taip pat sunkumus, susijusius su tokių žmonių oriu priėmimu, Bažnyčia vis dėlto ragina ir šiame reiškinyje išvelgti Dievo planą tvirtai su- vokiant, kad krikščionių bendruomenėje, aprėpiančioje „visas gimines, gentis, tautas ir kalbas“ (plg. Apr 7, 9), nėra vienas nėra ateivis. Kiekvienas yra brangus, žmonės yra brangesni už daiktus, o kiekvienos institucijos vertė matuojama pagal tai, kaip ji traktuoja žmogaus gyvybę bei kilnumą – pirmiausia tada, kai ji pažeidžiama, kaip yra nepilnamečių migrantų atveju.

Be to, svarbūs trys dalykai – *apsauga, integracija ir ilgalaikiai sprendimai*.

Pirmiausia būtina imtis visų įmanomų priemonių nepilnamečių migrantų *apsaugai bei gynybai* laiduoti, nes „šie jaunuoliai ir jaunuolės dažnai atsiduria gatvėje, paliekami vieni sau ir tampa skrupulų nepažįstančių išnaudotojų, dažnai paverčiančių juos fizinės, moralinės ir seksualinės prievartos objektais, grobiu“ (Benediktas XVI. Žinia 2008-ųjų metų Pasaulinės migrantų ir pabėgėlių dienos proga).

Apskritai gali būti labai sunku migraciją tiksliai atriboti nuo prekybos žmonėmis. Migrantų, ypač nepilnamečių, pažeidžiamumą lemia daug veiksnių – skurdas ir išgyventi reikiamų priemonių trūkumas, lydimi žinias- klaidos sukurstytų nerealių lūkesčių; žemas raštingumo lygis; priimančiųjų šalių įstatymų bei kultūros neišma- nymas ir dažnai kalbos nemokėjimas. Visa tai migran- tus daro priklausomus fiziškai ir psichologiškai. Tačiau galingiausia paskata išnaudoti vaikus bei jais piktnau- džiauti yra paklausa. Jei prieš tuos, kurie iš piktnaudžia- vimo pelnosi, nebus imtasi griežtesnių bei veiksminges- nių priemonių, kelio gausioms vergovės formoms, kurių aukos yra nepilnamečiai, užkirsti nepavyks.

Todėl imigrantams būtina dėl savo vaikų gerovės vis artimiau bendradarbiauti su juos priimančiomis ben- druomenėmis. Kupini didelio dėkingumo, žvelgiame į bažnytines ir civilines organizacijas bei institucijas, dosniai skiriančias laiko ir išteklių nepilnamečiams nuo įvairių piktnaudžiaavimo formų apsaugoti. Svarbu plėtoti vis veiksmingesnį bei skvarbesnį bendradarbia- vimą, grįžta ne vien informacijos mainais, bet ir tinklų, kurie gebėtų laiku bei plačiai įsikišti, stiprinimu. Sykiu nereikėtų nuvertinti tai, kad bažnytinių bendruomenių

ypatinga jėga pirmiausia reiškiasi tada, kai gyvenama vieninga malda ir broliška bendryste.

Antra, būtina stengtis vaikus ir jaunuolius *integruoti*. Jie visiškai priklauso nuo suaugusiųjų bendruomenės ir labai dažnai finansinių išteklių stygius trukdo taiky- ti tinkamą priėmimo, pagalbos ir įtraukimo politiką. Todėl, užuot skatinus nepilnamečių migrantų socia- linę integraciją ar saugaus bei prižiūrimo grąžinimo programas, stengiamasi arba sutrukdyti jiems patekti į šalį, – taip skatinama naudotis nelegaliais tinklais, – arba išsiųsti atgal į jų kilmės šalį neįsitikinus, ar tai ati- tinka jų „geriausius interesus“.

Nepilnamečių migrantų padėtis dar sunkesnė tada, kai jų statusas nesutvarkytas arba jie verbuojami nu- sikalstamų organizacijų. Tada nepilnamečiai atsiduria sulaikymo centruose. Neretai jie areštuojami ir, kadan- gi neturi pinigų užstatui ar kelionei atgal apmokėti, gali likti ilgą laiką uždaryti, jų gali tykoti įvairialypio piktnaudžiaavimo bei smurto pavojus. Tokiais atve- jais valstybių teisė kontroliuoti migracinius srautus ir saugoti nacionalinį bendrąjį gerį jungtina su pareiga spręsti bei legalizuoti nepilnamečių migrantų padėtį, rodant visišką pagarbą jų kilnumui ir stengiantis pa- tenkinti jų poreikius, kai jie yra vieni, taip pat jų tėvų poreikius dėl visos šeimos branduolio gerio.

Vis dėlto, siekiant panaikinti nepilnamečių priverstinės emigracijos priežastis, pamatinis dalykas yra tinkamos nacionalinės procedūros ir suderinti bendradarbiavi- mo tarp kilmės ir priėmimo šalių planai.

Trečia, visų nuoširdžiai prašau ieškoti *ilgalaikių sprendi- mų* bei juos konkrečiai įgyvendinti. Kadangi reiškiny- s sudėtingas, nepilnamečių migrantų klausimo reikia imtis iš pagrindų. Karai, žmogaus teisių pažeidimai, korupcija, skurdas, pusiausvyros stygius ir ekologinės katastrofos yra vienos iš priežasčių. Vaikai nuo to nu- kenčia pirmutiniai, kartais jie priversti patirti fizinius kankinimus bei smurtą, kuriuos lydi moralinė bei psi- chinė prievarta palikdama neišdildomus ženklus.

Todėl kilmės šalyse absoliučiai būtina imtis migracijas sukeliančių priežasčių. Pirmutinis žingsnis turėtų būti visos tarptautinės bendrijos išipareigojimas pašalinti konfliktus ir smurtą, verčiančius žmones bėgti. Be to, siekiant visiems laiduoti autentišką vystymąsi, skati- nantį vaikų, žmonijos ateities, gerį, būtina toliaregiškai numatyti tinkamas programas, skirtas didžiausio ne- teisingumo bei nestabilumo kamuojamoms sritims.

Galiausiai trokštu tarti žodį jums, kurie greta savo vaikų bei jaunuolių žengiate emigracijos keliu. Jiems

reikia jūsų vertingos pagalbos, jūsų reikia ir Bažnyčiai, ji irgi palaiko jūsų dosnią tarnystę. Nenustokite drąsos liudyti Evangeliją, kviečiančią jus pažinti ir priimti Viešpatį Jėzų, artimą mažiausiuose ir pažeidžiausiuose.

Visus nepilnamečius migrantus, jų šeimas, bendruomenes ir jus, kurie esate jiems artimi, patikiu Šven-

tosios Šeimos iš Nazareto apsaugai, kad ji kiekvieną globotų bei lydėtų kelyje. O prie savo maldos pridėdų apaštališkąjį palaiminimą.

Vatikanas, 2016 m. rugsėjo 8-oji,
Švč. Mergelės Marijos Gimimo šventė

PRANCIŠKUS

Popiežius Pranciškus

MISERICORDIA ET MISERA

Apaštališkasis laiškas užbaigiant Gailestingumo šventuosius metus

Pranciškus
visiems šio laiško skaitytojams gailestingumas ir ramybė

Misericordia et misera – šiuos du žodžius šventasis Augustinas pavartojo pasakodamas apie Jėzaus susitikimą su svetimautoja (plg. Jn 8, 1–11). Sunku rasti gražesnę ir taiklesnę pasakymą Dievo meilei, einančiai pasitikti nusidėjėlio, nusakyti: „Liko tik jiedu – gailestingumas ir varganoji“ (1). Kiek daug šiame pasakojime dieviškojo gailestingumo bei teisingumo! To pasakojimo mokymas apšviečia Gailestingumo ypatingojo jubiliejaus pabaigą ir sykiu parodo kelią, kuriuo turėtume žengti ateityje.

1. Šis Evangelijos puslapis gali būti pagrįstai laikomas to, ką šventėme Šventaisiais metais, gailestingumo apšviu laikotarpiu, paveikslu. Šis gailestingumas mūsų bendruomenėse ir toliau *švęstinas bei praktikuotinas*. Juk gailestingumas Bažnyčios gyvenime negali būti tik intarpas, bet yra pati jos egzistencija, daranti Evangelijos giliają tiesą regimą ir apčiuopiamą. Visa apreiškiama gailestingume; visa išsisprendžia Tėvo gailestingoje meilėje.

Susitinka moteris ir Jėzus. Ji – svetimautoja, kurią pagal Įstatymą reikia užmušti akmenimis; jis – tas, kuris savo skelbimu bei visišku savęs dovanojimu, atvesiančiu jį ant kryžiaus, Mozės įstatymui gražino jo pirminį tikslą. Svarbiausias dalykas yra ne įstatymas ir teisinis teisingumas, bet Dievo meilė, mokanti perskaityti kiekvieno žmogaus širdį, išžvelgti slapčiausią troškimą ir turinti būti pirmesnė už visa kita. Bet šiame Evangelijos pasakojime susitinka ne abstrakčiai nuodėmė ir nuosprendis, bet nusidėjėlė ir Išganyto-

jas. Jėzus pažvelgė moteriai į akis ir perskaitė jos širdyje troškimą būti suprastai, kad jai būtų atleista ir ji būtų išlaisvinta. Nuodėmės varganumas aprenkiamas meilės gailestingumu. Jėzus neskelbia nuosprendžio. Nusidėjėlės būklė kelia jam gailestį bei atjautą. Tiems, kurie norėjo ją nuteisti ir pasmerkti mirčiai, Jėzus atsako ilga tylą siekdamas, kad Dievo balsas nuaidėtų ne tik moters, bet ir jos kaltintųjų sąžinėse. Pastarieji paleidžia iš rankų akmenis ir vienas po kito traukiasi šalin (plg. Jn 8, 9). Patylėjęs Jėzus taria: „Moterie, kur jie pasidėjo? Niekas tavęs nepasmerkė? <...> Nė aš tavęs nepasmerksiu. Eik ir daugiau nebenusidėk“ (10–11 eil.). Šitai jai padeda žvelgti į ateitį su viltimi ir būti pasirengusiai pradėti savo gyvenimą iš naujo; nuo dabar, jeigu nori, ji gali „gyventi meile“ (plg. Ef 5, 2). Kartą aprengtas gailestingumu, net jei dėl nuodėmės ir išlieka, silpnumo būvis pranokstamas meilės, leidžiančios žvelgti tolyn ir gyventi kitaip.

2. Jėzus šito mokė ir tada, kai, vienam fariziejui pakvietus jį pietų, prie jo prisiartinio moteris, visiems žinoma nusidėjėlė (plg. Lk 7, 36–50). Ji tepė Jėzaus kojas kvapiu tepalu, laistė jas savo ašaromis ir šluostė savo plaukais (plg. 37–38 eil.). Papiktintam fariziejui Jėzus atsakė: „Jai atleidžiama daugybė jos nuodėmių, nes ji labai pamilo. Kam mažai atleista, tas menkai myli“ (47 eil.).

Atleidimas yra Tėvo meilės, kurią Jėzus troško apreikšti visu savo gyvenimu, regimiasias ženklas. Nėra nė vieno Evangelijos puslapio, kuris nebūtų paženklintas meilės, siekiančios ligi atleidimo, imperatyvo. Todėl ir paskutinę savo žemiškosios egzistencijos akimirką, prikaltas prie kryžiaus, Jėzus taria atleidimo žodžius: „Tėve, atleisk jiems, nes jie nežino, ką darą“ (Lk 23, 34).

Niekas, ką atgailaujantis nusidėjėlis sudeda Dievo gailestingumo akivaizdoje, nelieta neapreptas jo atleidimo. Štai kodėl nė vienas iš mūsų negalime kelti išlygų gailestingumui; jis visada yra dangiškojo Tėvo malonės aktas, besąlygiška ir neužtarnauta meilė. Todėl nevalia rizikuoti kliudyti meilės, kuria Dievas įžengia į kiekvieno žmogaus gyvenimą, pilnutinei laisvei.

Gailestingumas yra tas konkretus meilės veiksmas, kai atleidžiant perverčiamas ir perkeičiamas mūsų gyvenimas. Būtent šitaip reiškiasi jo dieviškasis slėpiny. Dievas yra gailestingas (plg. *Iš* 34, 6), jo gailestingumas yra amžinas (plg. *Ps* 136), karta po kartos kiekvieną žmogų, kuris jį pasitiki, apglėbia ir perkeičia dovnodamas jam savo paties gyvenimą.

3. Kiek daug džiaugsmo sužadinta tų dviejų moterų, svetimautojos ir nusidėjėlės, širdyse! Atleidimas leido joms pasijusti kaip niekada anksčiau laisvoms ir laimingoms. Gėdos ir skausmo ašaros virto šypsena tų, kurios žino, jog yra mylimos. Gailestingumas žadina *džiaugsmą*, nes širdis atsiveria naujo gyvenimo vilčiai. Atleidimo džiaugsmas nenusakomas, tačiau kaskart sušvinta mumyse, kai patiriame atleidimą. Jo versmė yra meilė, su kuria Dievas eina mūsų pasitikti sugriaudamas mus juosiančias savanaudiškumo sienas, kad padarytų mus gailestingumo įrankiais.

Kokie reikšmingi mums ir seni žodžiai, kuriais vadovosi pirmieji krikščionys: „Apsirenkite džiaugsmu, visada patinkančiu ir priimtinu Dievui. Mėgaukitės juo. Kiekvienas besidžiaugiantis žmogus daro gera, galvoja gera ir niekina liūdesį... Nusigręžiantys nuo liūdesio ir apsirengiantys visokiu džiaugsmu gyvens Dieve“ (2). Gailestingumo patyrimas dovanoja džiaugsmą. Neleiskime jo iš mūsų atimti įvairioms bėdoms bei rūpesčiams. Tegul jis lieka giliai įsišaknijęs mūsų širdyje ir skatina visada giedrai žvelgti į kasdienį gyvenimą.

Kultūroje, kurioje dažnai vyrauja technika, regis, gausėja įvairiausio liūdesio ir vienatvės, į kuriuos įpuola ir daug jaunuolių. Ateitis atrodo kupina netikrumo, neteikiančio stabilumo. Tada dažnai apninka melancholija, liūdesys ir nuobodulys, galintys pamažu sukelti neviltį. Norint išsklaidyti iliuzijas, dirbtiniais rojais žadančias lengvą laimę, reikia vilties ir tikro džiaugsmo liudytojų. Gausybės žmonių jaučiamą tuštumą galima užpildyti viltimi, kurią nešiojamės širdyje, ir iš jos kylančiu džiaugsmu. Būtina pažinti džiaugsmą, apsireiškiantį gailestingumo palytėtoje širdyje. Todėl branginkime apaštalo žodžius: „Visuomet džiaukitės Viešpatyje!“ (*Fil* 4, 4; plg. *1 Tes* 5, 16).

4. Šventėme intensyvius Metus, per kuriuos mums buvo apšiai dovanota gailestingumo malonės. Kaip audringas ir išgalingas vėjas visoje žemėje pūtė Viešpaties gerumas ir gailestingumas. Ir Dievo taip ilgai į mus nukreipto meilės kupino žvilgsnio akivaizdoje neįmanoma išlikti abejingam, nes jis keičia gyvenimą.

Pirmiausia jaučiame poreikį Viešpačiui padėkoti ir pasakyti: „Tu esi gailestingas, Viešpatie, savo kraštui <...>.

Tu atleidi savo tautos kaltę“ (*Ps* 85, 2–3). Būtent taip ir įvyko: Dievas sutrypė mūsų kaltes ir įmetė į gelmes visas mūsų nuodėmes (plg. *Mch* 7, 19); neatmena jų, atsuko joms visoms nugarą (plg. *Iz* 38, 17); kaip toli yra Rytai nuo Vakarų, taip toli nuo jo yra mūsų nuodėmės (plg. *Ps* 103, 12).

Šiais Šventaisiais metais Bažnyčia išmoko įsiklausyti ir labai intensyviai išgyventi artumą Tėvo, kuris Šventosios Dvasios veikimu išryškino Jėzaus Kristaus dovaną ir įsakymą dėl atleidimo. Viešpats tikrai iš naujo apsilankė tarp mūsų. Bažnyčia pajuto jo gaivinantį dvelksmą, o jo žodžiai nurodė mums užduotį: „Imkite Šventąją Dvasią. Kam atleisite nuodėmes, tiems jos bus atleistos, o kam sulaikysite – sulaikytos“ (*Jn* 20, 22–23).

5. Dabar, pasibaigus šiam Jubiliejui, atėjo metas pažvelgti į priekį ir suvokti, kaip ir ateityje ištikimai, džiugiai ir karštai patirti dieviškojo gailestingumo lobius. Mūsų bendruomenės naujosios evangelizacijos baruose ir toliau veikliai bei dinamiškai galės dirbuotis tiek, kiek „pastoracinis atsivertimas“, į kurį kvietėme (3), bus kasdien ženklinamas gailestingumo atnaujinančios jėgos. Neapribokime savo veiklos; neliūdinkime Dvasios, nuolatos parodančios mums naujus kelius, kaip nešti visiems išgalingąją Evangeliją.

Pirmiausia esame pašaukti *švęsti* gailestingumą. Kokia turtinga yra Bažnyčios malda, kai ji Dievo šaukiasi kaip gailestingąjo Tėvo! Liturgijoje gailestingumas ne tik vis primenamas, bet ir tikrai sulaukiamas bei išgyvenamas. Nuo *Eucharistijos šventimo* pradžios iki pabaigos gailestingumas vis minimas dialoge tarp besimeldžiančios bendruomenės ir Tėvo, kuris džiaugiasi galėdamas išlieti savo gailestingąją meilę, širdies. Po pradinio prašymo atleisti esame iškart nuraminami: „Tepasigaili mūsų visagalis Dievas ir, atleidęs kaltes, tenuveda mus į amžinąjį gyvenimą.“ Kupina lygiai tokio pat pasitikėjimo, bendruomenė Viešpaties artumo akivaizdon susirenka pirmiausia šventosiomis prisikėlimo dienomis. Didžiąją gailestingumo dovaną siekiama priminti daugelyje Pradžios maldų. Štai gavėnios laikotarpiu, pavyzdžiui, meldžiamės: „Dieve, gailestingumo ir gerumo šaltini, liepęs pasninkais, maldomis ir gerais darbais gydyti sužeistas sielas, maloniai pažvelk į mus, išpažįstančius savo kaltumą, ir nuimk naštas, kurios slegia mūsų sąžines“ (4). Į didžiąją Eucharistijos maldą esame panardinami dėkojimo giesme, kurioje skelbiama: „Tu taip mylėjai pasaulį, taip jo gailėjai, jog mūsų atpirkti siuntei Išganytoją – savo Sūnų. Pagal tavo šventąją valią jis viskuo, išskyrus nuodėmę, panašus į mus tapo“ (5). Ketvirtoji Eucharistijos malda yra himnas Dievo gailestingumui: „Gailėdamasis žmonių, juos skatinai tavęs ieškoti ir ieškantiems padėdavaai rasti.“ „Pasigailėk,

meldžiam, mūsų visų“ (6) – tai primygtinis prašymas, kunigo tariamas Eucharistijos maldoje meldžiant dalies amžinajame gyvenime. Po „Tėve mūsų“ kunigas tęsia maldą šaukdamasis ramybės ir išvadavimo iš nuodėmių gailestingai padedant Viešpačiui. O prieš ramybės palinkėjimą vienas kitam, kaip brolystės ir abipusės meilės apraiška, gautojo atleidimo šviesoje kunigas iš naujo meldžia: „Žiūrėk tad ne mūsų nuodėmių, bet savosios Bažnyčios tikėjimo“ (7). Kupini nuolankaus pasitikėjimo, šiais žodžiais per šventąją Motiną Bažnyčią prašome vienybės ir ramybės dovanos. Dieviškojo gailestingumo viršūnė yra Eucharistijos auka, Kristaus Velykų slėpinio, iš kurio trykšta išganymas visai žmoniškai, visai istorijai ir visam pasauliui, atminimas. Vienu žodžiu, kiekviena Eucharistijos šventimo akimirka susijusi su Dievo gailestingumu.

Gailestingumo mums apsčiai dovanojama visame sakramentiniame gyvenime. Nėra nereikšminga, kad Bažnyčia nuorodą į gailestingumą panoro aiškiai išreikšti dviejų sakramentų, vadinamų „išgydymo“ sakramentais – Sutaikinimo ir Ligonų patepimo, formulėmis. Išrišimo formulėje sakoma: „Dievas, gailestingumo Tėvas, savo Sūnaus mirtimi ir prisikėlimu sutaikęs pasaulį su savimi ir atsiuntęs Šventąją Dvasią nuodėmėms atleisti, per Bažnyčią tesuteikia tau atleidimą ir ramybę“ (8), o Ligonų patepimo formulėje: „Šiuo šventu Patepimu dosnus ir gailestingas Viešpats tesustiprina tave Šventosios Dvasios malone“ (9). Tad Bažnyčios maldoje nuoroda į gailestingumą yra toli gražu ne įterptinė, bet itin veiksminga, t. y. kai kupini tikėjimo gailestingumo šaukiamės, jis ir duodamas; kai tai gyvai ir realiai išpažįstame, šitai mus iš tikrųjų perkeičia. Šį pamatinį mūsų tikėjimo turinį privalu nuolat turėti omenyje: pirma nuodėmės mums apreiškiama Dievo meilė, iš meilės jis sukūrė pasaulį ir žmones. Meilė yra pirmutinis aktas, kuriuo Dievas leidžia save pažinti ir eina mūsų pasitikti. Todėl laikykime širdį atvirą tikėjimui, kad esame mylimi Dievo. Jo meilė visada pirmesnė, mus lydi ir išlieka greta mūsų nepaisydama mūsų nuodėmės.

6. Tokiame kontekste ypatingą reikšmę įgyja *Dievo žodžio klausymasis*. Krikščionių bendruomenėje Dievo žodis skelbiamas kiekvieną sekmadienį, kad Viešpaties diena būtų apšviesta šviesos, sklindančios iš Velykų slėpinio (10). Eucharistijos šventime tarsi regime tikrą Dievo ir jo tautos dialogą. Skaitant Biblijos skaitinius, per skelbiamus nepaliaujamus gailestingumo darbus primenama mūsų išganymo istorija. Dievas dar ir šiandien kalba su mumis kaip su draugais, „kalbasi“ su mumis (11), norėdamas priimti į savo bendrystę ir parodyti gyvenimo kelią. Jo žodžiu išreiškiami mūsų poreikiai bei rūpesčiai ir teikiamas vaisingas atsakymas, kad galėtume konkrečiai patirti jo artumą. Kokia tad

yra svarbi *homilija*, kur „tiesą lydi grožis ir gėris“ (12), kad gailestingumo didybės akivaizdoje sujaudintų tikinčiųjų širdis! Raginu rūpestingai rengtis homilijai ir labai rūpintis skelbimu. Homilija bus juo vaisingesnė, juo labiau pats kunigas bus patyręs Viešpaties gailestingą gerumą. Įtikinamai perteikti tai, kad Dievas mus myli, yra ne retorinės pastangos, bet kunigystės įtikimumo sąlyga. Vadinas, gyventi gailestingumu yra geriausias būdas skelbti paguodą ir atsivertimą pastoraciniame gyvenime. Homilija, lygiai kaip ir katechezė, visada turi būti palaikoma karštos krikščioniškojo gyvenimo širdies.

7. Biblija yra didysis pasakojimas apie įstabius Dievo gailestingumo darbus. Kiekvienas puslapis persmelktas gailestingumo Tėvo, panorusio nuo sukūrimo akimirkos išpausti visatai savo meilės ženklus. Šventoji Dvasia per pranašus ir išminties raštiją formavo Izraelio istoriją Dievo švelnumo bei artumo, nepaisant tautos neišitikimybės, pažinimo linkme. Jėzaus gyvenimas ir jo skelbimas esmingai ženkliną krikščionių bendruomenės istoriją – bendruomenės, kuri, remdamasi Kristaus įsakymu, savo užduotį suvokė kaip buvimą nuolatinio jo gailestingumo bei atleidimo įrankiu (plg. *Jn* 20, 23). Per Šventąją Raštą, išlaikytą gyvą Bažnyčios tikėjimo, Viešpats ir toliau kalba savo Sužadėtinei bei parodo jai kelius, kuriais ji turėtų žengti, kad visus pasiektų išganymo Evangelija. Labai trokštu, kad Dievo žodis būtų vis labiau gerbiamas, pažįstamas ir skleidžiamas, idant per jį būtų geriau suvokiamas meilės, sklindančios iš tos gailestingumo versmės, slėpinys. Tai aiškiai primena apaštalas: „Visas Raštas yra Dievo įkvėptas ir naudingas mokyti, barti, taisyti, auklėti teismui“ (2 *Tim* 3, 16).

Būtų pravartu, kad kiekviena bendruomenė vieną sekmadienį per liturginius metus atnaujintų išpareigojimą skleisti ir labiau pažinti Šventąją Raštą – vieną sekmadienį visą skirtų Dievo žodžiui siekdama suvokti neišsemiamus lobius, kylančius iš Dievo nuolatinio dialogo su savo tauta. Tą laiką derėtų kūrybingai papildyti iniciatyvomis, skatinančiomis tikinčiuosius būti gyvais Dievo žodžio perteikimo įrankiais. Tarp šių iniciatyvų, savaime suprantama, neturėtų stokoti ir pastangų labiau paskleisti *lectio divina*, maldingu šventojo teksto skaitymu siekiant palaikyti bei skatinti dvasinį gyvenimą. *Lectio divina* gailestingumo temomis leis konkrečiai patirti, koks vaisingas yra šventasis tekstas, skaitomas Bažnyčios visos dvasinės tradicijos šviesoje, ir kiek daug iš to neišsengiamai atsiranda konkrečių gailestingosios meilės poelgių bei darbų (13).

8. Gailestingumas ypatingu būdu švenčiamas *Sutaikini- mo sakramentu*. Šią akimirką jaučiamės apkabinti Tėvo,

kuris ateina pirmas atkurti buvimo jo vaikais malonės. Esame nusidėjėliai ir nešiojamės prieštaravimo tarp to, ką norėtume padaryti ir ką, priešingai, konkrečiai darome, našta (plg. *Rom 7, 14–21*); vis dėlto malonė visada užbėga mums už akių ir pasirodo mums kaip gailestingumas, kuris tampa veiksmingas per susitaikymą ir atleidimą. Dievas leidžia suvokti savo neapsakomą meilę kaip tik tada, kai suvokiame esą nusidėjėliai. Malonė yra stipresnė ir įveikia bet kurį galimą pasipriešinimą, nes meilė nugali viską (plg. *1 Kor 13, 7*).

Atleidimo sakramente Dievas parodo atsivertimo į Jį kelią ir kviečia iš naujo patirti Jo artumą. Tą atleidimą galima gauti pradedant, visų pirma, *gyventi meile*. Šitai taip pat primena apaštalas Petras rašydamas: „Meilė uždengia nuodėmių gausybę“ (*1 Pt 4, 8*). Nuodėmės atleidžia tik Dievas, tačiau jis prašo, kad ir mes atleistume kitiems, kaip Jis atleidžia mums: „Ir atleisk mums mūsų kaltes, kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams“ (*Mt 6, 12*). Kaip liūdna, kai liekame užsisklendę ir negebame atleisti! Tada viršų paima pagieža, pyktis, kerštas, padarydami gyvenimą nelaimingą ir sužlugdydami džiugias pastangas būti gailestingiems.

9. Malonės patirtis, kuria Bažnyčia taip veiksmingai gyveno Jubiliejaus metais, tikrai pasitarnavo *Gailestingumo misionieriams*. Savo pastoracine veikla jie nori parodyti, kad Dievas nebrėžia ribų tiems, kurie atgailaujančia širdimi jo ieško, nes prie visų artinasi kaip Tėvas. Patyriau daug džiugių liudijimų apie susitikimą su Viešpačiu Išpažinties sakramente. Nepraleiskime progos išgyventi tikėjimą kaip sutaukinimo patirtį. „Susitaikinkite su Dievu“ (*2 Kor 5, 20*) yra raginimas, kuriuo apaštalas kreipiasi ir mūsų dienomis, kad kiekvienas tikintysis atrastų meilės galią, kuri padaro mus „nauju kūrinium“ (plg. *2 Kor 5, 17*).

Kiekvienam Gailestingumo misionieriui reiškiu savo padėką už šią vertingą tarnystę, kuria siekiama padaryti atleidimo malonę veiksmingą. Tačiau ši ypatinga tarnyba nepasibaigia Šventųjų durų uždarymu. Trokštu, kad ji iki atskirot potvarkio būtų tęsiama kaip konkretus ženklas to, kad Jubiliejaus malonė ir toliau tebėra gyva bei veiksminga įvairiose pasaulio dalyse. Liudydama mano rūpestį bei artumą, Gailestingumo misionierius šiuo laikotarpiu globos bei tinkamesnių formų šiai vertingai tarnybai vykdyti suras Popiežiškoji taryba naujai evangelizacijai skatinti.

10. Kunigus iš naujo kviečiu labai rūpestingai rengtis Išpažinties tarnybai, kuri yra tikra kunigiškoji užduotis. Nuoširdžiai dėkoju už jūsų tarnystę ir prašau būti *svetingus* visiems; *liudyti* tėviškąjį švelnumą nepaisant nuodėmės sunkumo; *stengtis* padėti apmąstyti pada-

rytą blogį; *aiškiai* išdėstyti moralinius principus; *suras-ti laiko* lydėti tikinčiuosius jų atgailos kelyje, kantriai prisitaikant prie jų žingsnių; *toliauregiškai* perprasti kiekvieną individualų atvejį; *dosniai* teikti Dievo atleidimą. Kaip Jėzus svetimautojos akivaizdoje pasirinko tylėti, kad išgelbėtų ją nuo mirties, taip ir kunigas klausykoje tebūna didžiadvasiškas suvokdamas, kad kiekvienas penitentas primena jam jo paties asmeninį būvį – nusidėjėlio, bet sykiu ir gailestingumo tarno.

11. Norėčiau, kad visi apmąstytume apaštalo žodžius, kuriuos jis parašė savo gyvenimo pabaigoje pripažindamas Timotiejui, jog pirmasis iš nusidėjėlių buvęs jis pats, tačiau jo buvo „pasigailėta“ (*1 Tim 1, 16*). Šiuose žodžiuose glūdi galinga jėga, galinti ir mus paskatinti apmąstyti savo egzistenciją ir išvysti, kaip Dievo gailestingumas keičia, atverčia ir reformuoja mūsų širdį: „Aš esu kupinas dėkingumo mūsų Viešpačiui Kristui Jėzui, kuris mane sustiprino ir palaikė tinkamu užimti tarnystę, nors anksčiau esu buvęs piktžodžiautojas, persekiotojas ir smurtininkas. Manęs buvo pasigailėta“ (*1 Tim 1, 12–13*).

Todėl su vis nauju pastoraciniu užsidegimu atminkime apaštalo žodžius: „O visa tai iš Dievo, kuris mus per Kristų sutaukino su savimi ir davė mums sutaukinimo tarnystę“ (*2 Kor 5, 18*). Mums pirmiems atleista dėl šios tarnystės; mes pirmi padaryti atleidimo visuotinio liudytojai. Nei joks įstatymas, nei įsakas negali kliudyti Dievui apkabinti savo sūnų, kuris grįžta pas Jį pripažindamas, jog suklydo, tačiau yra pasiryžęs vėl pradėti iš naujo. Vien laikytis įsikibus į įstatymą – tai žlugdyti tikėjimą ir dieviškąjį teisingumą. Įstatymas turi propedeutinę vertę (plg. *Gal 3, 24*), tačiau jo tikslas yra meilė (plg. *1 Tim 1, 5*). O krikščionis pašauktas gyventi Evangelijos naujybe, „gyvybe teikiančiu Dvasios įstatymu“ (*Rom 8, 2*). Taip pat sudėtingesniais atvejais, kai kyla pagunda pirmenybę teikti iš taisyklių kylančiam teisingumui, privalu tikėti iš dieviškosios malonės trykstančia jėga.

Mes, nuodėmklausiai, savo akimis regėjome daug atsivertimų. Todėl pajusime atsakomybę už veiksmus ir žodžius, kurie turėtų pasiekti penitento širdies gelmes, kad pastarasis patirtų atleidžiančio Tėvo švelnumą. Nežlugdykime tokių akimirkų elgsena, galinčia prieštarauti ieškomo gailestingumo patirčiai. Veikia padėkime asmeninės sąžinės erdvę apšviesti begaline Dievo meile (plg. *1 Jn 3, 20*).

Sutaukinimo sakramentas vėl turi atsidurti krikščioniškojo gyvenimo centre; tam reikia kunigų, paskiriančių savo gyvenimą „sutaukinimo tarnystei“ (plg. *2 Kor 5, 18*) taip, kad nė vienam, kuris tikrai atgailauja, nebūtų

kliudoma artintis prie Tėvo, laukiančio jo sugrįžtant, meilės ir visiems būtų siūloma galimybė patirti išlaisvinančią atleidimo galią.

Tinkama proga galėtų būti iniciatyvos „24 valandos Viešpačiui“ šventimas gavėnios 4-ojo sekmadienio aplinkoje. Ši iniciatyva sulaukė daug pritarimo vyskupijose ir išlieka galingas pastoracinis raginimas intensyviai išgyventi Išpažinties sakramentą.

12. Turėdamas prieš akis tokį poreikį ir siekdamas, kad tarp prašymo būti sutaikintam ir Dievo atleidimo nebūtų jokių kliūčių, nuo dabar visiems kunigams suteikiu įgaliojimą savo tarnybos galia išrišti aborto nuodėmę. Tai, ką buvau apribojęs Jubiliejaus laikotarpiu (14), dabar pratęsiama, nepaisant visų nuostatų, kurie tam prieštarautų. Norėčiau tvirtai pabrėždamas pakartoti, kad abortas yra sunki nuodėmė, nes padaro galą nekaltai gyvybei. Vis dėlto ne mažiau primygtinai galiu ir turiu pareikšti, jog nėra nė vienos nuodėmės, kurios Dievo gailestingumas negalėtų pasiekti ir sunaikinti atradęs atgailaujančią širdį, prašančią sutaikinimo su Tėvu. Todėl kiekvienas kunigas tebūna penitentams jų ypatingos susitaikinimo kelionės vedlys, paspirtis ir paguoda.

Tikintiesiems, dėl įvairių motyvų lankantiems Šventojo Pijaus X brolijos kunigų globojamas bažnyčias, leidau galiojamai ir teisėtai gauti savo nuodėmių išrišimą (15). Siekdamas tokiems tikintiesiems pastoracinio gėrio ir pasitikėjimo jų kunigų gera valia, galinčia leisti, padedamiems Dievo, grįžti į pilnutinę bendrystę Katalikų Bažnyčioje, savo sprendimu nustatau pratęsti šį įgaliojimą ir po Jubiliejaus iki naujo potvarkio šiuo atžvilgiu, kad niekam netrūktų sakramentinio sutaikinimo per Bažnyčios atleidimą ženklo.

13. Gailestingumas taip pat reiškiasi kaip *paguoda*. „Paguoskite manąją tautą, guoskite ją“ (Iz 40, 1) – šie skvarbūs pranašo žodžiai aidi ir šiandien, kad vilties žodis pasiektų visus kamuojamus kančios ir skausmo. Niekada neleiskime iš savęs atimti vilties, kylančios iš tikėjimo į prisikėlusį Viešpatį. Tiesa dažnai esame reikliai bandomi, tačiau niekada neturime prarasti tikrumo, kad Viešpats mus myli. Jo gailestingumas taip pat reiškiasi daugelio brolių ir seserų artumu, palankumu ir palaikymu liūdesio bei kančios dienomis. Nušluostyti ašaras yra konkretus veiksmas, nugriaunantis vienvieną sieną, kuria dažnai būname apjuosti.

Mums visiems reikia paguodos, nes nė vienas nesame apsaugoti nuo kančios, skausmo ir nesupratingumo. Kiek skausmo gali sukelti pagiežingas žodis, pavydo ir pykčio vaisius! Kiek kančių sukelia išdavystės, smurto ir apleistumo patirtis! Kiek kartėlio kyla artimo

žmogaus mirties akivaizdoje! Išgyvenant šias dramas, Dievas vis dėlto nėra toli. Padrąsinantis žodis, apkabinimas, leidžiantis pajusti, kad esi suprastas, paglostymas, parodantis meilę, sustiprinanti malda... – visa tai yra Dievo artumo išraiškos per brolių ir seserų teikiamą paguodą.

Kartais labai padėti gali ir *tyla*, nes kartais nebūna žodžių atsakyti į kenčiančiųjų klausimus. Tačiau žodžių trūkumą gali kompensuoti atjauta tų, kurie yra artimi, myli ir tiesia ranką. Netiesa, kad tylą – kapituliacijos aktas; priešingai, tai jėgos ir meilės aktas. Tyla irgi yra mūsų paguodos kalbos dalis, nes virsta konkrečiu būdu, leidžiančiu dalyvauti brolio ar sesers kančioje.

14. Tokiais ypatingais mūsų laikais, paženklintais gausybės krizių, apimančių ir šeimas, yra svarbu, kad galingas paguodos žodis pasiektų mūsų šeimas. Santuokos dovana yra didžiulis pašaukimas, į kurį, padedant Kristaus malonei, atsilieptina dosnia, ištikima ir kantriai meile. Nepaisant daugybės problemų ir siūlomų alternatyvų, šeimos grožis lieka nepakitęs: „Meilės džiaugsmas, išgyvenamas šeimoje, yra ir Bažnyčios džiaugsmas“ (16). Gyvenimo kelias, įgalinantis vyrą ir moterį susitikti, vienas kitą pamilti ir Dievo akivaizdoje pažadėti vienas kitam amžiną ištikimybę, dažnai būna pertraukiamas kančios, išdavystės ir vienvienės. Džiaugsmas, sukeliamas vaikų dovanojimo, nėra apsaugotas nuo tėvų rūpesčių dėl jų auginimo bei ugdymo, dėl tikrai gyventi vertos ateities.

Santuokos sakramento malonė ne tik sustiprina šeimą, kad ši būtų tinkama vieta gyventi gailestingumu, bet ir įpareigoja krikščionių bendruomenę ir visą pastoraciją išryškinti didžiulę šeimos kaip pavyzdžio vertę. Tačiau šiais Jubiliejaus metais nevalia išleisti iš akių šeimos sudėtingos dabartinės tikrovės. Gailestingumo patirtis įgalina mus žvelgti į visus žmogiškuosius sunkumus vadovaujantis Dievo meilės, nenuilstamai svetingos bei lydinčios, nuostata (17).

Nevalia užmiršti, jog kiekvienas su savimi nešasi savo asmeninės istorijos turtus bei naštas; jie kiekvieno žmogaus skirtingi. Mūsų gyvenimas, kupinas džiaugsmų bei skausmų, yra unikalūs ir nepakartojamas, rutuliojasi stebimas gailestingąjo Dievo. Pirmiausia iš kunigo tai reikalauja dėmesingo, gilaus ir toliaregiško dvasinio įžvalgumo, kad kiekvienas be išimties bet kurioje gyvenimo situacijoje galėtų konkrečiai pajusti, jog yra priimtas Dievo, veikliai dalyvauti bendruomenės gyvenime ir būti įtrauktas į tą Dievo tautą, kuri nenuilstamai žengia Dievo karalystės pilnatvės, teisingumo, meilės, atleidimo ir gailestingumo karalystės link.

15. Ypatinga svarba tenka *mirties akimirkai*. Bažnyčia į šį dramatišką perėjimą visada žvelgė Jėzaus Kristaus prisikėlimo, atvėrusio kelią įsitikinti būsimuoju gyvenimu, šviesoje. Mums tenka didžiulis iššūkis, pirmiausia šiuolaikinėje kultūroje, dažnai subanalinančioje mirtį tiek, kad ji virsta tiesiog fikcija arba yra paslepiama. Mirtis, priešingai, laikytina skausmingu bei neišvengiamu perėjimu, kuriam būtina rengtis, tačiau sykiu yra kupina prasmės kaip kraštutinis meilės aktas paliekamų asmenų ir Dievo, pas kurį einama, atžvilgiu. Visose religijose mirties, lygiai kaip ir gimimo, akimirka lydi ma religiškai. Laidotuvių pamaldas išgyvename kaip vilties kupiną maldą už mirusiojo sielą ir kaip paguodą tiems, kurie kenčia dėl mylimo asmens išėjimo.

Esu įsitikinęs, jog gyvo tikėjimo gaivinamoje pastoracijoje turėtume apčiuopiamai parodyti, kad liturginiai ženklai ir mūsų maldos yra Viešpaties gailestingumo apraiška. Jis pats taria vilties žodžius, nes niekas ir niekada negali atskirti mūsų nuo jo meilės (plg. *Rom* 8, 35). Kunigo dalyvavimas šioje akimirkoje yra svarbi pastoracijos forma, leidžianti patirti krikščionių bendruomenės artumą silpnumo, vienatvės, netikrumo ir liūdesio valandą.

16. Jubiliejus baigiasi ir Šventosios durys užsiveria. Tačiau mūsų širdies gailestingumo vartai lieka visada plačiai atlapoti. Supratome, kad Dievas pasilenkia prie mūsų (plg. *Oz* 11, 4), kad ir mes galėtume juo sekti bei lenktis prie savo brolių. Daugelio troškimas grįžti į jų laukiančio Tėvo namus taip pat skatina nuoširdžiai ir dosniai liudyti dieviškąjį švelnumą. Šventosios durys, pro kurias žengėme šiais Jubiliejaus metais, nukreipė mus meilės keliu, kuriuo ištikimai ir džiugiai žengti esame pašaukti kiekvieną dieną. Šis gailestingumo kelias leidžia sutikti gausybę brolių ir seserų, tiesiančių rankas, kad jas kas nors paimtų tapdamas bendražygiu.

Norint būti arti Kristaus, būtina tapti artimu broliams bei seserims, nes niekas Tėvui taip nepatinka kaip konkretus gailestingumo ženklas. Dėl pačios savo prigimties gailestingumas regimas ir apčiuopiamas tampa per konkretų bei dinamišką veiksmą. Kartą patyrus jo tiesą, nuo jos nebeatitraukiama: ji auga ir keičia į gyvenimą. Tai tikras naujas kūrimas: jis sukuria naują širdį, gebančią pilnatviškai mylėti, nuvalo akis, kad jos pažintų paslėptus vargus. Kokie teisingi yra žodžiai, kuriais Bažnyčia meldžiasi Velyknačių perskaičius pasakojimą apie sukūrimą: „Dieve, nuostabiai žmogų sukūręs ir dar nuostabiau jį atpirkęs“ (18)!

Gailestingumas *atperka* ir *atnaujina*, nes yra dviejų širdžių susitikimas – pasitikti ateinančios Dievo širdies ir žmogaus širdies. Pastaroji sušyla, o pirmoji išgydo:

akmens širdis paverčiama gyva širdimi (plg. *Ez* 36, 26), gebančia mylėti nepaisant nuodėmės. Tada suvokiame, kad tikrai esu „naujas kūrinys“ (plg. *Gal* 6, 15): esu mylimas, vadinasi, egzistuoju; esu gavęs atleidimą, vadinasi, atgimstu naujam gyvenimui; manęs „pasigailėjo“, vadinasi, tapau gailestingumo įrankiu.

17. Šventaisiais metais, pirmiausia „gailestingumo sekmadieniais“, galėdavau apčiuopiamai įsitikinti, kiek daug gera yra pasaulyje. To dažnai nesuvokiama, nes tai dažnai vyksta diskretiškai ir tyliai. Net jei ir nepatraukia dėmesio, yra begalės konkrečių gerumo ir švelnumo mažutėliams ir bejėgiams, vienatvės ir apleistumo kamuojamiesiems ženklų. Yra ir mylinčiųjų, nestokojančių solidarumo su vargšais ir nelaimingaisiais. Dėkokime Viešpačiui už šias brangias dovanas, kviečiančias sužeistos žmonijos silpnumo akivaizdoje tapti artimaisiais. Kupinas dėkingumo priešais akis turiu daugybę savanorių, kasdien skiriančių laiko savo atsidavimu rodyti Dievo artumą. Jų tarnystė yra autentiškas gailestingumo darbas, padedantis gausybei žmonių artintis prie Bažnyčios.

18. Atėjo metas suteikti erdvės gailestingumo kūrybiškumui siekiant įkvėpti naujus darbus, kurie būtų malonės vaisiai. Bažnyčia šiandien turi pasakoti apie „daugel kitų ženklų“, kuriuos padarė Jėzus ir kurie „nesurašyti“ (*Jn* 20, 30), kad iškalbingai paliudytų Kristaus ir gyvenančios Juo bendruomenės meilės vaisingumą. Praėjus dviem tūkstančiams metų, gailestingumo darbai ir toliau daro Dievo gerumą regimą.

Dar ir šiandien ištisos tautos kenčia alkį bei troškulį, didelį susirūpinimą kelia badaujančių vaikų vaizdai. Ieškomamos maisto, darbo, namų ir taikos, ir toliau iš vienu šalių į kitas migruoja minios žmonių. Nuolatinė kančių priežastis yra įvairiausios ligos; jų kamuojamiems žmonėms reikia padėti, juos paguosti ir palaikyti. Kalėjimuose laisvės atėmimą dažnai lydi didžiuliai vargai dėl nehumaniškų gyvenimo sąlygų. Vis dar labai paplitęs neraštingumas, trukdantis vaikams lavintis bei grasinantis naujomis vergystės formomis. Kraštutinio individualizmo kultūra, pirmiausia Vakaruose, griauja solidarumo ir atsakomybės už kitus jausmą. Daugeliui šiandien nepažįstamas lieka pats Dievas; šitai yra didžiulis skurdas ir didelė kliūtis pripažinti neliečiamą žmogaus gyvybės kilnumą.

Vienu žodžiu, gailestingumo darbai kūnui ir sielai mūsų dienomis patvirtina didžiulį teigiamą gailestingumo kaip *socialinės vertybės* poveikį. Jis iš tiesų skatina atsi- raitoti rankoves ir kibtį į darbą siekiant atkurti milijonų žmonių, mūsų brolių ir seserų, kilnumą – jie, kaip ir mes, pašaukti statydinti „miestą su tvirtais pamatais“ (19).

19. Šiais Šventaisiais metais būta daug konkrečių gailingumo ženklų. Bendruomenės, šeimos ir pavieniai tikintieji iš naujo atrado dalijimosi džiaugsmą ir solidarumo grožį. Tačiau to negana. Pasaulyje vis atsiranda naujų dvasinio ir materialinio skurdo formų, besikėsiančių į žmogaus kilnumą. Todėl Bažnyčia turi visada būti budri ir pasirengusi identifikuoti naujus gailingumo darbus ir dosniai, su užsidegimu juos įgyvendinti.

Todėl visomis išgalėmis stenkimės suteikti meilei konkretų pavidalą ir sykiu išmaniai daryti gailingumo darbus, kurie išsiskiria imlumu, todėl linkę mirksniu plėstis ir nežino ribų. Šiuo atžvilgiu esame pašaukti nuo seno žinomiems gailingumo darbams suteikti naują pavidalą. Mat gailingumas liejasi per kraštus, verčia peržengti ribas, duoda vaisių. Jis yra kaip raugas tešloje (plg. Mt 13, 33) ir kaip garstyčios grūdelis, virstantis medžiu (plg. Lk 13, 19).

Pavyzdžiui, gailingumo darbas kūnui *aprengti nuoga* (plg. Mt 25, 36. 38. 43. 44). Jis nukelia mus į pradžią, į Rojaus sodą, kai Adomas ir Eva susivokė esą nuogi ir pajutę, kad Viešpats artinasi, susigėdo ir pasislėpė (plg. Pr 3, 7–8). Žinome, kad Viešpats juos nubaudė, bet vis dėlto „padarė drabužius iš kailių žmogui bei jo žmonai ir juos aprengė“ (Pr 3, 21). Gėda įveikiama ir orumas atkuriamas.

Pažvelgime taip pat į Jėzų ant Golgotos. Dievo Sūnus ant kryžiaus yra nuogas; kareiviai paima jo tuniką ir meta dėl jos burtą (plg. Jn 19, 23–24); jis niekuo neapsivilkęs. Ant kryžiaus ryškiausiai apsieiškia Jėzaus dalijimasis dalia su tais, kurie yra praradę orumą, nes iš jų atimta tai, kas būtinausia. Panašiai kaip Bažnyčia yra pašaukta būti „Kristaus tunika“ (20) ir aprengti savo Viešpatį, taip ji įpareigota solidarizuotis su pasaulio nuogaisiais, kad jie atgautų iš jų pagrobtą orumą. Jėzaus žodžiai: „Buvau nuogas – mane aprengėte“ (Mt 25, 36) įpareigoja negręžti žvilgsnio nuo naujų skurdo bei marginalizacijos formų, trukdančių žmonėms oriai gyventi.

Neturėti darbo ir negauti teisingo atlyginimo; negalėti turėti namų ar žemės, kur gyventi; būti diskriminuojamam dėl tikėjimo, rasės, socialinio statuso... – šito ir daugelio kitų dalykų, kurie kėsina į žmogaus orumą, akivaizdoje krikščionims visada privalu dosniai ir solidariai atsiliepti gailingumo veiksmais. Kiek daug šiandien situacijų, kuriose galime atkurti žmonių orumą ir prisidėti prie žmogaus gyvenimo! Tik atminkime gausybę vaikų, kenčiančių nuo įvairiausio smurto, atimamo iš jų gyvenimo džiaugsmą. Man atmintin įsipaudė jų liūdni ir sutrikę veidai; jie prašo, kad padė-

tume išlaisvinti juos iš šiuolaikinio pasaulio vergovės. Tie vaikai yra rytojaus jaunuoliai. Argi mes rengiame juos gyventi oriai ir atsakingai? Argi jie gali viltingai žvelgti į dabartį ir ateitį.

Gailingumo *socialinis modelis* verčia veikti ir nusiurpyti abejingumą bei dviveidiškumą, kad planai ir projektai neliktų negyva raide. Tegul Šventoji Dvasia mums padeda visada būti pasirengusiems veikliai ir nešališkai prisidėti, kad teisingumas ir orus gyvenimas neliktų proginiais žodžiais, bet virstų konkrečiu įsipareigojimu liudyti Dievo karalystės artumą.

20. Esame pašaukti skatinti *gailingumo kultūrą*, grįstą iš naujo atrastu susitikimu su kitais, – kultūrą, kai niekas nežvelgia į kitą abejingai, nenusuka žvilgsnio nuo brolių bei seserų kančių. *Gailingumo darbai yra „rankų darbo“* – nė vienas nėra panašus į kitą; mūsų rankos gali juos suformuoti tūkstančiais pavidalų, nors juos įkvepiantis Dievas yra vienas, lygiai kaip viena ir tokia pati yra „medžiaga“, iš kurios jie padaryti, – būtent pats gailingumas, kaskart įgyjantis skirtingą formą.

Gailingumo darbai išties paveikia visą žmogaus gyvenimą. Todėl paprastais veiksmais, gebančiais pasiekti kūną ir sielą, tai yra žmogaus gyvenimą, galima sukelti tikrą kultūrinę revoliuciją. Kaip tik tokios užduoties gali imtis krikščionių bendruomenė suvokdama, kad Viešpaties žodis nuolat ją kviečia išeiti iš abejingumo bei individualizmo, kuriuose mėginama užsisklęsti siekiant patogiai ir be problemų gyventi. „Vargšų jūs visada turėsite su savimi“ (Jn 12, 8), – sako Jėzus savo mokiniams. Nėra alibio, galinčio pateisinti nieko neveikimą žinant, kad Jis susitapatino su kiekvienu iš jų.

Gailingumo kultūra formuojasi uoliai meldžiantis, nuolankiai atsiveriant Dvasios veikimui, susipažįstant su šventųjų gyvenimu ir konkrečiai artinantis prie vargšų. Šitai primygtinai ragina nepažiūrėti situacijų, kur turėtume įsipareigoti. Pagunda teoriškai samprotauti apie gailingumą įveikiama tiek, kiek mūsų kasdieninis gyvenimas pavirsta dalyvavimu ir dalijimusi. Kita vertus, neturėtume užmiršti žodžių, kuriais apaštalas Paulius, pasakodamas apie savo susitikimą su Petru, Jokūbu ir Jonu po atsivertimo, išryškino esminį savo užduoties ir viso krikščioniškojo gyvenimo aspektą: „Tik turėjome prisiminti jų vargšus, – o aš ir stengiausi tai daryti“ (Gal 2, 10). Nevalia užmiršti vargšų – šis raginimas, akivaizdžiai išplaukiantis iš Evangelijos, aktualus kaip niekada.

21. Jubiliejaus patirtis tegu priverčia mus įsidėmėti apaštalo Petro žodžius: „Seniau neradę gailingumo, dabar

jį suradę“ (1 Pt 2, 10). Pavyzdžiai nesaugokime tik sau to, ką esame gavę; mokėkime dalytis su kenčiančiais broliais ir seserimis, kad juos palaikytų Tėvo gailestingumo jėga. Tegul mūsų bendruomenės atsiveria stengdamosi pasiekti tuos, kurie gyvena jų teritorijose, kad visi per tikinčiųjų liudijimą patirtų Dievo glamonę.

Šis laikas yra gailestingumo metas. Kiekviena mūsų kelionės diena paženklinta Dievo artumo. Jis kreipia mūsų žingsnius galia malonės, kurią Dvasia įlieja į širdį, kad ją perkeistų ir padarytų gebančią mylėti. Tai – *gailestingumo* visiems ir kiekvienam *metas*, kad niekas nemanytų, jog yra svetimas Dievo artumui ir jo švelnumo galiai. Tai – *gailestingumo metas*, kad silpnieji ir bejėgiai, nutolusieji ir vienišieji galėtų patirti brolių ir seserų, remiančių juos varguose, artumą. Tai – *gailestingumo metas*, kad vargšai pajustų pagarbų bei atidų žvilgsnį tų, kurie, nugalėję abejingumą, atrado, kas gyvenime esminga. Tai – *gailestingumo metas*, kad kiekvienas nusidėjęs nenuilstamai prašytų atleidimo ir pajaustų jį visada priimančio bei priglaudžiančio Tėvo ranką.

Švenčiant Socialiai atskirtųjų jubiliejų, kai visose pasaulio katedrose bei šventovėse užsiveria Gailestingumo durys, į galvą atėjo mintis, kad kaip dar vieną konkretų šių ypatingųjų Šventųjų metų ženklą visoje Bažnyčioje 33-iąją eilinio laiko sekmadienį reikėtų švęsti *Pasaulinę vargšų dieną*. Tai leistų tinkamai pasirengti mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus, Visatos Valdovo, susitapatinusio su mažutėliais bei vargdieniais ir teisiančio mus pagal gailestingumo darbus (plg. Mt 25, 31–46), iškilmei. Ši diena padėtų bendruomenėms ir kiekvienam pakrikštytajam apmąstyti tai, kad neturtas yra Evangelijos šerdis ir nebus nei teisingumo, nei socialinės taikos tol, kol prie mūsų namų durų gulės Lozorius (plg. Lk 16, 19–21). Ši diena taip pat būtų tikra naujosios evangelizacijos forma (plg. Mt 11, 5), įgalinanti atnaujinti Bažnyčios veidą šiai nuolat siekiant pastoracinio atsivertimo, kad galėtų būti gailestingumo liudytoja.

22. Į mus visada nukreiptos Dievo Motinos gailestingos akys. Ji pirmutinė parodė kelią ir lydi mus šiame meilės liudijimo kelyje. Gailestingumo Motina visus surenka po savo apsiaustu, kaip dažnai vaizduojama mene. Pasitikėkime jos motiniška pagalba bei klausykime jos amžino patarimo žvelgti į Jėzų, spindintį Dievo gailestingumo veidą.

Duota Romoje, prie Šventojo Petro, 2016-ųjų Viešpaties ir ketvirtųjų pontifikato metų lapkričio 20-ąją, per mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus, Visatos Valdovo, iškilmę.

PRANCIŠKUS

Nuorodos

- (1) In Joh. 33, 5.
- (2) Il Pastore di Erma, XLII, 1–4.
- (3) Plg. Apaštališkasis paraginimas *Evangelii gaudium*, 27.
- (4) Romos mišiolas, 3-iasis gavėnios sekmadienis.
- (5) Ten pat, eilinio laiko 7-ojo sekmadienio Dėkojimo giesmė.
- (6) Ten pat, 2-oji Eucharistijos malda.
- (7) Ten pat, Komunijos apeigos.
- (8) Atgailos apeigynas, 46.
- (9) Ligonų patepimo apeigynas, 76.
- (10) Plg. Vatikano II Susirinkimas. Konstitucija *Sacrosanctum Consilium*, 106.
- (11) Vatikano II Susirinkimas. Dogminė konstitucija *Dei Verbum*, 2.
- (12) Apaštališkasis paraginimas *Evangelii gaudium*, 142.
- (13) Plg. Benediktas XVI. Posinodinis apaštališkasis paraginimas *Verbum Domini*, 86–87.
- (14) Plg. Laiškas, kuriuo suteikiami atlydai Gailestingumo jubilėjaus proga (2015 m. rugsėjo 1 d.).
- (15) Plg. ten pat.
- (16) Posinodinis apaštališkasis paraginimas *Amoris laetitia*, 1.
- (17) Plg. ten pat, 291–300.
- (18) Romos mišiolas, Velyknaktis, malda po pirmojo skaitinio.
- (19) Enciklika *Lumen fidei*, 50.
- (20) Plg. Kiprijonas. *De catholicae ecclesiae unitate*, 7.

Popiežius Pranciškus

Gailestingumo darbai kūnui ir sielai

2016 m. spalio 12 d.

Praėjusiose katechezėse mes giliau išvelgėme į didįjį Dievo gailestingumo slėpinį. Apmąstėme Tėvo veikimą Senajame Testamente, po to Evangelijos pasakojimuose matėme, kad Jėzus savo žodžiais ir darbais yra Gailestingumo įsikūnijimas. Savo ruožtu jis mokė savo mokinius: „Būkite gailestingi, kaip jūsų Tėvas gailestingas“ (Lk 6, 36). Tai įpareigojimas kiekvieno krikščionio veikimui ir sąžinei. Iš tikrųjų nepakanka patirti Dievo gailestingumą gyvenime; žmogus, kuris jį priima, turi tapti taip pat ženklu ir įrankiu kitiems. Todėl gailestingumas nėra rezervuojamas tik ypatingiems momentams, bet apima visą mūsų kasdienę egzistenciją.

Tačiau kaip galime būti gailestingumo liudytojai? Nemanykime, kad tai pasiekama didelėmis pastangomis, antžmogiškais veiksmais. Ne, taip nėra. Viešpats parodo mums daug paprastesnį kelią, sudarytą iš mažų veiksmų, kurie betgi jo akyse turi didelę vertę – jis yra net pasakęs, kad pagal šiuos veiksmus būsime teisiami. Vienoje iš gražiausių Mato evangelijos vietų randame mokymą, kurį galime laikyti „Jėzaus testamentu“, perteikiamu evangelisto, tiesiogiai savo esybe patyrusio Gailestingumo veikimą. Jėzus sako, kad kiekvieną kartą, kai pavalgydiname alkstančius ir pagirdome trokštančius, aprengiame nuoguosius ir svingingai priimame svetimšalius, lankome ligonius ar kalinius, mes tą patį padarome Jam (plg. Mt 25, 31–46). Bažnyčia vadina šiuos veiksmus „gailestingumo darbais kūnui“, nes jie padeda žmonėms patenkinti jų materialius poreikius.

Tačiau dar yra septynetas kitų gailestingumo darbų, vadinamų „gailestingumo darbais sielai“, kurie nurodo kitus taip pat svarbius poreikius, ypač šiandien, nes jie susiję su žmogaus vidumi ir dažnai sukelia dar didesnes kančias. Visi veikiausieji atsimename vieną iš jų: „Nuoskaudas nukęsti“; itališkai tai nusakoma šnekamajai kalbai būdingu pasakymu: „Kantriai pakęsti įkyriuosius.“ Ir iš tikrųjų tokių yra; yra įkyrių žmonių! Tai gali atrodyti nereikšmingas dalykas, gali kelti mūsų šypseną, tačiau čia glūdi didelė meilė. Tas pat galioja kitiems šešiams gailestingumo darbams, kuriuos gera prisiminti: abejojančiam patarti, nemokantį pamokyti, pikta darantį sudrausti, nuliūdusį paguosti, įžeidimus atleisti, melstis už gyvus ir mirusius. Tai kasdieniai dalykai! „Esu nuliūdęs...“ – „Dievas tau padės, aš neturiu laiko...“ Ne! Aš sustoju, klausausi,

gaištu laiką ir guodžiu tą žmogų. Tai gailestingumo aktas, ir jis padaromas ne tik jam, bet ir Jėzui!

Būsimose katechezėse mes aptarsime tuos darbus, kuriuos Bažnyčia mums pateikia kaip konkretų būdą, kaip gyventi gailestingumu. Per šimtmečius daug paprastų žmonių tai įgyvendino praktikoje, taip nuoširdžiai paliudydami savo tikėjimą. Bažnyčia, būdama ištikima savo Viešpačiui, puoselėja pirmenybę meilę silpniausiesiems. Dažnai mūsų pagalbos reikia arčiausiai esantiems žmonėms. Nereikia eiti ieškoti kažkokių akcijų. Geriau pradėti nuo paprasčiausių dalykų, kuriuos Viešpats mums parodo kaip svarbiausius. Pasaulyje, kuris, deja, pažeistas abejingumo viruso, gailestingumo darbai yra geriausias priešnuodis. Jie ugdo mus, kad būtume dėmesingi „mažiausiųjų brolių“ (Mt 25, 40), kuriuose yra pats Jėzus, pamatiniais poreikiais. Jėzus visuomet ten yra. Ten, kur vargas, kur yra žmogus, vargstantis dėl medžiaginių arba dvasinių poreikių, ten yra Jėzus. Atpažinti jo veidą tuose, kurie vargsta, yra vienas būdų, kaip iš tikrųjų pasipriešinti abejingumui. Tai leidžia mums išlikti visuomet budriems ir išvengti, kad Jėzus nepraeitų pro šalį mūsų nepažintas. Atmintyje iškyla šv. Augustino žodžiai: „*Timeo Iesum transeuntem*“ (Sermo 88, 14, 13): „Bijau, kad Viešpats nepraeitų“, o aš jo nepažinčiau, – kad Viešpats praeina pro mane viename iš tų vargstančių mažutėlių, o aš nepastebiu, jog tai Jėzus. Bijau, kad Viešpats nepraeitų, o aš jo neatpažinčiau! Svarsčiau, kodėl šv. Augustinas sakė, kad jis *baiminasi*, kad Jėzus nepraeitų. Deja, atsakymą duoda mūsų elgesys: dažnai esame išsiblaškę, abejingi, o Viešpačiui einant arti mūsų, praleidžiame progą susitikti su juo.

Gailestingumo darbai pažadina poreikį bei gebėjimą padaryti tikėjimą per meilę gyvą ir veiklą. Esu įsitikinęs, jog per šiuos paprastus kasdienes veiksmus galime pasiekti tikrą kultūrinę revoliuciją, panašiai, kaip vyko praeityje. Jei kiekvienas iš mūsų kasdien padarysime po vieną iš šių darbų, pasaulyje kils revoliucija! Visi, kiekvienas iš mūsų. Kiek daug šventųjų šiandien prisimenami ne dėl nuveiktų didelių darbų, bet dėl meilės, kuria jie mokėjo dalytis! Pagalvokime apie neseniai kanonizuotą Motiną Teresę: prisimename ją ne dėl daugybės pasaulyje jos įkurtų namų, bet dėl to, kad ji pasilenkdavo prie kiekvieno rasto gatvėje žmogaus ir siekė atkurti jo orumą. Kiek daug apleistų vaikų ji apkabino savo glėbyje; kaip daug merdinčių žmonių išlydėjo į amžinybę laikydama už rankos! Šie gailestingumo darbai yra Jėzaus Kristaus veido bruožai, – to, kuris rūpinasi savo mažiausiais broliais, siekdamas kiekvienam perteikti Dievo švelnumą ir artumą. Tepadeda mums Šventoji Dvasia,

teįkvepia troškima šitaip gyventi: kasdien padaryti bent po vieną tokį darbą, bent vieną! Iš naujo atmintinai išmokime gailestingumo darbus kūnui bei sielai ir paprašykime Viešpaties, kad jis padėtų mums juos įgyvendinti tais momentais, kai vargstančiame žmoguje matome Jėzų.

Pavalgydinti alkstančius, pagirdyti trokštančius

2016 m. spalio 19 d.

Vienas iš vadinamojo „gerbūvio“ padarinių yra tai, kad žmonės užsisklendžia savyje ir tampa nejautrūs kitų poreikiams. Viskas padaroma, kad jie būtų suklaidinti pateikiant efemeriškus gyvenimo idealus, kurie po keleto metų subliūkšta, tarsi mūsų gyvenimas būtų kas sezoną keistina mada. Taip nėra. Tikrovę dera priimti tokia, kokia ji yra, stoti jos akistaton, ir dažnai mums tenka susitikti su didžiausio vargo situacijomis. Dėl šios priežasties tarp gailestingumo darbų yra priminimas apie alkį ir troškulį: pamaitinti išalkusius – tokių šiandien yra daug – ir pagirdyti ištroškusius. Kaip dažnai žiniasklaida mums pasakoja apie žmonių grupes, stokojančias maisto bei vandens, ir tai turi rimtų padarinių, ypač vaikams.

Kai tai pateikiama per žinias, ypač su vaizdais, tai sujaudina viešąją nuomonę, ir kartais pradedamos pagalbos akcijos siekiant žadinti solidarumą. Aukojama didžiadvasiškai, ir tokiu būdu galima prisidėti palengvinant daugelio kančias. Tokia artimo meilės forma yra svarbi, tačiau ji tiesiogiai mūsų neįtraukia. O kai eidami gatve sutinkame vargšą ar elgeta beldžiasi į mūsų duris, tai yra visiškai skirtinga, nes tie žmonės jau nėra tik vaizdai; tuomet mes esame asmeniškai įtraukiami. Tarp manęs ir jo ar jos nebelieka atstumo, jaučiu, kad tai susiję su manimi. Abstraktus vargas mūsų nepaliečia, bet verčia susimąstyti, dėl jo skūstis; tačiau kai matome vargą vyro, vaiko ar moters kūne, šis šauksmas kreipiasi į mus!

Todėl mes įprantame vengti vargstančiųjų ir apeiname juos. Pagal madingas tendencijas tarsi užmaskuojame vargšų tikrovę, šalinamės nuo jų. Tačiau kai susitinku su vargšu, tarp mūsų nebelieka jokio atstumo. Kokia mano reakcija šiais atvejais? Ar nukreipiu žvilgsnį ir praeinu pro šalį? Ar užšnekinu jį ir pasidomiu jo situacija? Jei taip, tai kas nors tikrai pasakys: „Tai kvaila, kam kalbėtis su vargšu.“ Ar aš galiu kokiu nors būdu priimti šį žmogų, ar bandau kuo greičiau nuo jo pasi-

šalinti? Tačiau galbūt jis prašo tik būtiniausių dalykų: pavalgyti ir atsigerti. Trumpam susimąstykime: kaip dažnai mes kartojame „Tėve mūsų“ malda, tačiau iš tikrųjų nekreipiame dėmesio į žodžius: „Kasdienės mūsų duonos duok mums šiandien.“

Biblijoje vienoje psalmėje sakoma, kad Dievas „Duoda maisto visiems gyvūnams“ (Ps 136, 25). Bado patirtis yra sunki. Išgyvenusieji karą ar badą tai žino. Tačiau ši patirtis kartojasi kasdien ir egzistuoja greta pertekliaus bei švaistymo. Tebėra aktualūs apaštalo Jokūbo žodžiai: „Kas iš to, mano broliai, jei kas sako si turįs tikėjimą, bet neturi tikėjimo darbų?! Ar gali jį išgelbėti tikėjimas? Jei brolis ar sesuo neturi drabužių ir stokoja kasdienio maisto, ir kas nors iš jūsų jiems tartų: „Keliaukite sveiki, sušilkite, pasisotinkite“, o neduotų, ko reikia jų kūnui, – kas iš tų žodžių?! Taip pat ir tikėjimas: jei neturi darbų, jis savyje miręs“ (Jok 2, 14–17), nes neįstengia atlikti darbų, praktikuoti gailestingumo, mylėti. Visuomet yra žmonių, kurie alksta ar trokšta, kuriems reikia manęs. Negaliu to deleguoti kitam. Šiam vargšui reikia manęs, *mano* pagalbos, *mano* žodžio, *mano* įsipareigojimo. Visi esame į tai įtraukti.

Evangelijos puslapiuose taip pat yra mokymas, kur Jėzus, matydamas daugybę juo sekančių žmonių, klausia savo mokinių: „Kur pirsime duonos jiems pavalgydinti“ (Jn 6, 5). Jo mokiniai atsiliepia: „Tai neįmanoma, geriau atleisk juos...“ Tačiau Jėzus jiems sako: ne, „jūs duokite jiems valgyti“ (Mt 14, 16). Jis paėmė keletą kepalėlių duonos ir žuvų, kurias jie turėjo su savimi, palaimino, laužė ir davė visiems žmonėms. Tai labai svarbi pamoka mums. Tai sako mums, kad mūsų maži ištekliai, jei patikime juos Dievui, atiduodame į jo rankas ir su tikėjimu dalijamės jais, tampa apščiausiu turtu.

Popiežius Benediktas XVI enciklikoje *Caritas in veritate* teigia: „Pamaitinti alkstantį (plg. Mt 25, 35. 37. 42) yra etinis imperatyvas visuotinei Bažnyčiai <...>. Teisei į mitybą ir vandenį tenka svarbus vaidmuo įgyvendinant kitas teises <...>. Todėl privalu brandinti solidarią sąmonę, kuri mitybą bei prieitį prie vandens laikytų visuotine visų be išimties ir diskriminacijos žmonių teise“ (27).

Nepamirškime Jėzaus žodžių: „Aš esu gyvybės duona“ (Jn 6, 35), taip pat „Kas trokšta, teateina pas mane“ (Jn 7, 37). Šie žodžiai yra provokacija mums, visiems tikintiesiems, provokacija, raginanti pripažinti, kad alkanųjų pamaitinimas ir trokštančiųjų pagirdymas yra dalis mūsų santykio su Dievu, apreiškusiu Jėzuje savo gailestingą veidą.

Gailestingumas ir dialogas

2016 m. spalio 22 d.

Mūsų girdėtoje Jono evangelijos ištraukoje (plg. *Jn* 4, 6–15) pasakojama apie Jėzaus susitikimą su samariete moterimi. Šiame susitikime daro įspūdį kondensuotas *dialogas* tarp moters ir Jėzaus. Tai leidžia mums šandien iškelti labai svarbų gailestingumo aspektą, kurį išreiškia *dialogas*.

Per dialogą žmonės gali pažinti vienas kitą ir suprasti kito poreikius. Visų pirma dialogas yra didelės pagarbos ženklas, jis nulemia klausymosi nuostatą ir įgalina imliai suvokti geriausius pokalbininko požiūrius. Antra, dialogas yra artimo meilės išraiška, nes, neignoruojant skirtumų, leidžia siekti bendro gėrio ir dalytis juo. Be to, dialogas mus kviečia stoti kito žmogaus akistaton suvokiant jį kaip Dievo dovaną, kai kitas į mus kreipiasi ir nori būti pripažintas.

Dažnai mūsų susitikimas su broliais ar seserimis neįvyksta, net jei gyvename šalia jų, ypač dėl to, kad savo padėtį iškeliame kito atžvilgiu. Nevedame dialogo, jei nepakankamai klausomės arba esame linkę kitą pertraukti, demonstruodami, kad esame teisūs. Taip dažnai klausydamiesi sustabdome kitą sakydami: „Ne! Ne! Taip nėra!“ ir neleidžiame kitam žmogui iki galo paaiškinti to, ką jis norėjo pasakyti. Tai trukdo dialogui: tai agresija. Tikram dialogui reikia tylos momentų, kad suvoktume ypatingą Dievo buvimo dovaną per brolių ar seserį.

Mieli broliai ir seserys, dialogas padeda sužmoginti santykius ir įveikti nesusipratimus. Dialogo labai reikia šeimose; kaip palengvėtų problemų sprendimas, jei išmoktume klausytis vieni kitų! Taip yra vyro ir žmonos, tėvų ir vaikų santykiuose. Kiek daug pagelbėti gali mokytojų dialogas su mokiniais; taip pat vadybininkų dialogas su darbuotojais, siekiant rasti geriausią darbo sąlygą.

Bažnyčia taip pat gyvena dialogu su visų laikų vyrais bei moterimis, siekdama suvokti kiekvieno žmogaus širdyje glūdinčius poreikius ir įgyvendinti bendrąjį gerį. Pamąstykime apie didžią kūrinių dovaną, taip pat apie mums visiems tenkančią atsakomybę saugoti mūsų bendruosius namus: vesti dialogą tokia kertinės svarbos tema yra neišvengiama būtinybė. Pamąstykime apie dialogą tarp religijų siekiant suvokti religijų misijos žmonijoje giliają tiesą ir prisidėti kuriant taiką, pagarbos bei brolybės ryšius (plg. enciklika *Laudato si'*, 201).

Baigdamas noriu pasakyti, kad visos dialogo formos yra didžiulio Dievo meilės poreikio išraiška: Dievas eina pasitikti kiekvieno žmogaus ir kiekviename žmoguje pasėja savo gerumo sėklą, kad jis galėtų bendradarbiauti Jo kūrybos darbe. Dialogas sugriauna susiskaldymų ir nesusipratimų sienas; jis tiesia komunikavimo tiltus ir neleidžia niekam likti izoliuotam, užsisiklindusiam savo mažame pasaulyje. Nepamirškime: vesti dialogą reiškia klausytis to, ką man sako kitas, ir maloniai išsakyti tai, ką aš galvoju. Jei dalykai vyks tokiu būdu, šeimoje, kaimynystėje, darbovietėje bus geriau. Tačiau jei neleisiu kitam žmogui išsakyti visko, kas glūdi jo širdyje, ir imsiu šaukti – o šandien daug šaukiama, – tuomet mūsų santykis geruoju nesibaigs; santykis tarp vyro ir žmonos, tarp tėvų ir vaikų nesibaigs geruoju. Klausytis, maloniai paaiškinti, nekąsti kitam, nešaukti, bet turėti atvirą širdį.

Jėzus gerai suprato, kas buvo samarietės, didelės nusidėjėlės, širdyje; tačiau jis neatėmė iš jos galimybės tai išreikšti. Jis leido jai išsikalbėti ir pamažu įžengė į jos gyvenimo paslaptį. Ši pamoka galioja ir mums. Per dialogą galime leisti augti Dievo gailestingumo ženklu ir padaryti juos priėmimo bei pagarbos priemonėmis.

Priimti keleivį, aprengti nuogą

2016 m. spalio 26 d.

Toliau apmąstome gailestingumo darbus kūnui. Juos Viešpats Jėzus mums davė, kad išlaikytų mūsų tikėjimą gyvą ir dinamišką. Šie darbai iš tikrųjų parodo, jog krikščionys nėra pavargę ar tingūs, laukdami galutinio susitikimo su Viešpačiu, bet kiekvieną dieną eina jo pasitikti, atpažindami jo veidą daugelio pagalbos prašančių žmonių veiduose. Šandien sutelkime dėmesį į šiuos Jėzaus žodžius: „Buvau keleivis, ir mane priglaudėte, buvau nuogas – mane aprengėte“ (*Mt* 25, 35–36). Mūsų laikais darbas svetimšalių labui yra ypač aktualus. Ekonomikos krizė, ginkluoti konfliktai ir klimato pokyčiai daugelį žmonių verčia emigruoti. Vis dėlto migracija nėra naujas reiškinys, tai žmonijos istorijos dalis. Istorinės atminties stygius būtų galvoti, kad šis reiškinys kilo tik mūsų laikais. Biblija mums pateikia konkrečius migracijos pavyzdžius. Pakanka pamąstyti apie Abraomą. Dievo pašaukimas paragino jį palikti savo šalį ir eiti į kitą: „Eik iš savo gimtojo krašto, iš savo tėvo namų, į kraštą, kurį tau parodysiu“ (*Pr* 12, 1). Taip pat ir Izraelio tauta iškeliavo iš Egipto, kur vergavo, klajojo dykumoje 40 metų, kol pasiekė Dievo pažadėtą šalį. Pati Šventoji Šeima – Marija, Juozapas

ir mažutis Jėzus – buvo priversta emigruoti, kad pabėgtų nuo Erodo grėsmės: „Atsikėlęs nakčia, Juozapas pasiėmė kūdikį ir motiną ir pasitraukė į Egiptą“ (Mt 2, 14–15). Žmonijos istorija yra migracijų istorija: plačiajame pasaulyje nėra tautos, kuri nebūtų pažinusi migracijos reiškinio.

Šiame dalyke amžių būvyje būta solidarumo apraiškų, nors taip pat neapsieita be socialinių įtampų. Šiandienos ekonominė krizė, deja, skatina užsisklendimo bei nepriėmimo nuostatų atsiradimą. Kai kuriose pasaulio vietose statomos sienos ir užtvartos. Kartais atrodo, kad tylus daugelio vyrų ir moterų darbas, kuriuo jie įvairiais būdais stengiasi padėti pabėgėliams bei migrantams, yra užtemdomas kitų triukšmo, per kurį išreiškiamas instinktyvus savanaudiškumas. Vis dėlto užsidarymas nėra sprendimas. Jis baigiasi nusikalstamais sandėriais. Vienintelis sprendimo kelias yra solidarumas. Tai solidarumas su migrantu, su svetimšaliu...

Šioje srityje krikščionių įsipareigojimas šiandien yra toks pat neatidėliotinas, koks jis buvo praeityje. Peržvelgę vien praėjusį šimtmetį, prisimename nuostabią šventosios Pranciškos Cabrini figūrą: ji drauge su bendražygėmis paaukojo savo gyvenimą į Jungtines Amerikos Valstijas atvykusiems imigrantams. Šiandien mums taip pat reikia tokių liudijimų, kad gailėstingumas galėtų pasiekti daugelį vargstančiųjų. Tai įsipareigojimas, apimantis kiekvieną be išimties. Vyskupijos, parapijos, pašvęstojo gyvenimo institutai, draugijos bei judėjimai, individualūs krikščionys – mes visi esame pašaukti svetingai priimti mūsų brolius ir seseris, bėgančius nuo karo, bado, smurto ir nežmoniškų gyvenimo sąlygų. Visi drauge esame didelė paramos jėga tiems, kurie prarado savo tėvynę, šeimą, darbą ir orumą.

Prieš kelias dienas mieste įvyko tokia maža istorija. Vienas pabėgėlis ieškojo gatvės ir priėjusi prie jo moteris paklausė: „Ar ko nors ieškote?“ Pabėgėlis buvo be batų. Jis pasakė: „Norėčiau patekti į Šv. Petro baziliką ir žengti pro Šventąsias duris.“ Moteris pagalvojo: „Betgi jis neturi batų, kaip jis ten nueis?“ Ji iškvietė taksi. Tas migrantas, pabėgėlis nemaloniai dvokė, ir taksi vairuotojas nenorėjo jo priimti, tačiau galiausiai leido jam įlipti į taksi. Važiuodama kartu su juo moteris šio to paklausinėjo šio migranto ir pabėgėlio. Kelionė užtruko dešimt minučių. Šis vyras papasakojo savo kančios, karo, bado istoriją, kaip turėjo bėgti iš savo tėvynės, kad galėtų persikelti čia. Jiems atvykus moteris atvėrė savo piniginę, norėdama užmokėti taksi vairuotojui. Tačiau vairuotojas, iš pradžių nenorėjęs priimti į automobilį šio imigranto dėl nemalonaus

kvapo, jai pasakė: „Ne, poncia. Tai aš turėčiau jums sumokėti, nes galėjau išklaudyti istorijos, kuri perkeitė mano širdį.“ Ši moteris suvokė, ką reiškia migranto kančia, nes ji buvo kilusi iš Armėnijos ir jai buvo pažįstami jos tautos kentėjimai. Susidūrę su panašiais atvejais kaip šis, mes pirmiausia atsisakome, nes tai mums sudaro nepatogumų: „...jis dvokia...“. Tačiau galiausiai istorija suteikia mūsų sielai gero aromato ir mus perkeičia. Apmąstykime šią istoriją ir pagalvokime, ką galėtume padaryti dėl pabėgėlių.

Kitas dalykas yra aprengti nuoga: tai ne kas kita, kaip atkurti prarastą orumą. Žinoma, taip įvyksta tuomet, kai aprengiame neturėjusį drabužių. Tačiau pamąstykime apie moteris, tapusias prekybos žmonėmis aukomis, išvartas į gatves, taip pat apie daugelį kitų žmogaus kūno kaip prekės išnaudojimo būdų, netgi mažamečių kūno. Panašios nuogumo formos būna ir neturint darbo, namų, deramo atlygio, taip pat patiriant diskriminaciją dėl rasės, tikėjimo: visa tai yra „nuogumo“ formos, – su jomis susidūrę mes, krikščionys, esame pašaukti būti atidūs, budrūs ir pasirengę veikti.

Brangūs broliai ir seserys, neįkliūkime į užsisklendimo savyje spąstus, būdami abejingi savo brolių ir seserų poreikiams ir susitelkę tik į savo interesus. Tokiu mastu, koku atsiveriame kitiems, gyvenimas tampa vaisingas, visuomenėje atkuriamą taiką, o žmonės atgauna pilnutinį orumą. Nepamirškite tos moters, nepamirškite to nemalono kvapą skleidusio migranto ir nepamirškite to vairuotojo, kurio sielą tas migrantas perkeitė.

Arkivyskupas Lionginas Virbalas

„ŠTAI AŠ, SIŪSK MANE“ (Iz 6, 8)

*Laiškas Kauno arkivyskupijos tikintiesiems
po 2016-ųjų arkivyskupijos sielovados simpoziumo
ir Gailestingumo jubiliejaus metų*

Ižanga

Patrauktį Jėzaus Kristaus ir mūsų dangiškojo Tėvo, atsiliepiame Jam tikėjimu ir norime juo dalytis su visais bei vis labiau atverti Dievui savo širdis ir protus. Kiekvienas pašaukimas neatsiejamas nuo užduoties ir siuntimo. Tad esame pasiryžę priimti Viešpaties paskatinimus atidžiai klausydamis Jo balso ir sakydami, kaip sako pranašas Izaijas: „Štai aš, siūsk mane“ (Iz 6, 8).

Ketvirtį amžiaus gyvename laisvės sąlygomis. Per šį laiką buvo atkurtas ir naujai organizuotas vyskupijų ir parapijų gyvenimas. Įvyko Kauno arkivyskupijos II sinodas (2003–2007), davęs aiškias tolesnio bažnytinio gyvenimo ir pastoracijos gaires laisvės sąlygomis.

2016 m. švęsdami arkivyskupijos įkūrimo 90-metį, norėjome pažvelgti į Sinodo įgyvendinimą, dabartinę padėtį bei patirtis naujomis pasaulio ir Bažnyčios – tiek Visuotinės, tiek ir Lietuvoje – gyvavimo aplinkybėmis. Ypatingieji Gailestingumo jubiliejaus metai dar kartą priminė apie Dievo meilę, kurios taip reikia mums ir visam pasauliui.

2016 m. birželio 22 d. surengtas arkivyskupijos Simpoziumas „Taisykite Viešpačiui kelią!“, kuriame dalyvavo daugiau kaip šimtas kunigų, vienuolių ir pasauliečių, atstovaujančių arkivyskupijos bendruomenės katalikams, aktyviai ir atsakingai gyvenantiems savo tikėjimu. Šis laiškas – tai tikinčiųjų apklausos prieš Simpoziumą, jo metu pristatytų temų ir dalyvių išsakytų minčių, pateiktų siūlymų, nurodytų sprendimų klausimų apibendrinimas.

Ačiū visiems, kurie Simpoziumą organizavo, į jį įsitraukė, bendradarbiavo, aktyviai atsiliepė savo malda ir įžvalgomis, kurie dalyvavo – visi praturtėjome dvasiškai. Kristaus Evangelija yra ta pati ir nesikeičianti, tačiau jos skelbimas ir įgyvendinimas negali būti atsietas nuo aplinkos ir laiko, kuriame gyvename. Tegul šis laiškas suteikia impulsą atsinaujinti, nes Bažnyčia turi vis iš naujo išgirsti Jėzaus kvietimą atsiversti ir tikėti Evangelija bei į jį atsiliepti.

Bažnyčia Lietuvoje

Kristus siuntė mokinius į pasaulį – tokį, koks jis yra. Mokiniai atsiliepė į šį kvietimą, o kylančius sunkumus

sprendė prašydami Šventosios Dvasios šviesos ir pagalbos. Vatikano II Susirinkimas žvelgė į Bažnyčią šiuolaikiniame pasaulyje – kaip geriausiai jam nešti Kristaus džiugiąją ir išlaisvinančiąją Naujieną. Šiandien popiežius Pranciškus kviečia eiti ypač ten, kur ši Naujiena nepasiekė ar buvo užmiršta, nešti Evangeliją varginiausiams, sutikti žmones ten, kur jie yra, o ne laukti, kol jie ateis pas mus. Naudingų gairių teikia popiežiaus Pranciškaus apaštališkasis paraginimas *Evangelii gaudium* apie Evangelijos skelbimą šių dienų pasaulyje.

Nors gyventojų daugumą Lietuvoje sudaro katalikai, Bažnyčioje, ypač sovietmečiu, vyravo „aptarnavimo mentalitetas“ palaikant tuos, kurie į ją ateina. Tokioje aplinkoje tikintieji nebuvo skatinami aktyviai apsispręsti, kodėl, į ką ir kaip jie tiki bei gyvena. Pati visuomeninė aplinka skatino tik švęsti šventes, laikytis katalikiškų papročių. Ši vyraujanti mąstysena sukėlė pavojų Bažnyčiai tapti paslaugas teikiančia įstaiga, kurioje aktyviai veikia tik įšventintieji jos nariai.

Sovietmečiu dėl griežtų išorinių suvaržymų ir persekiojimų tikėjimas buvo praktikuojamas be rimtos katechezės, kaip tradicijos ir gyvenimo dalis. Žmonės buvo „sakramentizuoti“, bet ne evangelizuoti ir ne katechizuoti. Tikintieji neturėjo galimybių aktyviai įsitraukti į parapijų gyvenimą, buvo sugriautas bendruomeninis tikėjimo matmuo.

Laisvės sąlygomis neliko kliūčių evangelizuoti ir katechizuoti. Tikybos pamokas mokyklose lanko nemaža dalis moksleivių. Atnaujinta katechezė prieš Pirmosios Komunijos ir Sutvirtinimo priėmimą, pradėtas sužadėtinų rengimas Santuokos sakramentui.

Vis dėlto dėl sekuliarizacijos proceso visuomenėje jaučiamas priešiškusis vertybėms, kurios yra svarbios krikščionims. Bažnyčios mokymas, saugantis žmogaus asmens orumą, gyvybę nuo prasiidėjimo iki natūralios mirties, be kompromisų išlaikantis šeimos kaip vyro ir moters sąjungos vertę ir reikšmę, visuomenėje kartais lieka nesuprantamas. Kita vertus, Bažnyčios veidui nesuteikė patrauklumo iškeltos jos narių klaidos užsienyje ir Lietuvoje.

Užduotis ir iššūkis šiandien – nepasitenkinimas „aptarnavimo“ pastoracija, aktyvus Gerosios Naujienos skelbimas; svarbu ne laukti ateinančių žmonių, bet patiems eiti pas žmones.

Neleistina, kad „susitvarkymo, apsiforminimo mentalitetas“ toliau vešėtų – svarbu ugdyti tikinčiųjų sąmoningumą, atskleisti žmonėms Bažnyčios kaip tikinčiųjų bendruomenės, tikėjimo šeimos sampratą.

Siektina padaryti viską, kad žmonės pažintų ir patirtų, jog tikėjimas – tai ne kultūros ir papročių dalis, bet apsisprendimas rinktis Kristų ir gyvenimą Evangelijos dvasia.

Jėzus Kristus – centre

Bažnyčia gyvuos ir atsinaujins, kai mes, krikščionys, vis atnaujinsime ir atgaivinsime savo ryšį su Jėzumi, seksime Juo. Norėdami, kad Viešpats keistų Bažnyčią, pirmiausia prašykime: „Viešpatie, pradėk nuo manęs.“ Todėl šiuo laišku pateikiama ne kokia nors programa – jame kiekvienas skatinamas autentiškai gyventi priimtu ir išpažįstamu tikėjimu.

Dėl Jėzaus Kristaus pažado visada būti su mumis (plg. Mt 28, 20) tikime ir pasitikime Juo, Jo artumu. Jis, pats tapęs žmogumi, moko ir mus būti tikrais žmonėmis, sukurtais pagal Dievo paveikslą ir panašumą, moko priimti ir mylėti vienas kitą. Kai primame Jėzų, kai esame Jam atidūs, galime ir kitiems skleisti tikėjimo grožį bei džiaugsmą, tapti evangelizuotojais. Mūsų bendruomenės, parapijos, šeimų ir maldos grupės, mokyklos, kiti katalikiški sambūriai turėtų padėti žmonėms rasti kelią pas Kristų – Gyvojo vandens šaltinį.

Vienas svarbiausių Bažnyčios uždavinių šiandien – padėti žmonėms pažinti Jėzų Kristų, užmegzti gyvą ir artimą ryšį su Juo.

Veikla Bažnyčioje tampa prasminga, kai ji stiprina ryšį su Kristumi – ką nors veikiant svarbu nuolat klausti to savęs.

Katechezės užsiėmimuose ir tikybos pamokose svarbu ne vien perteikti žinias, bet ir ugdyti asmeninį ryšį su Jėzumi.

Bažnytinės bendruomenės

Kristus kvietė burtis apie Jį, o krikščionys visada buvo tikinčiųjų bendruomenė. Krikščionis negali ir nepajėgs gyventi krikščioniškai būdamas vienas. Tam reikia tikro bažnytiškumo, t. y. gyvenimo savo tikėjimu kartu su kitais, bendradarbiaujant (plg. Mt 18, 20). Kiekvienas tikintysis, nepriklausomai nuo savo pareigų ir vaidmens Bažnyčioje, yra ne tik reikalingas ir svarbus – jis drauge gali įnešti savo įnašą į jos gyvenimą pagal gautas dovanas, įgytą patirtį.

Šiandien visuomenėje vyrauja individualizmas. Jį stiprina gyventojų judrumas, dar labiau atskiriantis šeimos ar giminės narius, draugus. Dažnai žmogus jaučiasi vienišas. Tarnystė Bažnyčioje – ne tik konkretus krikščioniškojo tikėjimo įgyvendinimas, bet ir

džiaugsmas būti ir veikti su bendraminčiais. Tai ugdo ir susitikimo kultūrą, kai kiekvienas yra priimamas.

Parapija tebėra esminė krikščioniškojo gyvenimo aplinka. Dabartinė situacija yra savaip sudėtinga ir kečia savų iššūkių. Kaimuose mažėja gyventojų, kunigai aptarnauja po kelias parapijas. Tikintieji ne visur yra įpratę savarankiškai prisiimti atsakomybę už parapijos veiklą ir jos materialinę padėtį. Miestų parapijos dažniausiai yra didelės, todėl jose sunku kurti bendruomenės atmosferą, tarp ateinančiųjų į pamaldas vyrauja anonimiškumas. Trūksta kapelionų universitetuose, mokyklose, ligoninėse, įkalinimo įstaigose, kitose organizacijose. Labai skatintinas ir reikšmingas vienuolių įsitraukimas į parapijos gyvenimą talkinant konkrečiose situacijose, prisiimant atsakomybę už įvairias sielovados sritis.

Parapijose būtina telkti mažesnes tikinčiųjų bendruomenes: šeimų, jaunimo, tikėjimo ugdymo, Šventojo Rašto skaitymo, maldos grupes, kurios neužsidarytų savo veikloje, būtų atviros naujiems nariams.

Skatinti jau veikiančių parapijose grupių bendradarbiavimą, įsitraukimą į visos parapijos gyvenimą.

Atkreipti dėmesį į parapijose tarnaujančius ir dirbančius žmones. Svarbu, kad jie, būdami motyvuoti, turėdami gyvą santykį su Dievu ir kitais parapijiečiais, puoselėtų svetingumo bei atvirumo kultūrą, ne atstumtų, bet patrauktų ateinančius.

Ieškoti patrauklių bendravimo formų; pvz., susitikti po šv. Mišių prie bendro stalo, susipažinti, pabendrauti.

Aktualu nuolat kviesti žmones, parodyti jiems pasitikėjimą, sudaryti galimybę įsitraukti į bendruomenės veiklas.

Kunigo vaidmuo

Kunigų vaidmuo Bažnyčioje yra nepaprastai reikšmingas. Jie yra paties Kristaus pašaukti ir įgalioti tarnauti Bažnyčios bendruomenei Jo skelbėjais ir slėpinių dalytojais. Dėkojame kunigams, didžiai vertiname tai, kad jie atsiliepė į Kristaus kvietimą ir savo gyvenimą paskyrė Jam. Tikinčiųjų viltys ir lūkesčiai kunigų atžvilgiu tebėra dideli, ir tai dar kartą pabrėžia kunigo svarbą Bažnyčioje. Visada reikės šių pašauktųjų, todėl tikintieji turi rūpintis auginti ir globoti pašaukimus, negesinti šaukiančios Dievo Dvasios.

Kintant visuomenės požiūriui, keičiasi ir visuomeninis kunigo vaidmuo, nors jo pašaukimo esmė nesikeičia. Reikalavimai auga, o palaikymo vis mažėja. Kunigams

reikia bendruomenės paramos, supratimo ir palaikymo. Savo ruožtu kunigai taip pat turi atsiverti ir bendradarbiauti su pasauliečiais tikinčiais, šeimomis, jaunimu.

Tikintieji laukia iš kunigo, kad jis nebijotų viešumoje pasirodyti esąs kunigas, kad melstųsi taip pat ir kartu su jais. Kunigas aukoja šv. Mišias, teikia sakramentus, padeda suprasti liturgiją, išnaudoja palankias katechezei progas. Labai svarbu, kad jis nukreiptų žmones į tikėjimo ugdymo seminarus, rekolekcijas, maldos grupes, bendruomenes ir kt. Gerų rezultatų pasiekiamą ten, kur kunigas palaiko grupių veiklą, pasiūlytas iniciatyvas, sukuria progų, kad tikintieji galėtų užduoti jiems rūpimų tikėjimo klausimų. Tikintieji pagrįstai nori, kad kunigas būtų dvasios vadovas, galintis vesti dvasinio tobulėjimo keliu.

Tiesioginis ir atviras bendravimas, stovyklos, bendra veikla su jaunimu, jo palydėjimas apsisprendimo link yra svarbūs ir prisideda prie pašaukimų ugdymo.

Asmenišką kunigo ryšį, nuoširdų bendravimą su pasauliečiais, įsiklausymas į jų poreikius ne tik palaiko žmogiškąjį santykį, bet ir padeda veikti Dievo malonei, skatina žmonių dėmesingumą skelbiamai Evangelijai.

Patikėdamas atskiras užduotis, pvz., katechezę, tam pasirengusiems pasauliečiams ar vienuolėms, kunigas turi palaikyti šią veiklą savo dėmesiu, bendradarbiavimu. Kunigo artumo, jo apsilankymo turėtų sulaukti visos parapijoje veikiančios tikinčiųjų grupės.

Pasauliečiai turėtų rasti būdų palaikyti kunigą, sustiprinti jį kunigiškoje tarnystėje.

Parapijų pastoracinės tarybos

Parapija daugiau pasieks ir kunigas gaus pagalbą, jei sielovadoje bus rūpinamasi komandinio darbo organizavimu. Esminis vaidmuo tenka parapijų pastoracinėms taryboms, kurias yra numatęs arkivyskupijos II sinodas. Pastebime, kad pasauliečiai parapijose vis dar turi per mažai veiklos ir įgaliojimų. Antra vertus, nemažai tikinčiųjų yra linkę būti pasyvūs Bažnyčios gyvenime ir nelengvai prisiima kokią nors atsakomybę. Visi turėtų siekti, kad parapijos pastoracinė ir ekonominė tarybos imtųsi daugiau iniciatyvos ir tikros atsakomybės. Parapijiečiai, perimdami su šventimais nesusijusias pareigas parapijoje, įgalintų kunigą labiau atsidėti sielovados tarnystei.

Aktyvūs Bažnyčios nariai padeda kitiems, bet ir patys turi būti nuolat ugdomi. Artimiausioje ateityje reikia suteikti pagalbą, kad atsirastų realiai veikiančių ir aktyvių parapijų pastoracinių tarybų, pasiūlyti jų veikimo kryptis.

Parapijos pastoracinė taryba turėtų numatyti aiškius tikslus, veiksmų planą ir atskaitomybę už jų įgyvendinimą.

Derama ekonominės tarybos veikla padėtų užtikrinti finansinį parapijos skaidrumą.

Misijinis Bažnyčios matmuo

Bažnyčia nėra vien pati sau – ji yra Dievo karalystės šauklė ir Jo kelio rengėja visoms tautoms. Negalime užsidauryti savyje, bet turime užkalbinti tuos, kurie patys neranda kelio ar nenori ateiti, o gal yra nusivylę, įskaudinti. Bažnyčios laikysena negali būti pasyvi: iš administruojančios ji turi tapti sielovadinė, evangelizacinė, misijinė.

Evangeliją kitiems galime nešti ir žodžiu, ir savo darbais. Tai priklauso nuo daugelio tikinčiųjų įsitraukimo į tikėjimo skelbimą ir jo liudijimą, katechezę, konkrečią pagalbą artimui per *Caritas*, savanorystę. Tik tada, kai išeiname iš savęs pačių, tikrai padedame kitiems, ir patys labiau suvokiame mus praturtinantį tikėjimo slėpinį: „Kas stengsis išsaugoti savo gyvybę, tas ją prazūdys, o kas ją prazūdys, tas ją atgaivins“ (Lk 17, 33).

Negalime užmerkti akių prieš tai, kad dalis mūsų šalies gyventojų jau nepažįsta Kristaus ir Jo Evangelijos. Esame kviečiami eiti pas juos. Nėra „vieno recepto“, kaip skelbti Evangeliją – tam reikia pastoracinio veiklumo ir sumanumo. Visuomet svarbu užmegzti asmeninį santykį ir pakviesti, be to, pasistengti, kad kiekvienas į parapijos gyvenimą įsitraukęs žmogus jaustųsi reikalingas. Kiekvieno kataliko tikėjimo liudijimas savo aplinkoje yra paveikus. Reikia nuolat mąstyti ir siekti, kad parapijų bendruomenės kasmet pasipildytų naujais, sąmoningais ir aktyviais katalikais.

Verta išnaudoti visas šiandien lengvai prieinamas komunikavimo priemones ne tik pranešant apie parapijos veiklą, bet ir keliant žmonėms rūpimų klausimų.

Sąmoningas parapijos narys turi jausti atsakomybę ir atsivesti į jos bendruomenę bent po vieną naują žmogų bei jį lydėti nors metus.

Siektina įtraukti aktyviai parapijos bendruomenės gyvenime dar nedalyvaujančius jos narius į konkretų tikslą turinčią veiklą ar savanorystę.

Verta dalytis patirtimi tarp parapijų apie sėkmingus renginius, rekolekcijas, piligrimines keliones, atsinaujinimo dienas ir pan.

Aktualios sielovados temos

Drauge su tikėjimo skelbimu neužmirština katechezė – tolesnis tikinčiųjų ugdymas. Katechezė turi sietis

su tikinčiųjų patirtimi, atsiliiepti į gyvenimo iššūkius, prabilti kiekvienam pagal jo sąmoningumo lygį. Ne mažiau svarbus ir katechezės turinys. Ji turi ištikimai perduoti Bažnyčios mokymą, tuo pat metu aktualiai bei suprantamai aiškinti tikėjimo tiesas.

Dalis tikinčiųjų yra „proginiai“ – ateina į pamaldas ar kreipiasi patarnavimų vieną ar kelis kartus per metus arba dar rečiau. Ir šiuo atveju neturėtume praleisti to „vienintelio karto“: užkalbinti atėjusį žmogų, leisti jam pajusti, kad yra brangus Dievui ir laukiamas Bažnyčios bendruomenėje.

Dievo žodžio skelbimas ir sakramentų šventimas sietinas su gailestingosios meilės tarnyste. Į tai ypač kvietė Jubiliejiniai gailestingumo metai. Bažnyčios pasisakymai viešojoje erdvėje apie socialines problemas, pagalba jas sprendžiant padėtų suprasti ir patį tikėjimą, kad jis nėra tik pamaldumo praktika, bet nedalomas gyvenimas Evangelijos dvasia. Tikėjimas nėra vien protu priimamos tiesos ar širdies polėkis, nors tai labai svarbu. Tikėjimas skatina įgyvendinti tai, ką tikime.

Daug dėmesio skirtina šeimoms, jaunimui. Ateitis priklausys nuo to, ar šeimos ir jose augantys vaikai, jaunoji karta jausis Bažnyčios nariais ir Kristaus mokiniiais. Nereikėtų bijoti mažų skaičių, t. y. negausiai į parapijos iniciatyvas atsiliepiančių žmonių. Visada yra tokių, kurie nori tęstinumo. Kai jie palaikomi, sudaroma galimybė įsitraukti ir kitiems.

Svarbu, kad kunigas lankytųsi šeimose – tai suteiktų galimybę pabendrauti, pažinti parapijiečius.

Būtina jautriai, su evangelizacijos mintimi žvelgti į ateinančius sakramentų bei kitų patarnavimų, kad šie žmonės būtų patraukti „priimančios ir laukiančios“ Bažnyčios bei pajustų mumyse gyvenančią viltį.

Per rengimą sakramentams padėti užmegzti gyvą ryšį su parapijos bendruomene.

Palaikyti ryšį su parapijoje susituokusiomis ar iš jos kilusiomis šeimomis, organizuoti jų susitikimus, šventes. Būtų gerai, kad pakrikštytieji ar Pirmąją Komuniją priėmę vaikai bei jų tėvai, sutvirtintieji rastų vietą parapijos gyvenime ir veikloje.

Atkreipti dėmesį į išsiskyrusiųjų sielovadą ir jų neatstumti. Svarbu įtraukti į parapijos gyvenimą šeimas, kurios gyvena nebažnytinėje santuokoje, taip padedant atrasti joms vietą Bažnyčioje bei paskatinti priimti Santuokos sakramentą.

Pasitelkti arkivyskupijos institucijas ugdant parapijos veiklų vadovus ir koordinatorius, kompetentingus sielovados bendradarbius.

Skirti išlaikymą jaunimo vadovui, kad jis būtų parapijos jaunimo lyderis, galėtų skirti jaunimui pakankamai laiko, degtų noru dirbti. Parapijos jaunimo grupė turi turėti nuolatinę susitikimų vietą ir laiką.

Suteikti tikintiesiems erdvę ir galimybę dalytis tikėjimo ir gyvenimo patirtimi.

Užsklanda

Tegul šis Simpoziumo patirties apmąstymas ir apibendrinimas, nepretenduojantis duoti atsakymus į visus rūpimus klausimus ar išsamiai nurodyti būdus, kaip spręsti sunkumus, daro mus atidesnius Dievo balsui, skatina bendradarbiauti ir būti atsakingus, gilintis į tikėjimą ir gyvenimą juo, neužmirštant to, ką jau dabar galime ir turime konkrečiai veikti.

Apaštalas Paulius Kristaus sekimą vadino Keliu (plg. *Apd* 19, 23). Tikėjimas – tai ėjimas šiuo Keliu. Kaip ir kiekvienoje kelionėje, svarbu užsibrėžti tikslą ir žengti jo link nors ir mažais žingsneliais. Svarbu nenusiminti dėl nepasisėkimų, labiau džiaugtis keliu, kurį nuėjome, negu skųstis, kad dar daug liko, kad dar nesame pasiekę tobulumo – juk nuolat veržiamės į priekį!

Tikėjimo kelionėje nesame vieni. Einame kartu su savo tikėjimo broliais ir seserimis, jausdami Jėzaus artumą, lydimi sėkmingai kelionės tikslą pasiekusiųjų užtariamo, ypač prisimindami tuos, kurie lankėsi ar gyveno mūsų arkivyskupijoje: šv. Joną Paulių II, palaimintąjį arkivysk. Jurgį Matulaitį, garbingąjį arkivysk. Teofilį Matulionį, Dievo tarnaites Adelę Dirsytę ir Elena Spirgevičiūtę.

Tegul Viešpats lydi mus bendroje tikėjimo kelionėje, kaip lydėjo apaštalus, savo mokinius, Emauso kelyje. Tebūna Jis arti, kaip prisiartindavo prie mokinių, kai šiems būdavo sunkiausia ir reikalingiausia.

Mergelė Marija, Jėzaus ir mūsų Motina, te užtaria mus savo meile ir malda.

Kaunas, 2016 m. gruodžio 14 d.,
Šv. Kryžiaus Jono minėjimas

DIEVO APSIREIŠKIMO MŪSŲ GYVENIME ŽVAIGŽDĖS

Kristaus Apsireiškimas (Trys Karaliai)

Lz 60, 1–6; Ef 3, 2–3a. 5–6; Mt 2, 1–12

„Aš – pasaulio šviesa. Kas seka manimi, nebevaikščios tamsybėse, bet turės gyvenimo šviesą“ (Jn 8, 12). Dievo ieškojimas yra sunkiausia, bet kartu ir kilniausia žmogaus egzistencijos užduotis. Paprasti kuklūs piemenėliai ir mokyti nusižeminę išminčiai buvo tas žmonijos avangardas, pasveikinęs gimusį pasaulio Išganytoją. Po jų Kristų garbino ir išpažino milijardai tikinčiųjų iš viso pasaulio tautų. Taigi Dievo ieškojimas ir atsivertimas yra visą žmogaus gyvenimą besitęsiantis reiškinys. Todėl būtina nuolat melsti Dievą tų žvaigždžių, kurios padėtų mums artėti prie Jo. Tai Šventasis Raštas, sakramentai, Bažnyčios mokymas ir tikintys žmonės. Mes matome tikėjimo žvaigždę Evangelijos puslapiuose, Bažnyčios mokyme ir sakramentuose, laiko tėkmėje nusižeminusių žmonių patarimuose. Dievas mums apsireiškia įvairiais būdais. Todėl Kūdikėlio Jėzaus ir trijų išminčių susitikimo šventė graikiškai vadinama *Epifania* – Viešpaties apsireiškimas pasauliui.

Mes, krikščionys, privalome uždegti meilės ir broliškumo žiburį pasaulio tamsybėse, kad visi gyventume kaip broliai ir seserys Kristuje. Šiandien turime klausyti: kur Viešpats apsireiškia šiomis dienomis? Iš kokių ženklų galime atpažinti Jėzų? Tai meilės ir taikos ženklai. Dievo apsireiškimo mums ženklai visų pirma gali būti mūsų asmeninio gyvenimo permainingos. Tai išbandymų skausmas – kančios žvaigždė, suteikianti mums atsivertimo malonę. Kitam žmogui Dievo apsireiškimo ženklas gali būti Dievo žodis, taip pat mūsų sutikti žmonės, parodantys Dievo meilę ir tarpusavio broliškumą. Dievas pirmas eina į susitikimą su žmogumi ir galbūt visiškai kitomis formomis, negu mes tikimės, pasibeldžia į mūsų širdis. Todėl mūsų užduotis pakelti galvą aukščiau ir ieškoti kiekvienam iš mūsų skirtų Dievo apsireiškimo mūsų gyvenime žvaigždžių.

Tik vieno dalyko mums reikia vengti, kad nepasidarytume kaip Erodas: abejingumo, širdies kietumo ir priešiško religijai. Jeigu užblokuosime vidinį troškimą pažinti Dievą, artintis prie Jo ir Jį mylėti, tuomet visos mūsų gyvenimo kelyje sutiktos šventumo žvaigždės mums bus bereikšmės. Jeigu mūsų religingumas bus šaltas, paremtas išskaičiavimais, liksime, lyg nustebusieji Jeruzalės gyventojai, nesiryžtantys eiti pas Jėzų.

Trys išminčiai ieškojo Mesijo, kad jį pagarbintų, o Erodas – kad nužudytų. Vieni Dievo ieško, kad suradę Jį mylėtų, garbintų ir rastų atsakymus į pačius svarbiausius žmogiškosios būties klausimus, kiti ieško Dievo apraiškų visuomenės gyvenime norėdami iš jų pasityti, erodiškai nužudyti Dievą žmogaus širdyje arba net uždrausti švęsti krikščioniškas šventes ar pakabinti kryžių mokyklose. Šiandieniam pasaulyje yra tūkstančiai Erodų, pasiruošusių žūtibūt sunaikinti neparankų tikėjimą. Šiandieninis žmogus labai klaidingai įsivaizduoja savo autonomiją ir laisvę. Jis mano galįs gyventi be Dievo. Moderniosios kultūros didžiausioji tragedija yra ta, kad žmogus galvoja, jog jis egzistuoja tik dėl savęs paties, ir kiekvieną Dievo apsireiškimo ženklą laiko antihumanišku. Įvairių filosofijų kryptys dažnai skelbia, jog žmogus esąs visko centras. Jam nereikia nei Dievo, nei Jo Apreiškimo, nei Evangelijos. Žmogus gali gyventi be Dievo. Esą svarbu ne tai, ko nori Dievas, bet ko nori žmogus, ne tai, ką sako Dievas, bet ką sako žmogus. Šio klaidingo mąstymo tragiškų padarinių nemato tik visiškai dvasia aklas žmogus. Prancūzų filosofas Etienne Gilson pasakė: „Mokslas yra viena aukščiausių Dievo garbinimo rūšių: jis padeda suprasti, ką Dievas yra padaręs.“

Neretai gyvename susikūrę didesnę ar mažesnę savo iliuzijų pasaulį. Panašiai kaip Erodas ir dalis Jeruzalės gyventojų. Viena iš sunkesnių mūsų gyvenimo dienų būna tada, kuomet žlunga mūsų iliuzijos. Sunku būna priimti realybę ir tiesą. Tik nusižeminusiai pamatę save Dievo įsakymų šviesoje, atrandame, kokie esame silpni ir maži. Mums atrodo, jeigu turėtume daugiau pinigų, būtume laimingesni ir nesiskųstume, jeigu užimtume įtakingesnes pareigas, daugiau nuveiktume. Tačiau pamirštame, jog visų pirma žmogui reikia tikėjimo tvirtumo ir meilės. Žmogui reikia Dievo. Pagal tradiciją šiandien ant savo namų durų pašventinta kreida užrašysime tris raides KMB. Daugelis galvoja, kad tai trijų išminčių inicialai, tačiau tos trys raidės yra sutrumpintas senovės krikščionių palaiminimas: *Christus mansionem benedicat* – „Kristus laimina buveinę“. Mums reikia Dievo palaimos ne vien mūsų namams, bet ir visiems mūsų darbams, kuriuos atliksime per ateinančius metus.

Šiandieną su trimis išminčiais atsiklaupkime prie praeities Viešpaties pagarbinti. Su giliu tikėjimu ir meile žvelkime į Kūdikėlį – mūsų Atpirkėją Jėzų Kristų ir pamaldžiai išreiškime Tikėjimo išpažinimą.

JĖZAUS PAŠAUKIMAS BŪTI DIEVO AVINĖLIU

2 eilinis sekmadienis (A)

Iz 49, 3. 5–6; 1 Kor 1, 1–3; Jn 1, 29–34

Šis sekmadienis mums pateikia Kristaus dieviškumo ir kilniausios jo misijos žinią. Šiandien Evangelijoje Jonas Krikštytojas Jėzų pristato kaip nekaltą Dievo Avinėlį, kuris naikina pasaulio nuodėmę. Jėzus nėra Izraelio lauktas politinis Mesijas, pilnas galybės ir žemiškos garbės, anot pranašo Izaijo, tai tarnas, kuris aukojasi. Per atpirkimo auką Jėzus tampa šviesa ir išganymu ne tik Izraeliui, bet ir visai žmonijai. Ar mes turime tokį tikėjimą, kad apšviestume kitus? Tokią degančią meilę, kuri sušildytų atšalusias ir viskam abejingas širdis?

Štai vėl Kristus pasirodo Jono Krikštytojo akivaizdoje. Jis nori, kad Jonas pristatytų jį liaudžiai. Tarp tūkstančių žmonių, ateinančių pas Joną, buvo tokių, kurie, patraukti didžio vyro šventumo, pasidavė ypatingai jo įtakai. Iš jų turėjo rasti Jėzaus mokinių užuomazga. Kai Jonas pamatė Išganytoją, tarė savo mokiniams ir liaudžiai: „Štai Dievo Avinėlis, kuris naikina pasaulio nuodėmę.“ To liudijimo ypatingumas ir reikšmingumas tas, kad Jonas nusako Jėzaus pašaukimą – būti pasaulio atpirkėju per mirties auką. Jėzaus kaip pasaulio Atpirkėjo pašaukimas yra vaizdžiai, trumpai nurodytas aukos avinėlio įvaizdžiu. Toks Mesijas yra pavaizduotas pranašų. Vietoje deginamųjų gyvulių aukų ateina pats Dievo Sūnus kaip auka, kaip mūsų išpirkimas iš nuodėmės vergijos. Iš Dievo Avinėlio paveiklo mums spindi skaistumas, paprastumas, švelnumas ir kantrumas, o labiausiai – Dievybė. Dievo Avinėlis reiškia Dievo siųstąjį, Dievo nuosavybę ir patį Dievą. Juk tik dieviška auka gali atpirti žmoniją. Viešpats siunčia Šventąją Dvasią balandžio pavidalu, ir balsas iš dangaus vadina jį savo Sūnumi.

Tas Jono Krikštytojo liudijimas ir tikėjimo į Kristų išpažinimas yra toks gražus ir turiningas, jog Bažnyčia nuolat jį vartoja Mišių liturgijoje. Tas Krikštytojo liudijimas buvo taip pat labai svarbus žydams, kurie manė esą reikalingi ne nuodėmių Atpirkėjo, o tik išvadavimo iš svetimųjų viešpatavimo. Žydai Mesijo laukė tik sau ir dėl savęs ir negalėjo įsivaizduoti jo kenčiančio. O Jonas skelbia visų nuodėmių Atpirkėją per kančią ir mirtį.

Fariziejai ir Rašto žinovai priekaištavo Kristui, kam jis su nusidėjėliais valgo ir bendrauja. Jie nematė gero Kristaus pavyzdžio – gelbėti sielas. Jie nejautė sielų meilės, kuria degė Kristus. Jie net nematė ir tų nusidėjėlių atgailos. Buvo raidės saugotojai, o ne širdies ste-

bėtojai, todėl jie neskė Kristaus geru pavyzdžiu, o juo piktinosi. Tokių fariziejų visais laikais netrūksta. Jie ras priekaištų ir Bažnyčiai, ir jos tarnams, ir jos nariams; jei gyventų Kristus žemėje žmogaus pavidalu, tikriausiai ir jis nebūtų laisvas nuo naujųjų fariziejų priekaištų. Tokie fariziejškos dvasios žmonės nuolat knaisiosis, – bene pamatys kur dėmę, dumblo ir purvo, kuriuos galėtų ir kitiems parodyti, tačiau nekreips dėmesio į Bažnyčios dideles švietimo pastangas, labdaros veiklą, nematys vienuolių ir kunigų, dirbančių kartais sunkiausiomis sąlygomis. Jie prikašios dėl suklupusių, bet nematys šventųjų, kurie šviečia kaip žvaigždės. Tokių fariziejų žvilgsnis per daug nukreiptas į purviną žemę, kad jie pastebėtų šviesias žvaigždes.

Kita vertus, Evangelija, kurią skelbė Dievo Avinėlis, naikinant pasaulio nuodėmes, pabrėžia džiaugsmą dėl atgailojančio nusidėjėlio. Ir yra ko džiaugtis. Vysk. Keppleris savo raštuose pabrėžė, kad net jeigu mus kas įskaudina teisdamas, nieko geresnio negalime padaryti, kaip muštis į krūtinę ir sakyti: *Mea culpa*, mano kaltybė. Ir tai tūkstantį kartų geriau, negu ambicingai vaizduoti įžeistą nekaltybę ir murmėti dėl iškentėtos neteisybės. „Kaip raudona lempelė gatvėje nesukuria važiujantiems pavojaus, bet tik perspėja, nurodo, taip ir Bažnyčia savo koku nors draudimu ar leidimu dorybių ar nuodėmių nesukuria, bet tik atkreipia žmonių dėmesį, kur jos yra“ (A. Maceina).

Jėzaus pašaukimas būti Dievo Avinėliu giliai įsispaudė evangelisto Jono širdyje. Tai išryškėja ypač Apreiškimo knygoje.

Mūsų tikėjimas ir meilė privalo pajėgti liudyti tiesą ir Dievo meilę ne tik malda ir apeigomis, bet ir pirmiausia mūsų krikščionišku gyvenimu. Tai įmanoma tik tada, kai mes ieškome Dievo valios kiekviename savo veikime. Kuomet esame susivieniję su Kristumi. Šis susivienijimas su Kristumi reikalauja Jėzų priimti savo vidumi. Jėzus vadovauja mums ne primestinais, ne išoriškai, bet iš vidaus, iš mūsų širdies. Tai pasiekti galime per atgailą, auką, apsimaršinimus, kuomet mūsų širdis atsigręžia į Dievą. Mes turime labai gerai suprasti, jog krikščionio užduotis – sutapatinti tikėjimą su gyvenimu. Kad mes gyventume taip, kaip tikime, o ne, ne-duok Dieve, atvirkščiai.

Melskimės, mieli tikintieji, kad mums užtektų valios tvirtumo išlikti ištikimiams Kristui, nepaisant sunkumų, nelaimių, persekiojimų ar paniekinių.

MŪSŲ PAŠAUKIMAS ŽMONES ŽVEJOTI MEILĖS TINKLAIS

3 eilinis sekmadienis (A)

Iz 8, 23b – 9, 3; 1 Kor 1, 10–13. 17; Mt 4, 12–23

Viešpats sunkų krikščionių darbą vadina žvejyba. Žmogaus gyvenime, kaip jūroje, būna tykuma, būna audra, net uraganas, būna ir švelnus vėjelis. Žmonės nugali kliūtis. Grumiasi su bangomis per audras laikydamiesi vienintelio kurso, nukreipto į Viešpatį. Kai kurie savo gyvenimą nori paversti prabangia kelione kruiziniu laivu. Jie lėbauja, visomis išgalėmis stengiasi atkreipti pasaulio dėmesį ir tapti galingi. Tačiau visas šis triukšmas yra ne kas kita, kaip uždanga, pridengianti nusivylimą gyvenimu, meilės artimui ir užuojautos kenčiančiam trūkumą.

Religiniai siekiai ir poreikiai negali visiškai išblėsti. Jei žmogus turi drąsos sau kelti esminius klausimus apie savo egzistenciją, ypač klausiti apie gyvenimo, kančios ir mirties prasmę, jo sąžinė turi atsakyti šv. Augustino šūksniu: „Sau sukūrei mus, Viešpatie, ir nerami mūsų širdis, kol neras atilsio tavvyje.“

Padėti visų žmonių sieloms laisvai patekti į Viešpaties tinklus, kad jie išmoktų mylėti vienas kitą, – štai didysis krikščionių uždavinys. Jeigu mes, krikščionys, privalome tapti žmonių žvejais, užmetančiais meilės tinklus. Mūsų bendraamžiai nori išgirsti Dievo balsą savo gyvenime, nors jie paprastai to ir neparo. Galbūt kai kurie iš jų užmiršo Kristaus mokymą, kiti Jo niekada nepažinojo arba žiūri į religiją kaip į kažką svetimą. Tačiau būkime įsitikinę, jog kiekvieno gyvenime būtinai ateis nusivylimo banaliu gyvenimu momentas – supratimas, jog nerandame atsakymų į mus jaudinančius būties klausimus. Tuomet instinktyviai ieškosime Dievo, klausysimės Jo žodžio, norėdami numalšinti dvasinį troškulį.

Tuomet suprasime, jog mūsų gyvenimo laivo kapitonas yra Kristus. Jis vadovauja žmonių žvejybai, nes atėjo į šį pasaulį, kad atvestų Jį tikinčius į didįjį Dievo meilės kelią. Krikščionišką apaštalavimą išgalvojo ne patys krikščionys. Dažnai mes patys esame kliūtis apaštalavimui – mūsų susikaustymas, abejingumas, tikėjimo silpnumas. Mums būtina gyventi vis puoselėjant ir ugdant tarpusavio meilę, stengiantis atpažinti savo tikrąjį pašaukimą.

Senovės filosofas Mo Ti rašė: „Svarbiausia problema yra ši: žinoti, ko Dangus, ko Dievas iš mūsų nori. Dangus nori, kad žmonės mylėtų vienas kitą; nenori, kad nekęstų ar žemintų vieni kitus. Iš kur mes žinome, kad Dievas myli visus? Todėl kad su meile ir šviesa apgaubia visus

žmones... Pats žalingiausias žmogui dalykas yra egoizmas: t. y. tarpusavio meilės trūkumas. Karalius, kuris myli tik savo karalystę ir nemyli kaimyninės, didina savo karalystę žalodamas kaimyninę. Šeimos tėvas, mylintis tik savo šeimą ir nemylintis kaimynų šeimos, ieško būdų, kaip krauti savo turtus kaimynų šeimos sąskaita. Žmogus, kuris myli tik save patį ir nemyli artimo, stengiasi jėga apiplėšti artimą. Jeigu žmonės neturi abipusės meilės, tuomet stiprusis užvaldo silpnąjį, turtingas sutraiško neturtingąjį, suktas apgauna paprastą žmogų. Visas blogis, neapykanta ir nesantaika pasaulyje atsiranda dėl tarpusavio meilės trūkumo. Išmintingas žmogus tai žino ir praktikuoja. Visuotinė meilė yra pasaulio gėrio priežastis.“ Taip rašė kinų filosofas Mo Ti, gyvenęs V amžiuje prieš Kristų. Jis suprato, ko Dievas nori iš žmonių. O ar mes suprantame? Koks mūsų kaip krikščionių pašaukimas? Prancūzų poetas ir publicistas Šarlis Pegi sakė: „Jei Dievas tave šaukia, niekad negalėsi ilsėtis.“

Amžinasis Dievo planas kiekvienam mūsų apsieiškia istoriškai kintančiame mūsų gyvenime palengva, žingsnis po žingsnio. Konkreti Viešpaties valia, liečianti mūsų gyvenimą, atpažįstama atidžiai ir pasirengus ją vykdyti įsiklausant į Dievo žodį ir Bažnyčios mokymą, sūniškai ir ištvermingai meldžiantis, naudojantis išmintimi, su tikėjimu įžvelgiant savo talentus ir gebėjimus, atsižvelgiant į visuomenines ir istorines situacijas. Negana to, kiekvieno žmogaus gyvenime būna ypač svarbių ir lemiamų momentų, kuriais atpažįstamas Dievo pašaukimas ir prisiimama Dievo patikėta misija žmogui. Todėl budėjimas, t. y. atidus Dievo balso klausymasis, yra pamatinė ir nepaliaujama Kristaus mokinio nuostata.

„Kiekvieno iš mūsų vieta priklauso tik nuo mūsų pašaukimo. Pašaukimas paprastai nesurandamas išbandant įvairius kelius: tikrasis atsakymas ateina tik per maldą“ (E. Štein).

„Man atrodo, jog didelė klaida sakyti, kad pašaukimą yra sunku atpažinti. Viešpats mus nuves į tokias aplinkybes, kuomet nieko kito negalėsime daryti, kaip tik eiti į priekį, ir tai bus mūsų kelias. Kada kalbu su jaunuoliais, sakau jiems, kad brangiausias perlas, kurį jie gali surasti, tai pažinti savo pašaukimą“ (Don Boskas).

Kalbama ne tik apie tai, kad reikia žinoti, ko Dievas nori iš kiekvieno įvairiomis gyvenimo aplinkybėmis. Reikia dar ir vykdyti tai, ko Dievas nori. Tai mums primena Jėzaus Motinos Marijos žodžiai, pasakyti tarnams Kanos vestuvėse: „Darykite, ką tik jis jums lieps.“

AMŽINOSIOS LAIMĖS PASLAPTIS

4 eilinis sekmadienis (A)

Sof 2, 3; 3, 12–13; 1 Kor 1, 26–31; Mt 5, 1–20

Šiandien Kristus ypač nori sukilninti žmogiškąją logiką. Jis siekia aštuoniais palaiminimais pakeisti taip giliai mūsų visuomenėje įsišaknijusį kovos už būvį dėsni. Šių palaiminimų gelmės, ko gero, žmogus niekada neišsėms. Dažnai romumas, neturto dvasia, gailestingumas, tyraširdiškumas yra, deja, ne mūsų bet kitų žmonių vertybės. Ne veltui šis pamokslas buvo pasakytas nuo kalno. Senovėje duotas Viešpaties įsakymas ant Sinajaus kalno, o Jėzus prie Galilėjos ežero kranto skelbia naują amžinosios laimės konstituciją. Pamokslas prasideda žodžiu „palaiminti“, t. y. laimingi, o pasibaigia žodžiais: „Būkite linksni ir džiūgaukite, nes jūsų laukia gausus atlygis danguje.“ Apie kokius žmones čia Kristus kalba? Gal apie tuos, kurie visur suspėja ir turtingai gyvena? Ne. Tai gal apie tuos, kurie niekada neliūdi, neverkia ir linksmindamiesi gyvena? Ne. O gal apie tuos, kurie gyvenime niekada nematė kliūčių ir nusivylimų? Ne. Kristus palaimina tuos, kurie verkia, kurie persekiojami dėl teisybės, tuos, kurie kenčia kartu su Kristumi.

Tai tik mums atrodo, jog pasaulyje palaiminti tie, kurie nieko nestokoja. Ar ne žemiškų turtų gausos ir sveikatos daugiausia žmones linki sveikindami? Dažnai manoma, jog laimingas tas, kuris turi puikų namą, gražią žmoną, tas, kuris pasiekė aukštą valdžios postą, yra tvirtos sveikatos. Kai kuriems turtas visų pirma reiškia turėti valdžią, iškelti save aukščiau kitų. Neapsirikime, taip tik mums atrodo! Būtent čia slypi pavojus, kadangi, kur yra galia, turtai ir valdžia, ten atsiranda prispaustųjų, pavergtųjų ir pažemintųjų.

Kartą Kanados laikraščiai rašė apie vieno turtingo jaunuolio, pavarde Topins, savižudybę. Jam nieko netrūko. Jis buvo kilęs iš turtingos giminės, laimingai vedęs. Tačiau jam buvo nusibodusios gyvenimo lenktynės, kova už būvį, jis nusivylė gyvenimu. Prieš mirtį jis parašė atsisveikinimo laiške: „Baigta su šiuo gyvenimu, jis mane suteršė, vietoj džiaugsmo jis į mano sielą atnešė pragarą.“ Jaunuolis užsakė pagaminti iš aukso specialią kulką, kuria ir nusišovė. Aukšas, kuriuo jis ketino nusipirkti gyvenimo džiaugsmą, jį pražudė.

Ar pasauliui priimtinas Kristaus pamokslas nuo kalno, jo paskelbtieji palaiminimai? Ar gali Jėzų suprasti šią dienę vartotojiška materialistinė visuomenė, kuri laimę matuoja turtu, karjera ir valdžia? Gal mūsų gyvenimo vertybės gerokai nukrypo nuo evangelinių vertybių?

Nesusigundykite, trumparegiškai nepasukit apgaulinę keliu, nesusiviliokit vienadieniais pažadais. Tik ištikimybė tiesai, ištikimybė sąžinei gali padaryti žmogų amžiną ir laimingą. Vargo nebijojimas, švelnumas, jautrumas, gėrio troškimas, gailestingumas, skaistumas, santaika, drąsumas žmogų daro žmogumi. Romūs ir taikūs, anot Šventojo Rašto, yra vargdieniai ir nusižeminę žmonės, nes jie pasitiki ne pinigais, bet Dievu. Jų visa viltis yra Dievas. Tas, kas nėra godus ir nesiekia tuščios garbės, visada ramus ir džiugus. Jis su patikėjimu atveria savo širdį Dievui. Apaštalas Paulius tvirtina, jog ir maži bei silpni iš tikrųjų yra turtingi ir išmintingi, nes Dievas yra su jais. Kristus suteikė daug turtų: išmintį, teisumą, pašventinimą ir išganymą.

Žmogus, laisvas nuo daiktų vergovės, savo neturto dvasia gali atsiduoti daugeliui kilnių dalykų. Žmogus, laisvas nuo savo egoizmo, gali per nusižeminimą ir gailestingumą tapti taikos ir teisingumo skleidėju. Žmogus, laisvas nuo šiandienės stbmeldystės, gali būti ištikimas Kristui ir nebijodamas persekiojimų ginti savo tikėjimo idealus. Kas gali būti didingiau už laisvą žmogų? Ir nepavydėkime vienadieniams laimingiesiems. Jie nėra laimingi. Kas verkti, kentėti, ištverti, susivaldyti, užjausti nemoka, tas tikras vargšas. Pažvelkime ir į kitą realybės pusę. Visas pasaulis kenčia, kiekvienas žmogus anksčiau ar vėliau pajunta skausmą. Mes gimstame verkdami ir mirštame verkdami. Mus pažeidžia ligos ir negalios. Žmogaus gyvenimas trumpas, lyg gėlės žiedo, kurį staigi šalna pakanda. Kiek daug gyvenime skausmo ir neteisybės. Galime pasakyti, jog nėra dienos, kad žmogus nesielvartautų, nesiblaškytų, nesikankintų nuo kūno ir dvasios skausmų. Žemiška akinanti garbė ir aukšti postai negali mūsų apsaugoti nuo ligų, negandų, priešų pavydo.

Tad kodėl Kristus kalba apie laimę ir vadina kai kuriuos palaimintais, laimingais ir net jiems liepia džiaugtis? Išganytojas Jėzus Kristus atėjo pas kenčiančius, būtent pas tuos, kuriems pasakė: „Ateikite pas mane visi, kurie vargstate ir esate prislėgti: aš jus atgaivinsiu“ (Mt 11, 28). „Mano jungas švelnus, mano našta lengva“ (Mt 11, 30) Ir tada mūsų gyvenimo tamsiame urve suspindo meilės šviesa. Kitokio gyvenimo šviesa, gyvenimo, kur vieni kitus myli ir užjaučia, kur vieni kitiems padeda ir vieni kitus gina. Jėzus ir šiandien ateina mūsų sustiprinti ir paguosti. Ir tai, kas mums bus paruošta amžinybėje, jau nusileidžia ant altoriaus, tereikia tik su tyromis širdimis ateiti ir pasiimti, idant Dievas gyventų mūsų širdyse.

Parengė mons. Artūras Jagelavičius

Gerd Haeffner SJ

Neužmiršti sielos*

Kas yra siela? Šis žodis žinomas kiekvienam. Tačiau žiniasklaidoje, pretenduojančioje atstovauti viešumenei, jis šiandien beveik nebepasitaiko, lygiai kaip ir žodis „Dievas“, kurį leidžiama vartoti tik dar labiau atstumą didinančiose kabutėse. Toks neapibrėžtas jis ir plūduriuoja mūsų kalboje bei sieloje. Kokia sąvoka sietina su mūsų žodžiu „siela“? Kadangi žodis paveldėtas iš istorijos, galimybė jį laisvai apibrėžti atkrinta. Tačiau užduotis pasekti visą šios idėjos istoriją pranoksta mūsų jėgas. Norint paaiškinti šią sąvoką, neišvengiamai būtina grįžti bent prie svarbiausiųjų šaltinių, iš kurių ji iš pradžių buvo pasisemta.

Šie šaltiniai glūdi klasikinės graikų kultūros apšvietos sąjūdyje, vadinusiame save „filosofija“, būtent pastangose pažinti visų nuostabą keliančių gamtos reiškinių galutines ir visuotines priežastis (1). Vos atsiradus filosofijai, siela (gr. *psyché*) iškart tapo vienas iš svarbiausių jos objektų. Tam išreikšti mąstytojai pasitelkė kasdienės kalbos žodį *psyché*, reiškiantį kvėpavimą. O kvėpavimas yra ir vienas pagrindinių gyvybės vyksmų ir sykiu žmogaus kalbos bei per tai jo minčių nešėjas. Žodžiu *psyché* graikų filosofai dabar įvardijo gyvųjų būtybių ir pirmiausia mąstančių žmonių vidinį branduolį. Jų įpėdiniai romėnai žodį *psyché* vėliau nesunkiai galėjo perteikti lotyniškais žodžiais *anima* arba *spiritus*, irgi susijusiais su kvėpavimu. Tiesa, žodžiai *Seele* arba *soul*, kuriais vokiečiai ir anglai Viduramžiais perteikė šiuos lotyniškus žodžius, pastarųjų vaizdinimo neišsaugojo.

Pati gyvybė mąstančiam žmogui atsiskleidė per potyrius, kylančius iš visiškai skirtingų sričių: pirma, iš jo paties „vidaus“ – tiek iš savo būklių bei impulsų pajautos, tiek iš savo pastangų pažinti bei priimti gerus sprendimus suvokimo; antra, gyvybė siūlėsi ir iš „išorės“, jo išorinėms jausloms, gyvųjų būtybių, tiek gyvūnų bei augalų, tiek kitų žmonių, įvairovę; trečia, vėl gręždamasis į save, jis kėlė klausimą, galbūt dvasinis gyvenimas yra aukščiausia bei intensyviausia gyvybės forma apskritai, juolab turint priešais akis potyrį, kad žmogaus sielos sąmonė persmelkta absoliučios, dieviškosios gyvybės artumo. Iš to išplaukė trys „sielos“ skirtingus momentus akcentuojančios reikšmės. Jos susijusios su didžiais Platono, Aristotelio ir Augustino vardais.

*Versta iš: STIMMEN DER ZEIT. Heft Nr. 8, August 2015. Spausdinama maloniai leidus žurnalo redakcijai.

Žmogiškosios dvasios-sielos atradimas

Platono mokytoji Sokratui labiausiai rūpėjo žmogaus gyvensena ir jos vidinės, psichinės priežastys. Jo meto visuomenė gyveno dvasinėje aplinkoje, kur saugus mito pasaulis buvo jau seniai subyrėjęs ir grėس pavojus, jog įsivyras sofistų, kaip antai Kaliklis, ir kitų propaguojamas grynas, betikslis pragmatinis mąstymas. Tuo metu, kai jo reakcingi priešininkai, pasmerkę jį myriop „dėl jaunimo suvedžiojimo“, tikrosios padėties nesuvokė ir gynė seniai mirusią tradiciją, jis ieškojo naujo apmąstymo žinojimo, grįsto dorybių esme. Dorybės yra stiprios psichinės nuostatos, kaip antai saikingumas ir protingumas, drąsumas ir teisingumas. Platonas tęsė jo pastangas nuskaidrinti jų esmę ir pagilino tai, kas iš jos išplaukė.

1. Platonas perėmė graikams būdingą kūno ir sielos perskyrą (plg. Gorg. 464 a) (2). Šiedu abu galėjo būti geros arba blogos būklės (plg. Gorg. 477 B ir t.). Ši perskyra nepainiotina su gera ar bloga *savijauta*. Mat galima (dar ir) gerai jaustis jau sergant ir tą patį galima spėti galiojant ir sielai. Kiekvienas skiria savo kūno gerą ir blogą būklę ir pažįsta specialistų, galinčių padėti kūno gerovei, būtent sveikatai ir groži, arba išlaikyti (gimnastikos mokytojai), arba atgauti (gydytojai). Lygiai kaip kūnas, taip lavintina ir siela, nes, kaip kūnas gali patekti į blogą būklę, lygiai taip blogai gali pasidaryti ir sielai (3).

Blogomis kūno būklėmis visi laiko „silpnumą, ligą, bjaurumą ir pan.“. Sielos bloga būklė yra „neteisingumas, neišmanymas, bailumas ir pan.“ (Gorg. 477 b-c). Kiekvienas protingas žmogus stengsis išvengti abiejų blogumo formų. Tačiau išlieka klausimas, kuris blogumas didesnis – kūno ar sielos. Atsakymas: „Bjauriausia yra sielos blogumas“ (Gorg. 477 b-c), todėl konflikto atveju „geriau neteisybę nukęsti negu padaryti“ (Gorg. 469 c).

Atkreipkite dėmesį: žodis „geriau“ čia vienu metu turi dvi reikšmes: viena vertus, geriau savaime, objektyvių vertybių hierarchinėje tvarkoje, bet, kita vertus, ir geriau man, mano vidujiškiausia „aš“. Kitaip tariant: kas neteislingai elgiasi, tas pakenkia ne tik kitiems, bet ir sau pačiam, būtent savo „sielos“ „sveikumui“, nesugadintai sveikatai. Vadinasi, veikiantis žmogus turėtų būti suinteresuotas nedaryti neteisybės. Jusliniai malonumai ir su tuo susijusi turto bei garbės nauda apsišvietusiam žmogui reiškia santykinai nedaug: jis šiuo atžvilgiu pasitenkina tuo, kas būtina ir priderama. O savo pastangas nukreipia į pažinimo bei dorybių, tai yra sielos gėrybių, įgijimą. Jis, žinoma, stengsis apsaugoti nuo skausmo ir kančios. Bet jei tai nepavyks, narsiai juos pakels.

Didžiausias gėris yra gera savos sielos būklė; protingiau labiau rūpintis tuo, kas žmogus yra, o ne tuo, kuo jis atrodo (šlovė) ar ką turi, labiau siela, o ne kūnu. Akivaizdu, kad daryti bloga yra didelė ir galbūt didžiausia blogybė, kokią galima padaryti sau. O ar mirtis – kaip daugelis mano – yra didžiausia blogybė, niekas tikrai nežino. Ji galbūt yra net ir kai kas gera. Mat arba visiškai nustojama egzistuoti, o tai primena miegą, arba, jei korta statoma ant dorybės, galima tikėtis anapus susitikti su geriausiais pokalbio partneriais (*Apologija*, 40–41).

2. Tačiau dorybių, kaip antai saikingumo ar teisingumo, neįmanoma įgyti be jų vertingumo *išvėlgimo*. Jos neatsiranda vien ir pakankamu didumu elgesį nukreipus į iš anksto duotą pavyzdį. Būtina savo auklėtojus mylėti ir jais pasitikėti. Nuo to neatsiejamas poreikis etinius reikalavimus ir idealus laikyti *teisinais*. Išvėlgimas ar bent tikėjimas yra nepakeičiamas dorybingos laikysenos elementas.

Tačiau išvėlgimas iš principo skiriasi nuo juslinio suvokimo; tai – dvasinis dalykas. Vien juslinis suvokimas naudingas kūniškam gyvenimui ir, vadinasi, galiausiai su juo susijęs. O dvasinis pažinimas yra grynai objektyvus; jis pavaldus tiesos idėjai; neturi jokios kitos paskirties. Suvokia būtinus sąryšius, ne tik faktus. Šitai leidžia daryti esminį skirtumą tarp sielos galių – juslinės ir dvasinės. Pastaroji apima apgalvojimą ir sprendimą – tiek vidinės visuotinės tiesos pažinimo, tiek konkretaus gėrio veiklai nustatymo atžvilgiu.

Žinoti stengiamės todėl, kad tai atitinka mūsų dvasios sielos prigimtį. Pirmi savarankiški žingsniai, kuriuos geometrijoje žengia anksčiau nelavintas žmogus, rodo, kad mumyse yra visuotinis žinojimas, kitaip tariant, šaknys, iš kurių gali išaugti žinojimas. Šio pamatinio žinojimo negalime būti igiję (jusliškai ar išoriniu pamokymu). Kas kart, kai juo naudojames, būna taip, tarsi „prisimintume“ (*anámnesis*) dvasinę „stebinę“ ankstesniame, antžemiškame gyvenime. Taip Platonas aiškina dialoge „Menonas“.

Platono dialoguose „Sokrato apologija“, „Valstybė“ ir „Teaitetas“ plėtojamas *noeín* (aprepiantis mąstymą ir dvasinę stebėjimą) susijęs su tiesa, kuri amžina ir antjuslinė, kaip liudija aritmetika ir geometrija. Matematika grynu pavidalu parodo, kas apskritai yra žinojimo žinojimas ir jo subjektas – dvasia-siela. Jei kas nors visada atpažįstama per tokį patį, tai ar žmogaus dvasia-siela irgi neturėtų būti kas nors amžina? Šį klausimą Platonas nagrinėja daugiausia savo dialoge „Faidonas“ ir į jį atsako teigiamai su atsargumu.

3. Kiekvieno žmogaus tikrasis būties branduolys yra jo dvasinė siela – ir formaliai, ir kaip aukščiausias pa-

vidalas. Prie išorinio žmogaus, kuris yra kūniškas ir jusliškai suvokiamas, prigretinamas ir jam priešpriešinamas „vidinis žmogus“ (plg. „Valstybė“ IX, 588), tai yra mąstymo, sprendimo ir meilės subjektas (4). Tokį požiūrį perėmė krikščionybė. Štai Jėzus klausia: „O kokia gi žmogui nauda laimėti visą pasaulį, bet pakenkti savo gyvybei?“ (*Mk* 8, 36) (5). O Paulius įsitikinęs: „Jei mūsų išorinis žmogus vis nyksta, tai vidinis diena iš dienos atsinaujina“ (*2 Kor* 4, 16) (6).

Akivaizdu, jog tokia sielos samprata, negana jos viso moralinio reikšmingumo, skatina kritinę, mokslinę kultūrą, apimančią grynąją matematiką, astronomiją ir fiziką. Ji ją papildo, o ne jai prieštarauja. Ji prieštarauja tik dogmatiniam materializmui.

Siela kaip gyvųjų būtybių gyvumo laipsniškumo vidinis pagrindas

Platoną pirmiausia domino tai, kas esmingai svarbu praktikoje, būtent sielos vaidmuo žmogaus egzistavimui, o Aristotelis sielos sąvoką teoriniais sumetimais išplėtė taip, kad ji apimtų visus gyvybės tipus, kuriems, nepaisant jų svetimumo, jaučiamės kažkaip giminingi. Jis pradeda nuo stebėjimosi gyvybe mūsų pasaulyje, daugiausia pripildytame negyvos tikrovės – tiek dirbtinai sukurtos, tiek atsiradusios iš gamtos. Galime stebėtis nepaprasta gyvybės įvairove, gyvybės vidine tvarka ir išoriniu grožiu. Tokia nuostaba, besiskirian- ti nuo stebėjimosi įmantria sukonstruota mašina, iš pradžių yra paprastas, nedaug intelekto reikalaujantis dalykas, nors be to vargiai gali kilti tipiškai filosofiniai klausimai.

Tačiau ja galbūt remiasi antra nuostaba, maitinanti filosofinius klausimus. Postūmį jai kilti duoda nauja visuotinė kūno sąvoka, tai yra fizika kaip mokslas. Stebimasi, kad kūnų pasaulyje apskritai yra tai, kas *gyva*, ir klausama, kaip tai įmanoma. Tai, kad gamtos visu- mą sudaro ne vien negyvų kūnų pasaulio įvairovė, yra stebėtinas faktas – juolab kad gyvos būtybės taip pat yra kūnai. Mat atrodo, jog „būties“ turiniui pilnutinai išreikšti užtenka materialiosios egzistencijos. Juk specifinis gyvybės savitumas į akis kaip tik krinta lyginant ją su tvirtumu ir tvarumu. Gyvybė reiškia spontanišką judrumą, susitelkimą į save ir sąsają su aplinka, troškimą, augimą, menkimą ir sunykimą. Tai, kad gyvybės, jos dinamikos bei gyvumo neįmanoma įtikinamai išrutulioti iš jos materialių elementų ir struktūrų, kad pastarųjų atžvilgiu veikiau yra kai kas nauja, į reiškinius nukrypusiame Antikos ir Viduramžių žvilgsniui buvo suprantama. Bet kas – taip būdavo klausia- ma – tada lemia, kad tai, kas gyva, yra gyva? Kas yra to tipiškas pagrindas? Tai pavadinta *ψυχή* (siela). Mat

„siela yra kaip ir vidinis gyvųjų būtybių pagrindas“ (Aristotelis. *De an.* I, 1 402 a 6).

1. Šią sąvoką, tapusią klasikine daugiau nei prieš du tūkstančius metų, Aristotelis (IV a. pr. Kr. pradžioje) išanalizavo savo kūrinys „Apie sielą“. Ten jis pasiūlė skirti skirtingas gyvybės reikšmes, arba pakopas, besiremiančias žemesnėmis pakopomis. Pagrindas yra augališkoji gyvastis, pasireiškianti pirmiausia įkvėpimo ir iškvėpimo, valgymo/gėrimo ir išskyrimo bei dauginimosi funkcijomis. Ji veikia visose gyvosiose būtybėse, bet gryniausiai reiškiasi augaluose. Ja remiasi gyvūniškoji gyvybinė jėga. Ji reiškiasi juslinio suvokimo ir spontaniško vietos keitimo funkcijomis ir yra būdinga visoms gyvūnų rūšims. Prie jos vėlgi prisijungia gebėjimas galvoti bei suvokti praktiniu bei teoriniu lygmeniu. Ne daugelio žmonių šis gebėjimas išplėtotas, bet apskritai būdingas visiems. Tad „gyvybė“ Aristoteliui yra laipsniška tikrovė. Ryškiausia, jo akimis, gyvūnuose, kuriems iš dalies priskirtini ir žmonės, tačiau gyvosiomis būtybėmis laikytini ir augalai. Vadinasi, ir „siela“ yra analogiškai suvoktiną tikrovės pradą.

Tačiau kas yra pati siela? Iškart savo svarstymų pradžioje Aristotelis siūlo skirti sielai, kaip tokiai, būdingus vyksmus ir būkles nuo tų, kurie yra jos sąveikos su kūnu vaisius (I, 2 403 a 10). Prie pastarųjų jis priskiria ne tik visa, kas į sielą patenka per jusles, bet pirmiausia ir visas emocijas, kaip antai pyktį, liūdesį ir džiaugsmą, geismą ir pasibjaurėjimą ir t. t., – būtent tai, ką šiandien laikome priklausant psichikos sričiai. Tačiau Aristotelis to nepriskiria sielos šerdžiai, nes, kaip rodo jo etika, tarp jų kraštutinumų galime surasti vidurį. Be to, jis pabrėžia, kad siela kaip materialaus kūno gyvybės vyksmų vidinis prad, skiriantis šį nuo „grynų“ negyvų kūnų, pati negali būti tuo, kas priklauso materijos tvarkai ar apskritai daiktų sričiai. Ji, kaip daug vėliau pasakys Heideggeris, priklauso kitai ontologinės perskyros pusei, būties, paties aktualaus gyvybinio vyksmo pusei (7).

2. Pagrindinę problemą, išplaukiančią iš tokio sielos supratimo, būtent to, kaip tiksliau įsivaizduoti kūno ir sielos santykį, Aristotelis išnagrinėjo stebėtinais bliviai. Jo pasiūlymo esmė yra tokia: siela ir nuo jos skirtingas gyvybei imlus kūnas nuo pradžių yra du tos pačios tikrovės *zoon* (gyvosios būtybės ir gyvūno) dėmenys. Gyvosios būtybės kūnas visada buvo gyvas ir savo pavidalą bei įvairius audinius įgijo gyvybės proceso metu. Negyvas kūnas niekada nėra gyvo kūno egzistencijos užuomazga, bet visada tik pabaiga, kaip lavonas, kuris yra gyvybės *privatio*. Gyvybė neatsiranda iš negyvų kūnų, priešingai, ji visada kyla iš gyvybės formų, kaip sėklų.

Tad kūnas ir siela yra ne dvi visavertės substancijos, iš pradžių egzistavusios savarankiškai ir tik paskui sudariusios junginį, kurį galima pavadinti kūniniu-sieliniu. Jų perskyra tėra sąvokinė-kalbinė. Aristotelio žvilgsnis čia krypta ne į individą, bet į tai, kas savita: nuo šio vilko prie tipo „vilkas“, nuo šios individualios snieguolės prie gyvybės tipo „snieguolė“. Iš to išsyk išplaukia, jog tam tikras sielos tipas gali būti tik tam tikrame kūno tipe, pavyzdžiui, žmogaus siela tik žmogaus, o ne ažuolo ar vilko kūne. Taip žvelgiant, reinkarnacija yra arba absurdas, arba susijusi su kitokia „sielos“ samprata.

Bet lieka kita problema: kaip galima mąstyti apie įvairių gyvybės pakopų vienybę toje pačioje gyvoje esybėje, t. y. koks pirmiausia žmoguje yra sielos dvasinės gebos santykis su žemesniosiomis pakopomis? Descartes'as problemą vėliau suformulavo griežtai: „Ką bendra dvasios gyvybė turi su kepenų funkcijomis?“ Bet jau ir pats Aristotelis dvasios atžvilgiu nubrėžia vėliau išpopuliarėjusios formulės *Anima est forma corporis* galiojimo ribą.

Mat žmogaus dvasia, tai yra aukščiausioji sielos pakopa, neturi nei savo organo, kaip, pavyzdžiui, regos juslės, kurios organas yra akis (8), nei jos veikla atitinkamai tiesiogiai reiškiasi kūniškai. Vadinasi, neatmestina galimybė, kad vidujiškiausia dvasios šerdis, nepriklausoma nuo bendradarbiavimo su jusliniais vyksmais, nėra paliečiama individo kūno mirties (*De an.* 403 a 10). Tad Aristotelis išlaiko esminį platonizmo elementą. Jo paties daug platesnė, žmogaus siela neapsiribojanti teorija veikia laikytina ne (saikingai) dualistiniam Platono mokymui priešingu projektu, bet jo papildymu. Mat tik tada, kai gyvybė yra kepenyse, širdyje ir plaučiuose, juslės gali būti sujaudintos jų savitais dirgikliais. Ir tik padedama sielos augalinių bei gyvūninių pakopų dvasinė siela gali „gyventi“ kūne, būtent žmogaus kūne. Stengtis suvienyti grynai mechaninį kūną ir dvasinę sielą beviltiška. Bet nuo Descartes'o, paskelbusio gyvūnus besieliais automatais, laikų lygiai taip pat iškyla vadinamoji kūno ir sielos problema.

Tačiau ši problema dabar iškelia sielos apskritai problemą. Ką Aristotelis turi galvoje to, kas gyva, vidinį pagrindą vadindamas „siela“? Jei siela reiškia tik gyvybės pradą (*vis vitalis*, kaip suformulavo Baroko, o vėliau XX a. „vitalistai“), tai toks teiginys būtų vargana tautologija. Manyti, jog Aristotelis, aukščiausio rango mąstytojas, galvoje turėjo būtent tai, jokių būdu nevalia. Vadinasi, žodis „siela“ jo lūpose jau turėjo turinį pirma, nei įgijo paskirtį žymėti to, kas gyva, pagrindą. Iš tiesų jau savo knygos pradžioje Aristotelis skiria sielai, kaip tokiai, būdingus vyksmus ir būkles nuo tų, kurie yra jos sąveikos

su kūnu vaisius (I, 2 403 a 10). Šitai prasminga tik tada, kai jis, akivaizdžiai to neminėdamas, priešais akis turi žmogaus sielą. Ir šią vėlgi tik tuo lygmeniu, kokiu ji yra dvasia (*nous*), t. y. radikaliai pranoksta gyvūninę gyvybės pakopą (I, 4 408 a 12) (9). Tokia sielą Aristotelis, kaip ir Platonas, irgi laiko paprastesnių gyvybės pakopų, vadinasi, gyvūninės ir net kažkaip augalinės, atramos tašku. Čia glūdi paradoksas. Mat pati dvasia yra virš šios hierarchijos ir joje tik tiek, kiek ji „sugyvena“ su tai, kas gyvūniška. Platonas pasakytų: materialiam kūnui siela gyvybę suteikti gali tik per tai, kad pati yra esmiškai gyva (plg. Faidonas 105 b-c). Ar tokiame teiginiui pritarėtų pats Aristotelis, čia nesvarstysime.

3. Apibendrinkime: sielos sąvoka išsirutuliojo iš būties ir savęs suvokimo, kylančio individualiam žmogui. Ši savimonė pirma turi pabusti pačiai sau. Iš pradžių ji yra visiškai panirusi į žmogaus juslinį daiktų suvokimą. Taip augalų siela yra visiškai panirusi į jų išorinį pavidalą, o gyvūnai nenužengia toliau geros ar negeros savijautos, įtampos ir atsipalaidavimo pajautimo ir t. t. Žmogaus dvasinė siela vėlgi pradeda nuo visiško panirimo į savo stebimus bei trokštamus jausmus objektus, todėl iš pradžių nieko nežino apie savo dvasiškumą, kuriam turi lėtai pabusti ir iki jo prisigauti įveikdama daugybę pasipriešinimų.

Sielos sąvoką visuotinai taikant augalams, gyvūnams ir žmonėms, suponuojamas visų gyvybės formų skirtingumas nuo grynai materialių kūnų. Gyvybės atsiradimas materialiaame pasaulyje buvo ir yra įstabus faktas – lygiai kaip dvasios, pasireiškiančios pažinimu ir autentiška meile, gyvybės aplinkoje. Tačiau sielos sąvoka moderniąja prasme nieko „nepaaiškina“. Ji nėra atsiradimo priežastis, bet tik vidinė struktūra, atsiradusiojo *causa formalis*.

Žmogaus dvasia-siela kaip Dievo buveinė

Europos kultūros istorijos raidoje išnirio dar viena galutinė, aukščiausia gyvybės pakopa, būtent paradoksali Dievo Dvasios ir žmogaus dvasios „vienybė“. Mat dieviškasis dvasiškumas ir žmogiškasis dvasiškumas griežtai skirtingi. Vadinasi, čia galvoje turimas ne to, kas skirtinga, vienybė ir ne kokia nors tokia vienybė, bet nepakartojama vienybė.

Žmogaus dvasios atveju tam tikras priartėjimas galimas, jei žmogaus dvasia trokšta pažindama ribotai priartinti prie tos stebėjimo ir stebimojo tapatybės, kuri pilnatviškai galima dieviškajam pažinimui.

Turint priešais akis dieviškosios Dvasios sampratą, tokiame artinimuisi prieštarauja tradicinės filosofinės ak-

siomos apie Dievo nepavydumą (10), tobulo gėrio polinkį pasklisti (*bonum diffusivum sui* [11]) ir dar labiau biblinė žinia apie Dievo meilę savo kūriniais (Išm 11, 24; Jn 3, 16). Tokia samprata reiškiasi Augustino kreipiniais į Dievą kaip į „mano sielos gyvybę“ (12) ar kaip tą, kuris man vidujiškesnis negu mano vidus ir sykiu daug aukštesnis už tai, kas aukščiausia manyje (13).

Negalėjo neiškilti poreikis tą Dievo artumo pripildytą dvasiškumą terminologiškai atskirti nuo to, kuris reiškiasi įprastiniais praktiniais ar moksliniais svarstymais. Nuo Origeno pradėta vartoti ne dualistinė, bet tripakopė kalbėsena, kuri pasitaiko Pirmajame laiške tesalonikiečiams (5, 23): „Pats ramybės Dievas iki galo jus tepašventina ir teišlaiko tobulą bei nepeiktiną jūsų dvasią (*pneuma*), sielą (*psyché*) ir kūną (*soma*).“

Šitaip norėta pasakyti, kad žmoguje yra slėpiningas taškas, kuris yra nuolatinė galimo santykio tarp Dievo ir žmogaus vieta, nes yra dieviškojo artumo vieta. Tai – pauliškoji *pneuma*, pranokstanti dar ir teorinį bei praktinį protą (14). Šiam vidiniam sielos atvirumui Dievui dėmesį pirmiausia skyrė mistiniai rašytojai. Ir siela, ir Dievas yra aukštai iškilę virš viso, kas daiktiška. Jau Aristotelis yra parašęs: žmogaus siela „tam tikra prasme yra viskas, nes geba suvokdama susitapatinti su visais jausminiais bei dvasiniais dalykais“ (15). Tačiau sielos platybė iš vidaus išplėsta begalinės Dievo platybės. Jos „smaigalyje“, kur sutraukta visa jos esmė, negali „gyventi“ niekas, išskyrus vien Dievą.

„Siela“ šiandien

Čia stabtelėkime ir paklauskime, ar verta atsisakyti sielos sąvokos ar ją užmiršti, turint priešais akis jos vidinį turtingumą bei į ją įdėtą mūsų dvasinės tradicijos didžiausių mąstytojų protinį darbą.

1. Populiari nuomonė, kad jau kalbėjimas apie sielą yra „priešiškumas kūnui“, tampa be pagrindo vien trumpam metus žvilgsnį į jo tikrąjį turinį. Ar apskritai kūno priešas yra tas, kas tramdo jo geismus, kad jie nevirstų priklausomybe? Arba tas, kas kovoja su kūno tingumu bei kūną lavina? Tad tokia priešara rimtai netraktuotina. Tačiau išlieka klausimas, kaip sielos sąvoka dera su mūsų dienų racionalia kultūra. Pastarajai priklauso teologija, filosofija ir gamtamokslis.

2. Stebėtina, bet teologijoje įsivyravo tvirta mada, nusi-gręžiant nuo daugelio šimtmečių tradicijos, kylančios iš Bažnyčios tėvų, sielos sąvoką nustumti į gnozės kampą bei jos atsisakyti dėl tariamai „visuminės“ „biblinės“ antropologijos. Tačiau tada nežinia, kaip būtų galima suprasti mokymus apie apšvietimą per malonę ir apie

amžinąją žmogaus dalį. Mat akivaizdu, jog pradas, garantuojantis žemiškojo žmogaus asmens tapatybę su išliekančiuoju Dieve, negali būti kūnas, suirstantis ir suskylantis iki neorganinių elementų, bet tik jo „aš“ pradas, būtent siela. Teorinė krikščionybės samprata, atsisakanti sielos, pati išmuša pagrindą sau iš po kojų.

3. Šiuolaikinėje filosofijoje nuo sielos sąvokos nusigręžiama – ši tendencija pastebima nuo René Descartes'o ir jau tikrai nuo Immanuelio Kanto laikų. Descartes'as nekalba apie sielos ryšį su kūnu. Jis pasitenkina tik dvasinių aktų išvardijimu. Jis niekada nekalbėjo apie dvasinę gebą, bet vien daug nesigilindamas minėdavo „aš“, kuriam priskirdavo tuos aktus. „Kas aš? Mąstanti būtybė. Tai yra tas, kuris abejoja, suvokia, teigia ir neigia, nori ir nenori, turi vaizdinių ir jausmų“ (16). Kas visiems šiems aktams bendra? Tai, kad jie sąmoningi. Todėl galėjo nutikti, jog sielą kaip aktų vieningumo pagrindą pakeitė „sąmonė“, ir tai vedė ligi pat keisto daugiskaitinio darinio „sąmonės“. Dvasios vyksmų vienybė išslydo iš akiračio, lygiai kaip ir nesąmoningos bei ikisąmoningos dalys, dar žinomos Augustino ir primintos Sigmundo Freud'o, jas, tiesa, apribojusio daugiausia instinktais. Todėl čia siūlosi poreikis atnaujinti problemine „sielos“ sąvoką.

4. Gamtamokslio atžvilgiu turėtume rimtai kelti klausimą, ar galime neprarasti šios senovinės sąvokos, nes šiandien daug kur vadovaujamės kitomis idėjomis. Šį klausimą pirmiausia reikėtų kelti Aristotelio samprotavimo atžvilgiu. Jo pirmutinis žingsnis buvo ryžtingas „gyvybės“ reiškinio atidalijimas nuo „grynų, tai yra negyvų, kūnų“ reiškinio. Tik antruoju žingsniu pareikštas teiginys, kad šio skirtingumo pagrindas yra atskiras vidinės, esminės „priežasties“ tipas, vadinamas „siela“.

Šiandien daugeliui sunku žengti jau šį pirmą žingsnį. Kitaip nei senovėje, kurią daugiausia ženklino žemdirbių gyvenamasis pasaulis, šiandien vis mažiau žmonių gyvena turėdami tiesioginį sąlytį su gyvūnais ir augalais. Mes, šiuolaikiniai miestų gyventojai, gyvūnus vis dažniau pažįstame tik iš tam tikrų televizijos laidų, bet ne iš jų tiesioginės aplinkos arba, jei ir pažįstame, tai kaip pusiau sužmogintus palydovus. Tas pat pasakytina apie menkstantį augalijos pažinimą. Net ir tie jaunuoliai, kurie žavėdamiesi augalų bei gyvūnų gyvenimu pasirenka biologijos studijas, ten atranda mokslą, kuriam labiau rūpi ne gyva būtybė kaip visuma, bet jos molekuliniai struktūriniai elementai.

Be to, žavėjimasis pažinimo objektu virsta žavėjimusi pačiu mokslu, kuris per tai gali įsitvirtinti kaip vieninga idėja, savo objektų srityje tendencingai nutrinanti es-

minius skirtumus. Pavyzdžiui, daug mokslininkų šią dieną mano, kad „gyvybė“ yra ne tikras ir neredukuojamas reiškinys, kuriuo dalykas parodo pats save, bet tik regimybė, lygiai kaip Mikalojui Kopernikui planetų „klaidžiojimas“ pasirodė besąs su Žeme susijusi juslinė regimybė, kai jis kaip pagrindą paėmė racionalią jų skriejimo aplink Saulę konstrukciją. Jie spėja, jog gyvybę galima supaprastinti iki fizikui ar chemikui žinomų ar vieną dieną pažinsimų procesų. Toks spėjimas grindžiama dvejopai. Pirma, nurodomi Friedricho Wöhlerio (1800–1882) eksperimentai. 1828 m. jam pavyko dirbtinai susintetinti šlapalą. Ligi tol šlapalas laikytas esmine organine medžiaga, kurią kaip šlapimo sudėtinę dalį gali pagaminti tik gyvos būtybės. Šiuo atžvilgiu minėtinas ir savaiminis amino rūgščių, laikomų gyvybės struktūriniais elementais, atsiradimas (Stanley Milleris ir Haroldas C. Urey, 1959 m.). Vis dėlto ir šlapalas, ir amino rūgštys yra ne gyvos būtybės, bet vien jų materialūs produktai ir nesavarankiškos sudėtinės dalys.

Antra, nurodoma visuotinė prielaida, kad gyvybė praeities ūkanose išsirutuliojo iš visiškai neorganinės tikrovės. Juk ji negalinti iš jos emancipuotis ir tapti daugiau nei ji. Tai atrodo stiprus argumentas darant prielaidą, kad tai, kas tikrai nauja, negali atsirasti. Tačiau akivaizdžiai klaidinga manyti, kad šiandien ir jau seniai nėra kitos tikrovės, išskyrus pirmąsias sriubos ypatingąsias sąlygas, kuriomis pavyko šuolis iš grynų materialybės į gyvybę. Tas šuolis – ne tolydi *kinesis*, bet staigi *metabolė* – aiškiai buvo kažkas nepakartojama mūsų Žemės istorijoje. Nuo to momento beveik be išimties galioja dėsnis: *Omne vivum ex vivo* („Visa, kas gyva, kyla iš to, kas gyva“, Louis Pasteur). Tad gyvybė ir jos augalinių bei gyvūninių formų ligi pat žmogiškosios būties įvairovė išlieka teisėtas filosofinės nuostabos objektas.

Aristoteliui iš to kilo ontologinė problema, būtent klausimas dėl vidinės pamatinės priežasties, kurią jis pavadino siela. Jei gyvybės bei jos viso hierarchinio turtingumo tikrai neįmanoma supaprastinti iki neorganinių elementų ir procesų, tai tokia ontologinė prielaida tikriausia neišvengiama nė šiandien. Žinoma, tada kyla klausimas, kaip šią prielaidą suderinti su prielaida, kad gyvybė yra vėlyvas kosminės evoliucijos rezultatas. Aristotelis kosmoso struktūrinės duotybės laikė „amžinomis“, tai yra antlaikiškomis. Istorijos reiškinys, juolab struktūrų istorija, dar nepateko į jo akiratį. Tačiau mes gamtos nebegalime laikyti vis tokia pat. Turime pripažinti gamtą turint tikrą istoriją. Tačiau norėdama šią akivaizdžiai akiratyje atsidūrusią istoriją mąstyti kaip galimą, filosofija turėtų imtis Aristoteliui dar svetimos minties apie Dievo kūrimą ir konkrečiai idėjos apie nuolatinį kūrimą (17) – lygiai kaip ji jau seniai ėmėsi žmogaus laisvės ir istoriškumo minties.

Pastabos

(1) Plg. Gerd Haefner. *Staunen*. In: Gerd Haefner. *Wege in die Freiheit. Philosophische Meditationen über das Menschsein*. Stuttgart 2006, 11–25.

(2) Abu yra vieno gyvo žmogaus dēmenys. Atmestina, viena vertus, vadinamoji pasaulinė siela, turinti paaiškinti planetų judėjimą, ir kita vertus, kartais ir „siela“ vadinama mirusiųjų dvasia, kuri (galiausiai kerštinga ir kupina nepatenkintų geismų) sklendo netoli lavono.

(3) Abu yra dvejopi: morališkai blogas žmogus gali būti sveikas ir gražus, o geras – bjaurus ir silpnas. Puikus neatitikimo pavyzdys buvo Sokratas – dora asmenybė, bet atstumiančio veido (plg. *Symposion*, 215 a-c).

(4) Panašiai XIX a. pabaigoje ir XX a. pradžioje dar manė Franzas Brentano (*Psychologie vom empirischen Standpunkt*. Leipzig 1874, 1911, 1928). Brentano psichinius reiškinius skirstė į tris klases – būtent į „išsivaizdavimą“, teorinį „sprendimą“ ir su valia bei emocijomis susijusį „mylėjimą bei neapkentimą“.

(5) Jėzus čia galvoje turi antgamtinį gyvenimą. Lukas rašo: „save pradžudytų“ (9, 25).

(6) Plg. Rom 7, 22 ir Ef 3, 16; plg. Theo K. Haeckel. *Der innere Mensch und die paulinische Verarbeitung eines platonischen Motivs*. Tübingen 1993.

(7) Aristotelis tai nusako kaip „natūralaus kūno, kuris yra gajus, pirmąjį atbaigimą“. (Originale lotyniškais rašmenimis): *entelécheia he prôte sômatos physikou zôen êchontos* (*De an.* 412 a 27, plg. b 5). Kaip tokį apibrėžimą suprasti? Atsakymas: siela vadinama *entelécheia*; šioje sąvokoje glūdi *télos* (užbaigimas, atbaigimas) ir būtent „pirmasis“, pamatinis, besiskiriantis nuo daugialypių individualių gyvybės apraiškų. Žodis *entelécheia* gali būti suvokiamas kaip Aristotelio fundamentalios sąvokos *énéргеia* variantas. *Énéргеia* žymi tikrovę/tam tikros galios įgyvendinimą (plg. „Metafizika“, IX). Žodyje *énéргеia* glūdi *érgon* – tam tikras darbas. Būti *énéргеia* būklėje reiškia „atlikinėti tam tikrą darbą“ (pavyzdžiui, peilis, kuris pjauna, skirtingai nuo peilio stalčiuje, arba dainininkas, kuris dabar dainuoja, lyginant su dainininku, kai jis tyli ar miega). Kitose Aristotelio formuluotėse kalbama ne apie *enteléchia*, bet apie *morphè* (lot. *forma*), materijos (*hýle*) vidinį formuojantį veiksnį.

(8) Apie smegenis Aristotelis dar beveik nieko nežinojo. Bet ir mes, kurie žinome daugiau, nenutuokiame, kaip pozityviai nusakytinas dvasinių aktų santykis su smegenų funkcijomis. Bet spėjamai kitaip nei regos joslės santykis su akimi.

(9) Net ir gana bendrai sakydamas (*De an.* I, 3 406 b 25): „Atrodo, kad siela judina gyvąją būtybę per ketinimą ir apgalvojimą“, Aristotelis, žinoma, galvoje turi žmogaus sielą, iš vidaus judinančią savo kūną.

(10) Aristotelis. *Metafizika* 982 b31–983 a3; plg. Platonas. *Faidras* 247 a.

(11) Ši kryptis eina iš Platono (*Timajas* 29e) per Plotiną (*Enn.* V 2, 1–9) ir kitus, pvz., Dionizą Areopagitą (*Div. nom.* IV, 20) ligi Tomo Akviniečio (*S. th.* I, 5, a 4 ad 2).

(12) „*Tu vita es animarum, vita vitarum, vivens te ipsa [...] vita animae meae*“ (*Conf.* 3, 6); „*Deus, vita vitae meae*“ (*Conf.* 7, 2).

(13) „*Tu autem Domine, eras interior intimo meo et superior summo meo*“ (*Conf.* 3, 6).

(14) Henri de Lubac. *L’anthropologie tripartite*. In: Henri de Lubac. *Théologie dans l’Histoire*. T. 1. Paris 1990, 115–199, 179).

(15) Aristotelis. *De an.* III, 8 432 b 20–25: *he psychè ta ónta pos esti pánta*.

(16) *Med.* II, 8: „*Quid igitur sum? res cogitans; quid est hoc? nempe dubitans, intelligens, affirmans, negans, volens, nolens, imaginans quoque, et sentiens*.“ Čia vardijami dvasiniai aktai, išryškėję pažinti trokštančiam, abejojančiam ir pažįstančiam Descartes’o „aš“. Po *volens* nuo dvasinio vidaus pereinama prie to, kas jusliška. Tai irgi (!) priklauso „aš“. Grįsti šiuos aktus kaip sielos Descartes’as atsisako.

(17) Kaip siūlė Karlas Rahneris SJ: *Die Hominisation als theologische Frage*. In: Paul Overhage/Karl Rahner SJ. *Das Problem der Hominisation* (QD 12/13). Freiburg 1961, 13–90 (dabar: Karl Rahner. *Sämtliche Werke*. Bd. 15: *Verantwortung der Theologie. Im Dialog mit Naturwissenschaften und Gesellschaftstheorie*. Bearbeitet v. Hans-Dieter Mutschler. Freiburg 2002, 38–100); plg. Godehard Brüntrup. *Gehirn, Geist, Gott*. In: Albert Franz/Clemens Maas (Hg.). *Diesseits des Schweigens. Heute von Gott sprechen* (QD 240). Freiburg 2001, 64–86.

Paskyrimai

Panevėžio vyskupijoje

Diak. **Dainius Kaunietis** paskirtas Utenos Kristaus Žengimo į dangų parapijos pagalbininku pastoracijai.

Kan. **Juozapas Kuodis** rezidentu perkeltas iš Panevėžio Švč. Trejybės rektorato į Panevėžio Kristaus Karaliaus katedros parapiją.

Penkerių metų kadencijai paskirti vyskupijos Kunigų tarybos nariai bei konsultoriai.

-P-

Telšių vyskupijoje (2016 m.)

Kun. **Tomas Žymantas** OFM paskirtas Kretingos Viešpaties Apreiškimo Švč. M. Marijai parapijos vikaru.

Kun. **Ramūnas Mizgiris** OFM paskirtas Kretingos Viešpaties Apreiškimo Švč. M. Marijai parapijos rezidentu.

Kun. **Paulius Vaineikis** OFM atleistas iš Pakutuvėnų Šv. Antano Paduviečio parapijos vikaro pareigų.

Kun. **Andrius Nenėnas** OFM atleistas iš Pakutuvėnų Šv. Antano Paduviečio parapijos klebono pareigų.

Kun. **Gediminas Numgaudis** OFM paskirtas Pakutuvėnų Šv. Antano parapijos vikaru.

Kun. **Antanas Kęstutis Blužas** OFM paskirtas Pakutuvėnų Šv. Antano Paduviečio parapijos klebonu, jam paliktos visos kitos iki šiol turėtos pareigos.

Kun. **Evaldas Dariulis** OFM atleistas iš Klaipėdos universitetinės ligoninės Onkologinio skyriaus kapeliono pareigų.

Kun. **Antanas Saunorius** atleistas iš Laukuvos Šv. Kryžiaus Atradimo parapijos rezidento pareigų ir paskirtas Kvėdarnos Švč. M. Marijos Nekaltojo Prasidėjimo parapijos rezidentu.

Arkivyskupas Teofilius Matulionis bus skelbiamas palaimintuoju

Kaip skelbiama Lietuvos Vyskupų Konferencijos 2016 m. gruodžio 2 d. išplatintame pranešime, popiežius Pranciškus šių metų gruodžio 1 d. įgalioto Šventųjų skelbimo kongregaciją paskelbti dekretą, kuriuo pripažįstama Dievo tarno arkivyskupo Teofiliaus Matulionio kankinystė ir atveriamas kelias jį paskelbti palaimintuoju. Iškilmingas arkivyskupo Teofiliaus Matulionio skelbimas palaimintuoju turėtų įvykti tuomet, kai bus baigtos derinti visos detalės su Apaštaloj Sostu. Pagal galiojančias normas beatifikacijos ceremonija turėtų vykti Lietuvoje, Kaišiadorių vyskupijoje.

Šia proga Kaišiadorių vyskupas ragino tikinčiuosius gruodžio 4 d. – sekmadienį melstis „dėkojant Dievui už arkivyskupo Teofiliaus Matulionio gyvenimą“.

Teofilius Matulionis gimė 1873 m. Lietuvoje, Alantos parapijoje, Molėtų r. 1900 m. Petrapilyje, Rusijoje, buvo iššventintas kunigu. Darbavosi Latvijoje ir Rusijoje. 1923 m. suimamas ir nuteisiamas kalėti trejus metus. Grįžusį iš kalėjimo, 1929 m. Petrapilyje vyskupas A. Maleckis slapta konsekruoja vyskupu. Tais pačiais metais vėl suimamas ir išsiunčiamas dešimčiai metų į koncentracijos lagerį Solovkų salose, Rusijoje. 1933 m. vyskupas Teofilius Matulionis, Lietuvai ir Sovietų Sąjungai keičiantis kaliniais, kartu su kitais sugrįžta į Lietuvą. Nuo 1936 m. rudens apsigyvena prie seserų benediktinių bažnyčios Kaune kaip jos rektorius. Kurį laiką eina vyriausiojo Lietuvos Kariuomenės kapeliono pareigas.

Mirus Kaišiadorių vyskupui Juozapui Kuktai, popiežius Pijus XII 1943 m. Teofilijui Matulionį paskiria Kaišiadorių vyskupu. 1946 m. vėl suimamas ir išvežamas į Vladimiro kalėjimą, vėliau į Mordoviją. Į Lietuvą vyskupas Teofilius grįžta tik 1956 m. pavasarį. Tuometinei valdžiai neleidus sugrįžti į Kaišiadoris, apsigyvena Birštone.

1957 m. pirmąją Kalėdų dieną Birštone, savo kambaryje, slapta vyskupu konsekruoja kunigą Vincentą Sladkevičių. Už šį „nusižengimą“ 1958 m. valdžia vyskupą Teofilijų išveža iš Birštono ir apgyvendina Šeduvoje, namų arešte.

Už ypatingą ištikimybę Bažnyčiai popiežius Jonas XXIII 1962 m. vyskupui Teofilijui suteikia arkivyskupo titulą. 1962 m. rugpjūčio pradžioje arkivyskupas Teofilius gauna kvietimą dalyvauti Vatikano II Susirinkime. Netrukus arkivyskupo bute Šeduvoje daroma krata, kurios metu arkivyskupui suleidžiama neaiškos sudėties injekcija. Praėjus trims dienoms, rugpjūčio 20-ąją, arkivyskupas miršta. Palaidojamas 1962 m. rugpjūčio 23 d. Kaišiadorių katedros vyskupų kriptoje.

Siekiant arkivyskupą Teofilijų Matulionį pripažinti Bažnyčios kankiniu, Kaišiadorių vyskupo J. Matulaičio sprendimu 1990 m. pradėta jo kanonizacijos byla. 2008 m. byla vyskupijoje buvo baigta ir perduota į Romą – Šventųjų skelbimo kongregacijai.

-KŠ-

Vyskupo Justino Staugaičio 150-ųjų gimimo metinių minėjimas

Lapkričio 23 d. LR Seime vyko mokslinė respublikinė konferencija, skirta 1918 m. Vasario 16-osios akto signataro, pirmojo Telšių vyskupijos vyskupo Justino Staugaičio gimimo 150-osioms metinėms paminėti. Ta proga prieš konferenciją atidaryta paroda „Lietuvos Nepriklausomybė – nuolatinis budėjimas: Justinui Staugaičiui – 150“ Vitražo galerijoje (I rūmuose). Parodą atidarant visi

buvo pasveikinti muzikiniu kūrinio, parodą pristatė parodos organizatoriai ir savo mintimis apie šią išskilią asmenybę pasidalijo LR Seimo pirmininkas Viktoras Pranckietis, Vilniaus arkivyskupo metropolito augziliaras vyskupas Arūnas Poniškaitis, giminaičių vardu kalbėjo Darius Staugaitis. Parodoje eksponuojamos nuotraukos, leidiniai, dokumentų kopijos – visa, kas susiję su Justino Staugaičio asmenybe, veikla, jo artimaisiais, bendražygiais, bičiuliais. Parengta paroda puikiai atspindi iškilios asmenybės gyvenimo kelią ir plačius veiklos barus valstybėje bei Bažnyčioje. Į parodos atidarymą ir konferenciją atvyko būrelis vyskupo Justino Staugaičio giminaičių, Telšių vyskupijos vyskupas Jonas Boruta SJ, Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos vadovybė ir klierikai, keletas Telšių vyskupijos kunigų ir pasauliečių.

Po parodos atidarymo Kovo 11-osios Akto salėje vyko mokslinė konferencija „Dvasininkas valstybės kūrimo darbe: Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarui, Seimo pirmininkui, vyskupui Justinui Staugaičiui – 150“.

Konferencijai pirmininkavo Seimo narys prof. dr. Arūnas Gumuliuskas ir dr. Artūras Svarauskas. Pradžioje visus konferencijos dalyvius pasveikino LR Seimo Pirmininkas prof. Viktoras Pranckietis.

Apie renginius J. Staugaičiui paminėti kalbėjo buvęs LR Seimo narys ir Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto pirmininkas bei darbo grupės, kuri organizavo Just. Staugaičio minėjimą, vadovas Raimundas Paliukas. Jis pasidžiaugė renginių sėkme tiek signataro tėviškėje Tupikuose, Žvirgždaičiuose ir Zypių dvare, Šakių rajone, tiek tarptautiniu renginiu Seinuose, Lenkijoje, taip pat minėjimu Marijampolės Rygiškių Jono gimnazijoje. Dalijosi išpuodžiais iš neseniai Telšiuose vykusios tarptautinės respublikinės mokslinės konferencijos, dėkojo visiems prisidėjusiems prie parodų ir renginių rengimo.

Signatarų namų atstovė dr. Vilma Bukaitė nagrinėjo Justino Staugaičio veiklą jam tapus vienu iš dvidešimties Lietuvos tarybos narių. Lektorė vardijo daugybę šio asmens nuveiktų darbų, parodytų iniciatyvų, kurie aktualūs ir mūsų dienomis. Buvo išryškintas jo veiklumas, geras dalykų išmanymas ir puikus politinis Lietuvos situacijos suvokimas.

Apie kunigo Justino Staugaičio pasaulietines pasijas: tautą, politiką ir diplomaciją kalbėjo Lietuvos istorijos instituto mokslininkas, istorikas dr. Algimantas Kasparavičius. Jis išryškino to meto sudėtingą padėtį ir situaciją. J. Staugaitis gebėjo plačiai žvelgti į to meto realijas ir ieškojo geriausių būdų, kaip jaunai valstybei Lietuvai išsikvoti lygiavertiškumą Europoje tarp kitų valstybių. Jo pastangos ir nuveikti darbai labai prisidėjo prie Lietuvos demokratijos ir valstybingumo ugdymo, formavimo ir įtvirtinimo.

Išsamiai parlamentinio Lietuvos gyvenimo realijas 1920–1926 metais išnagrinėjo ir toje srityje kunigo J. Staugaičio veiklą apžvelgė Lietuvos istorijos instituto, Lietuvos edukologijos universiteto mokslininkas, istorikas dr. Artūras Svarauskas. Lietuvos edukologijos universiteto docentas dr. Mindaugas Tamošaitis skaitė pranešimą tema „Justinas Staugaitis ir jo aplinka politinių sąjungininkų bei oponentų akimis parlamentinėje ir prezidentinėje Lietuvoje“. Pranešime nuodugnai nušviesta to meto politinė padėtis ir pristatytas J. Staugaičio indėlis kuriant demokratiją ir valstybingumo sampratą Lietuvoje.

Antroje konferencijos dalyje, po kavos pertraukos, buvo skaitomi dar trys pranešimai. Justiną Staugaitį – pirmąjį Telšių vyskupijos vyskupą ordinarą išsamiai pristatė ir jo veiklą nuodugnai išnagrinėjo Telšių vyskupas, LKMA akademikas, doc. dr. J. Boruta SJ. Jis kalbėjo apie J. Staugaičio paskyrimo vyskupu į Telšius aplinkybes ir jo per septyniolika vyskupavimo metų nuveiktus milžiniškus

Vysk. **Linas Vodopjanovas** OFM atleistas iš Telšių vyskupo generalvikaro pareigų ir visų kitų pareigų Telšių vyskupijoje.

Kan. **Remigijus Saunorius** atleistas iš Telšių vyskupijos kurijos kanclerio pareigų ir paskirtas Telšių vyskupo generalvikaru, jam palikta eiti visas kitas iki šiol turėtas pareigas.

Kun. **Haroldas Šneideraitis** atleistas iš Telšių vyskupo sekretoriaus, taip pat Telšių vyskupijos kurijos vicekanclerio pareigų ir paskirtas Telšių vyskupijos kurijos kancleriu.

Diak. **Donatas Litvinas** paskirtas atlikti pastoracinę praktiką Telšių vyskupijos kurijoje.

Diak. **Antanas Budreckas** paskirtas atlikti pastoracinę praktiką Telšių vyskupijos kurijoje.

Ses. **Lina Striokaitė** atleista iš Telšių vyskupijos santuokos ryšio gynėjos pareigų.

Kun. **Klemensas Jaraminas** atleistas iš Telšių vyskupijos tribunolo teisingumo gynėjo pareigų ir paskirtas šio tribunolo santuokos ryšio gynėju, jam palikta eiti visas kitas iki šiol turėtas pareigas.

Kan. **Andriejus Sabaliauskas** paskirtas Telšių vyskupijos tribunolo teisingumo gynėju, jam palikta eiti visas kitas iki šiol turėtas pareigas.

Kun. **Jaroslav Rekwardt** OFM Conv. paskirtas Klaipėdos Šv. Brunono Kverfurtiečio parapijos vikaru.

Kun. **Piotr Strocen** OFM Conv. atleistas iš Klaipėdos Šv. Brunono Kverfurtiečio parapijos vikaro pareigų.

Kan. **Alvydas Bridikis** atleistas iš Tau-ragės Švč. Trejybės parapijos administratoriaus pareigų, taip pat nuo pareigos aptarnauti Dauglaukio parapiją bei Lauksargių koplyčią ir paskirtas Skaudvilės Šv. Kryžiaus parapijos

administratoriumi, taip pat aptarnauti Varlaukio parapiją.

Kun. **Stanislovas Anužis** atleistas iš Endriejavo Šv. Apaštalo Andriejaus parapijos klebono pareigų, taip pat nuo pareigos aptarnauti Judrėnų parapiją bei Žadeikių koplyčią ir paskirtas Žemaičių Naumiesčio Šv. Arkangelo Mykolo parapijos klebonu, taip pat aptarnauti Degučių parapiją bei Katyčių koplyčią.

Kan. **Zenonas Degutis** atleistas iš Mažeikių Šv. Pranciškaus Asyžiečio parapijos administratoriaus pareigų, taip pat nuo pareigos aptarnauti Pikelių parapiją ir paskirtas Šventosios Švč. Mergelės Marijos Jūrų Žvaigždės parapijos klebonu ir aptarnauti Laukžemės parapiją bei Impilties koplyčią.

Kun. **Vidmantas Gričius** atleistas iš Šventosios Švč. Mergelės Marijos Jūrų Žvaigždės parapijos administratoriaus pareigų, taip pat nuo pareigos aptarnauti Laukžemės parapiją bei Impilties koplyčią ir paskirtas Veiviržėnų Šv. apaštalo evangelisto Mato parapijos klebonu bei aptarnauti Brožių, Šalpės ir Agluonėnų koplyčias.

Kun. **Antanas Šimkus** atleistas iš Veiviržėnų Šv. apaštalo evangelisto Mato parapijos klebono pareigų, taip pat nuo pareigos aptarnauti Brožių, Šalpės ir Agluonėnų koplyčias ir paskirtas Židikų Šv. Jono Krikštytojo parapijos klebonu aptarnaujant Ukrynų bei Renavo parapijas.

Kun. **Egidijus Jurgelevičius** atleistas iš Židikų Šv. Jono Krikštytojo parapijos klebono pareigų, taip pat nuo pareigos aptarnauti Ukrynų bei Renavo parapijas ir paskirtas Žygaičių Šv. apaštalo Petro ir Pauliaus parapijos klebonu, taip pat aptarnauti Sartininkų bei Ropkojų parapijas.

Kun. **Vytautas Šiaudvytis** atleistas iš Žygaičių Šv. apaštalo Petro ir Pauliaus parapijos klebono pareigų, taip pat nuo pareigos aptarnauti Sartininkų bei Ropkojų parapijas ir paskirtas Upynos

darbus – įsteigtą Kunigų seminariją, pastatytą Kurijos pastatą, kurtas naujas parapijas, organizuotus eucharistinius kongresus bei masinius religinius renginius. Vyskupas kalbėjo apie pirmojo ganytojo plačius užmojus, jo iniciatyvumą ir pasiektus puikius rezultatus sielovados, švietimo ir labdaros srityse.

Tai, kaip J. Staugaitis, būdamas kunigu Marijampolėje ir kitur Lietuvoje, kūrė katalikiškas organizacijas ir draugijas, nuodugniai aptarė Lietuvos istorijos instituto ir LKMA mokslininkas, istorikas dr. Algimantas Katilius. Būtent J. Staugaičio iniciatyva atsirado pirmasis vaikų darželis ne tik Marijampolėje, bet ir visoje Lietuvoje. Jis įkūrė sėkmingai veikusią švietimo „Žiburio“ draugiją, prisidėjo prie ūkininkų „Žagrės“ draugijos kūrimo ir veiklos plėtros. Jam rūpėjo labdaros draugijos, mokyklos, vaikų auklėjimas, žmonių švietimas ir lavinimas.

Lietuvos edukologijos universiteto doktorantas Algis Bitautas pristatė 9–12 klasių mokyklinius istorijos vadovėlius, iš kurių Lietuvos mokyklose mokoma istorijos. Po konferencijos vyko įdomios ir gyvos diskusijos.

Lapkričio 24 dieną vyskupas Justinas Staugaitis paminėtas ir LR Seimo posėdyje. Plenarinio posėdžio pradžioje apie šią iškilią asmenybę savo mintimis su Seimo nariais pasidalijo ir išsamiai jį kaip politiką ir dvasininką pristatė Telšių vyskupas, LKMA akademikas, doc. dr. J. Boruta SJ ir istorikas dr. Artūras Svarauskas.

Tos pačios dienos vakarą, prieš šv. Mišias, vyskupas J. Boruta SJ su keletu kunigų ir jaunaisiais ateitininkais bei nemažu būreliu tikinčiųjų nunešė Seimo pirmininko perduotą gėlių puokštę prie vyskupo Justino Staugaičio kapo. Pirmojo Telšių vyskupijos ganytojo žemiškieji palaikai ilsisi Telšių katedros kriptoje.

Lapkričio 27 d. iškilmingas vyskupo Justino Staugaičio 150-ųjų gimimo metinių minėjimas vyko Aukštojoje Panemunėje. Šis iškilus dvasininkas šioje parapijoje klebonavo dešimt metų – 1916–1926-aisiais. Iškilmingoms šv. Mišioms vadovavo Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila, koncelebravo Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ, keletas kunigų iš Vilkaviškio ir Telšių vyskupijų.

Mišių pradžioje visus pasveikino Vilkaviškio vyskupijos ganytojas, o pamokslą pasakė Telšių vyskupas J. Boruta SJ. Jis gausiai susirinkusiems tikintiesiems kalbėjo apie vyskupo Justino Staugaičio asmenybę, nuveiktus darbus, jo santykį su pal. Jurgiu Matulaičiu, kurį vysk. Justinas pažinojo nuo pradinės mokyklos laikų. Pamokslininkas kalbėjo apie vyskupo ir politiko J. Staugaičio didžiulį indėlį į to meto Lietuvos valstybingumo kūrimo darbą ir Katalikų Bažnyčios gyvenime paliktą nenuginčijamą svarbą iki šių dienų.

Po šv. Mišių netoli bažnyčios esančioje Šv. Mato gimnazijoje vyko mokslinė konferencija. Visus susirinkusius į gimnazijos aktų salę pasveikino ir konferencija pasidžiaugė jos direktorius kun. Rytis Baltrušaitis. Į nemažą susirinkusiųjų būrį kreipėsi ir savo mintimis apie vyskupą Just. Staugaitį pasidalijo Vilkaviškio vyskupijos vyskupas R. Norvila, Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos prefektas, dėstytojas kan. Andriejus Sabaliauskas.

-kasab-

Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas

Gruodžio 7 d. Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijoje vyko Vilniaus arkivyskupijos sielovadoje besidarbuojančių kunigų susirinkimas. Po Valandų liturgijos – *Dieninės* maldos Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas priminė, kad popiežius Pranciškus pasirašė dekretą, patvirtinantį arkivyskupo Teofiliaus Matulionio kankinystę. Taip užbaigiamas tyrimas ir atsiveria kelias

ateinančiais metais šį ganytoją skelbti palaimintuoju. Be šio arkivyskupo, Dievo tarnais tarp kitų yra paskelbti arkivyskupas Mečislovas Reinys ir vyskupas Vincentas Borisevičius, renkama medžiaga jų beatifikacijos procesui užbaigti. Svarbu prašyti šių ganytojų užtarimo, skleisti žinią apie jų ištikimybę Bažnyčiai, uolų krikščionišką gyvenimą.

Istorikas doc. dr. Arūnas Streikus kunigų susirinkime apžvelgė Vladimiro lageryje 1953 m. žuvusio arkivyskupo Mečislovo Reinio gyvenimo bruožus. Šis ganytojas – Vilniaus kunigų seminarijos auklėtinis, vėliau jos dėstytojas ir gynejas Antrojo pasaulinio karo bei pokario metais. 1926 m., sulaukęs 42 metų, Mečislovas Reinys tapo jauniausiu Lietuvos vyskupu ir iki 1940 m. dirbo Vilkaviškio vyskupo pagalbininku. Labai uoliai rūpinosi Vilkaviškio kunigų seminarija ir skatino, kad kunigais tapę alumnai toliau lavintųsi ne tik Lietuvoje, bet ir užsienyje.

Nuo pat savo sielovados pradžios Mečislovas Reinys buvo aktyvus tikėjimo liudytojas tarp jaunimo, kartu keliaudavo, dalyvaudavo renginiuose, šventėse, dosniai rėmė studentus, palaikė ir pats priklausė ateitininkų judėjimui. Jis taip pat dalyvavo Krikščionių demokratų partijos kūrime ir jos struktūrose, buvo ir užsienio reikalų ministru. Visą savo gyvenimą nuosekliai pasisakė prieš totalitarizmą, neigiamai vertino ne tik fašizmą, bolševizmą, bet ir tautininkų vykdumą „kulturkampą“, kai Katalikų Bažnyčia buvo stumiama iš viešojo gyvenimo ir draudžiama veikti katalikiškoms organizacijoms. 1939 m. pasirodė jo parašyta knygelė „Rasizmo problema“, kuri parengta pagal skaitytas paskaitas.

1940 m. Apaštalo Sosto sprendimu Mečislovas Reinys pakeltas arkivyskupu ir paskirtas Vilniaus arkivyskupo pagalbininku. Tautinių priešpriešų verpetuose šis ganytojas rūpinosi visų katalikų sielovada, pakildavo virš siaurų politinių interesų, nors buvo kaltinamas, šmeižiamas, niekinamas ir skundžiamas, bet nekerštavo, nesileido, kad juo kaip įrankiu naudotųsi sovietai ar naciai. Sovietų okupacijos metais rašė raštus, ginančius Bažnyčią nuo valdžios kišimosi, rūpinosi, kad būtų dėstoma tikyba mokyklose, o kariuomenėje plėtojama karių sielovada, kitus ganytojus įtikinėjo nebendradarbiauti su sovietų režimu, gynė Apaštalo Sostą nuo šmeižto spaudoje. Tuo buvo kaltinamas ir teismuose, ne-nuolaidžiavo, neišsisukinėjo. Kalintas ypatingojo režimo kalėjime, palaidotas Vladimiro kalėjimo kalinių bendrame kape.

Susirinkime vyskupas Arūnas Poniškaitis komentavo popiežiaus Pranciškaus apaštališkojo paraginimo apie meilę šeimoje *Amoris laetitia* 8 skyrių, sulaukusį daug diskusijų. Ganytojas pabrėžė, kad šis dokumentas iš esmės tęsia Bažnyčios mokymą, jo principus pristatydamas šiandienos aktualijų kontekste. Kunigai kviečiami į dvasinį palydėjimą, sielovadinį atidumą, labiau išklausti, įsigilinti, padėti žmogui išgyventi Dievo gailestingumą, suvokti Bažnyčios mokymą ir jo prasmę, savo situaciją, atrasti vietą Bažnyčioje, nesusitelkiant vien į klausimą, yra galimybė ar jos nėra gauti sakramentinį išrišimą bei priimti šv. Komuniją. Tais atvejais, kai bažnyčioje susituokę asmenys išsiskyrė ir kyla abejonė dėl šios santuokos galiojimo, svarbu nukreipti juos į bažnytinį teismą, kuriam pavesta spręsti, ar toji santuoka buvo sudaryta galiojamai. Jei bažnytinis teismas neranda pagrindo patvirtinti santuokos niekinumą, naują šeimą sukūrę tikintieji gali gauti išrišimą ir priimti šv. Komuniją tuo atveju, jei pasiryžta gyventi kaip brolis ir sesuo. Jei tokios galimybės nėra, vis tiek svarbu palaikyti žmonių viltį ir kviesti juos eiti keliu gailestingosios meilės, kuri yra pirmutinis krikščionių įstatymas ir kuri „uždengia nuodėmių gausybę“ (1 Pt 4, 8). Juk „mažas žingsnelis didelio žmogiškojo ribotumo atvejais Dievui gali patikti labiau nei išoriškai teisinga gyvensena tų, kurie leidžia savo dienas nesutikdami rimtų sunkumų“ (AL, 306).

Švč. Mergelės Marijos Vardo parapijos klebonu, taip pat aptarnauti Girdiškės ir Varsėdžio parapijas bei Obelyno, Bijotų koplyčias.

Kun. **Eduardas Steponavičius** atleistas iš Upynos Švč. Mergelės Marijos Vardo parapijos administratoriaus pareigų, taip pat nuo pareigos aptarnauti Girdiškės ir Varsėdžio parapijas bei Obelyno, Bijotų koplyčias ir paskirtas Stalgėnų Šv. apaštalo Petro ir Pauliaus parapijos klebonu, taip pat aptarnauti Kantaučių ir Žlibinų parapijas.

Kun. **Jonas Baginskas** atleistas iš Kantaučių Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo parapijos administratoriaus pareigų, taip pat nuo pareigos aptarnauti Stalgėnų ir Žlibinų parapijas ir paskirtas Šačių Šv. Jono Krikštytojo parapijos klebonu aptarnaujant Notėnų parapiją bei Kaukolikų koplyčią.

Kun. **Kęstutis Pajaujis** atleistas iš Šačių Šv. Jono Krikštytojo parapijos klebono pareigų, taip pat nuo pareigos aptarnauti Notėnų parapiją bei Kaukolikų koplyčią ir paskirtas Viešvilės Kristaus Atsimainymo parapijos klebonu, taip pat aptarnauti Smalininkų ir Vilkyškių parapijas.

Kun. **Kazys Žutautas** atleistas iš Viešvilės Kristaus Atsimainymo parapijos klebono pareigų, taip pat nuo pareigos aptarnauti Smalininkų bei Vilkyškių parapijas ir paskirtas Pagėgių Šv. Kryžiaus parapijos klebonu, taip pat aptarnauti Rukų ir Usėnų parapijas.

Kun. **Vytautas Gedvainis** atleistas iš Šilutės dekanato dekanato bei Pagėgių Šv. Kryžiaus parapijos klebono pareigų, taip pat nuo pareigos aptarnauti Rukų bei Usėnų parapijas ir paskirtas Tauragės Švč. Trejybės parapijos klebonu, taip pat aptarnauti Dauglaukio parapiją bei Lauksargių koplyčią.

Kun. **Kazys Lesčiauskas** atleistas iš Žemaičių Naumiesčio Šv. arkangelo Mykolo parapijos administratoriaus pareigų ir paskirtas Gaurės Šv. arkangelo Mykolo

parapijos klebonu, taip pat aptarnauti Pašaltuonio parapiją.

Kun. **Darius Povilaitis** atleistas iš Tverų Švč. Mergelės Marijos apsilankymo parapijos klebono pareigų ir paskirtas Tryškių Švč. Trejybės parapijos klebonu, taip pat aptarnauti Kaunatavo parapiją.

Kun. **Raimondas Jonauskas** atleistas iš Tryškių Švč. Trejybės parapijos klebono pareigų, taip pat nuo pareigos aptarnauti Kaunatavo parapiją ir paskirtas Šilutės Šv. Kryžiaus parapijos vikaru.

Kun. **Vaidotas Vitė** atleistas iš Šilalės Šv. Pranciškaus Asyžiečio parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Pagramančio Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo parapijos administratoriumi bei Tauragės Švč. Trejybės parapijos vikaru.

Kun. jubil. **Vladislovas Juškys** atleistas iš Pagramančio Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo parapijos administratoriaus pareigų ir paskirtas šios parapijos rezidentu.

Kun. jubil. **Antanas Bunkus** atleistas iš Grūšlaukės Šv. Jono Nepomuko parapijos administratoriaus pareigų ir paskirtas šios parapijos rezidentu.

Kun. **Karolis Petravičius** atleistas iš Tauragės Švč. Trejybės parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Vydmantų Šv. Jono Krikštytojo parapijos klebonu, taip pat aptarnauti Rūdaičių koplyčią.

Kun. **Marius Venskus** atleistas nuo pareigos aptarnauti Vydmantų Šv. Jono Krikštytojo parapiją bei Rūdaičių koplyčią, jam palikta eiti visas kitas iki šiol turėtas pareigas.

Kun. **Antanas Beniušis** atleistas iš Lenkimų Šv. Onos parapijos klebono pareigų ir paskirtas Barstyčių Šv. apaštalių Simono ir Judo Tado parapijos rezidentu su pareiga padėti pastoraciniame darbe Žemaičių Kalvarijoje.

Kun. **Romualdas Gečas** atleistas iš Gaurės Šv. arkangelo Mykolo parapijos

Ganytojai susirinkime padėjo už sėkmingai vykdytą parašų rinkimo akciją „Mama, tėtis ir vaikai“ už šeimą ir santuoką, ragino aktyviai naudotis naujai pasirodžiusia programa „Youcat Sutvirtinimas“.

-ksb, vilnensis.lt

Kauno arkivyskupijos kunigų konferencija

Gruodžio 14 d. į paskutinę šių metų nuolatinio ugdymo konferenciją rinkosi Kauno arkivyskupijos kunigai. Čia juos sveikino konferencijai vadovavęs arkivyskupas Lionginas Virbalas ir jo kvietimu apsilankęs ypatingas svečias – apaštališkasis nuncijus Lietuvoje arkivyskupas Pedro López Quintana. Šiame broliškame susitikime nuncijus perskaitė pranešimą apie kunigystę ir jos misiją. Vėliau arkivyskupas L. Virbalas pristatė kunigams savo laišką „Štai aš, siųsk mane“ (Iz 6, 8), skirtą arkivyskupijos tikintiesiems po 2016-ųjų Kauno arkivyskupijos sielovados simpoziumo ir užbaigiant Gailestingumo jubiliejų. Šiuo prieškalėdiniu metu užbaigdami konferenciją konfratrai prie bendro pietų stalo laužė kalėdaičius, linkėjo vieni kitiems džiugių artėjančių Kristaus Gimimo švenčių ir Jo nešamos ramybės.

Džiugiai sveikindamas visus ir dėkodamas Kauno arkivyskupui už pakvietimą, apaštališkasis nuncijus išsakė džiaugsmą dėl Dievo tarno arkivyskupo Teofiliaus Matulionio kankinystės pripažinimo š. m. gruodžio 2 d. – tai atveria kelią jo paskelbimui palaimintuoju. „Jis yra toks ganytojas, kokių Bažnyčiai reikia ir visuomet reikėjo, kad vestų savo tautą iki galutinio susitikimo su tikroju ir vieninteliu Ganytoju“, – sakė nuncijus, pabrėždamas arkiv. T. Matulionio višiško atsidavimo pavyzdį Bažnyčiai iki paskutinės savo gyvenimo aukos.

Vėliau apaštališkasis nuncijus kunigų dėmesiui skyrė savo pasidalijimą apie tai, kokio kunigo reikia šių dienų Bažnyčiai, remdamasis popiežiaus Pranciškaus mintimis apie kunigystės misiją ir tris jos esminius aspektus: kunigas yra iš žmonių, jis skirtas atstovauti žmonėms ir yra „esantis kartu su žmonėmis“.

„Kunigai turi savo istorijas, jie ne „grybai“, kurie Šventimų dieną visai netikėtai išdygsta katedroje“, – sakė svečias, pabrėždamas, jog pirmųjų žmogiškųjų vertybių kunigas išmoksta šeimoje. Būtent čia vyksta žmogiškasis ugdymas, čia bręsta troškimas priimti pašaukimą ir tuo keliu eiti su visišku įsipareigojimu. Šeima yra svarbiausias tikėjimo perdavimo bei „pašaukimų pastoracijos centras“. Pasak arkivyskupo Quintanos, kunigai „neateina iš aukštybių“, jie yra pašaukti Dievo iš žmonių ir paskirti „atstovauti žmonėms“, tarnauti broliams ir sesėms. Be to, kunigas visada lieka savos tautos ir kultūros žmogus, iš kurios jis išaugo.

„Geras kunigas pirmiausia yra žmogus su savo savitu žmogiškumu, žinantis ir pažįstantis asmeninę pašaukimo istoriją su visais turtais ir žaizdomis ir išmokstantis su ta istorija taikiai gyventi, pasiekdamas giluminį džiaugsmą, Viešpaties mokinio džiaugsmą“, – kalbėjo nuncijus, atkreipdamas kunigų dėmesį, jog būdamas taikus, džiaugsmingas kunigas tai skleidžia ir savo bendruomenėje, perduoda grožį, kuris kyla iš santykio su Viešpačiu. Kunigai paraginti išmokyti ir neprarasti gebėjimo džiaugtis, vengti griežtumo, blogos nuotaikos, nervin-gumo bendraujant su žmonėmis.

Vėliau nuncijus patarė kunigams Kristaus ir Jo Bažnyčios patikėtoje misijoje vengti klerikalizmo klaidos kunigų ir pasauliečių santykiuose. Viena vertus, tai Krikšto malonės ir krikščionio asmenybės sumenkinimas, ir dėl to leidžiama gimti „pasaulietiniam elitui“ – įsipareigojusiems pasauliečiams, kurie imasi

dirbti „kunigų darbus“, o paprastas tikintis žmogus apleidžiamas. Kita vertus, pasak Šventojo Sosto pasiuntinio mūsų šalyje, Bažnyčia nėra tik vyskupų, kunigų, pašvęstųjų bendruomenė. Vyskupų ir kunigų pareiga – būti žmonių pusėje, ieškoti būdų, kaip palaikyti, padrasinti pasauliečių pastangas prieštaravimų pilname pasaulyje išlaikyti gyvą viltį ir tikėjimą. Pasak nuncijaus, šiandien neįmanoma ir nelogiška būtų manyti, jog tik ganytojai turėtų sprendimus daugybei gyvenimo iššūkių.

„Ganytojo džiaugsmas turi kilti iš pagalbą teikiančio mūsų vaidmens, skatinančio pasauliečių veiklas Bažnyčioje ir visuomenėje, bet ne todėl, kad mes iš savo geros valios duodame jiems leidimą visai jų veiklai, o dėl jų savosios teisės ir statuto“, – sakė nuncijus.

Svečias taip pat pasidalijo su kunigais, kaip svarbu artumas su žmonėmis, mylintis žvilgsnis, kuris padeda kitiems patirti gyvenimo pagal Evangeliją grožį ir Dievo meilę, tampančią konkrečią per jo tarnus. Kunigų prašyta neatstumti žmonių klausyklose ir tada, kai dėl tam tikrų jų gyvenimo aplinkybių negalima jiems suteikti išrišimo, bet savo palaiminimu galima paliudyti visus apkabinančią Dievo meilę. Arkivyskupas P. L. Quintana baigė savo žodį palinkėjimu kunigams klausti savęs, kur yra jų širdis tarnaujant žmonėms – tai „turėtų padėti kiekvienam kunigui kreipti savo gyvenimą ir savo tarnystę į Viešpatį“, padėtų būti gerais kunigais pagal Viešpaties širdį.

Apaštališkajam nuncijui atsakius į kunigų klausimus, vėliau Kauno arkivyskupas L. Virbalas pristatė kunigams savo laišką „Štai aš, siųsk mane“ (Iz 6, 8) arkivyskupijos tikintiesiems po 2016-ųjų Kauno arkivyskupijos sielovados simpoziumo ir Gailestingumo jubiliejaus metų. Praėjęs dešimtmetis po Kauno arkivyskupijos antrojo sinodo skatino pažvelgti į dabartinę padėtį, pakviesti žmones pasidalyti, kaip jie mato arkivyskupijos gyvenimą, padėti savo bendruomenėse. Ganytojo laiške – simpoziume išsakytų minčių, pasidalijimų apibendrinimas.

„Tai ne kokia nors programa, bet žvilgsnis į tai, kas aktualu šiandien“, – sakė arkivyskupas, trumpai pakomentuodamas laiške apžvelgtas sritis ir sutelkdamas dėmesį į svarbiausią uždavinį – vesti žmones pas Kristų, pakviesti į parapijų bendruomenes. Tai nelengva užduotis, kai klesti dar iš sovietmečio paveldėtas „susitvarkymo mentalitetas“, tikėjimo „progiškumas“, kai daug individualizmo, vienišumo, kai vengiama priimti atsakomybę.

Arkivyskupas ypač atkreipė kunigų dėmesį į laiško skyrių, skirtą kunigų vaidmeniui bendruomenėje. „Žmonės turi daug vilčių, lūkesčių, reikalavimų kunigui. Tai sykiu rodo, jog kunigo tarnystė labai svarbi. Tačiau reikalavimai auga, o palaikymo, kokį turėdavo kunigai anksčiau visuomenėje, vis mažėja“, – sakė ganytojas, paragindamas kunigus būti kuo arčiau žmonių, lankytis parapijų grupelėse, palaikyti iniciatyvas, ypač lydėti šeimas, jaunimą – tam nereikia kažkokių didelių renginių, paskaitų ar pan. Pagalba kunigams, kad jie galėtų atsidėti sielovadai, galėtų tapti atnaujintos, veiklios parapijų pastoracinės tarybos, kurių nariai galėtų perimti iš kunigų su šventimais nesusijusias funkcijas (vysk. Kęstutis Kėvalas dėl parapijų pastoracinių tarybų atnaujinimo klausimų jau lankė kunigus dekanatuose). Ganytojas atkreipė dėmesį, kaip svarbu užkalbinti žmones jų gyvenimo situacijose, išnaudoti ir to „vienintelio karto“ galimybę, kai jie apsilanko bažnyčioje, ateina patarnavimų. Siektina, jog administruojanti Bažnyčia taptų sielovadinė, evangelizuojanti, misijinė.

Aptarus kitas sielovados aktualijas (finansines parapijų ataskaitas, nekilnojamojo turto, žemės registracijos klausimus), kunigai pakviesti platinti informaciją apie 2017 metų Šv. Valentino dieną KITAIP, kuri vasario 14-ąją vyks „Žalgirio“

klebono pareigų, taip pat nuo pareigos aptarnauti Pašaltuonio parapiją ir paskirtas Šateikių Šv. evangelisto Morkaus parapijos klebonu, taip pat aptarnauti Gintališkės parapiją bei Bukantės ir Papievių koplyčias.

Kun. **Gediminas Norvilas** atleistas iš Šateikių Šv. evangelisto Morkaus parapijos klebono pareigų, taip pat nuo pareigos aptarnauti Gintališkės parapiją bei Bukantės ir Papievių koplyčias ir paskirtas Lenkimų Šv. Onos parapijos klebonu.

Kun. **Edgaras Petkevičius** atleistas iš Alsėdžių Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo parapijos klebono pareigų, taip pat nuo pareigos aptarnauti Lieplaukės ir Gegrėnų parapijas, Gedrimų, Panų kalno koplyčias bei nuo pareigos padėti pastoraciniame darbe Žemaičių Kalvarijoje ir paskirtas Kvėdarnos Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo parapijos klebonu, taip pat aptarnauti Žadeikių, Gvaldų – Drungeliškės, Paskarbiškio koplyčias.

Kun. **Juozas Rudys** atleistas iš Kvėdarnos Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo parapijos klebono pareigų, taip pat nuo pareigos aptarnauti Žadeikių, Gvaldų – Drungeliškės, Paskarbiškio koplyčias ir paskirtas Salantų Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų parapijos klebonu, taip pat aptarnauti Grūšlaukės parapiją bei Gaidžio ir Gargždėlės koplyčias.

Kan. **Petras Smilgys** atleistas iš Salantų Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų parapijos klebono pareigų, taip pat nuo pareigos aptarnauti Gaidžio koplyčią ir paskirtas Tirkšlių Kristaus Karaliaus parapijos klebonu, taip pat aptarnauti Žemalės parapiją ir Lėlaičių bei Geidžių koplyčias.

Kun. **Arūnas Bladžius** atleistas iš Tirkšlių Kristaus Karaliaus parapijos klebono pareigų, taip pat nuo pareigos aptarnauti Žemalės parapiją, Lėlaičių bei Geidžių koplyčias ir paskirtas Nemakščių Švč. Trejybės parapijos klebonu,

taip pat aptarnauti Adakavo parapiją bei Paežerio koplyčią.

Kun. **Stasys Šlepavičius** atleistas iš Nemakščių Švč. Trejybės parapijos klebono pareigų, taip pat nuo pareigų aptarnauti Adakavo parapiją bei Paežerio koplyčią ir paskirtas Endriejavo Šv. apaštalo Andriejaus parapijos klebonu, taip pat aptarnauti Judrėnų parapiją bei Žadeikių koplyčią.

Kun. **Tomas Žilibinas** atleistas iš Barsų Šv. apaštalo Simono ir Judo Tado parapijos klebono pareigų, taip pat iš Žemaičių Kalvarijos parapijos vikaro bei Telšių vyskupijos šeimos centro reikalų vedėjo pareigų, taip pat nuo pareigų aptarnauti Laumių koplyčią ir paskirtas Alsėdžių Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo parapijos klebonu ir aptarnauti Lieplaukės parapiją, Panų kalno bei Gedrimų koplyčias.

Kan. **Jonui Ačiui** pavesta aptarnauti Barstyčių Šv. apaštalo Simono ir Judo Tado parapiją bei Laumių koplyčią, jam palikta eiti visas kitas iki šiol turėtas pareigas.

Kun. **Kęstutis Vainorius** atleistas iš Gargždų Šv. arkangelo Mykolo parapijos vikaro pareigų ir paskirtas šios parapijos rezidentu.

Kun. **Andriejus Lazarevas** atleistas iš Tauragės Švč. Trejybės parapijos vikaro pareigų ir išsiųstas padėti pastoraciniame darbe lietuvių sielovadoje Didžiojoje Britanijoje, Londono lietuvių Šv. Kazimiero parapijoje.

Diak. **Gediminas Paulius** atleistas iš pareigų Telšių vyskupijos kurijoje ir paskirtas diakono tarnystei Klaipėdos Šv. Kazimiero parapijoje.

Kun. **Rolandas Kazlauskas** paskirtas Tauragės Švč. Trejybės parapijos vikaru.

Kun. **Vidmantas Daugėla** paskirtas Žemaičių Kalvarijos Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo parapijos vikaru.

arenoje. Kitąmet bus tęsiami kurijos organizuojami ugdymo seminarai parapijų tarnautojams bei sielovados bendradarbiams.

Arkivyskupas Lionginas Virbalas palinkėjo broliams kunigams šviesių šv. Kalėdų, prasmingo laiko pasisemiant jėgų iš įsikūnijusio Viešpaties artumo. Kitas kunigų susirinkimas kurijoje – sausio 8 d. -kait-

Paminėtos Panevėžio vyskupijos įsteigimo 90-osios metinės

Lapkričio 25 d. Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešojoje bibliotekoje vyko konferencija „Panevėžio vyskupija: nuo steigimo iki nūdienos“, skirta Panevėžio vyskupijos įsteigimo 90-mečiui paminėti. Konferencijoje dalyvavo ir Panevėžio miesto meras Rytis Račkauskas.

„Džiaugiuosi, kad bažnyčios tema ir jos veikla aktualizuojama ir pristatoma visuomenei. Galbūt Bažnyčios ir jos atstovų indėlis ne visada įvardijamas, tačiau jis vaidina negincijamą vaidmenį žmogui, jo aplinkai, taigi ir miesto bei valstybės raidai“, – sveikindamas konferencijos dalyvius sakė Panevėžio miesto meras Rytis Račkauskas.

Konferenciją vedė kun. dr. Gediminas Jankūnas, pranešimą „*Lituanorum gente* reikšmė Lietuvos ir Panevėžio katalikams“ skaitė doc. dr. Arūnas Streikus (Vilniaus universitetas), „Šv. Kazimiero gerbimo tradicija ir pamaldumo ženklai Panevėžio vyskupijoje“ – dr. Sigita Maslauskaitė-Mažylienė (Bažnytinio paveldo muziejus), „Pirmojo Panevėžio vyskupo Kazimiero Paltaroko reliktai“ – kun. dr. Simas Maksvytis (Panevėžio Švč. Trejybės rektoratas).

Konferencijos metu veikė paroda „Panevėžio vyskupija nuo įkūrimo iki šių dienų“. Po konferencijos Panevėžio Kristaus Karaliaus katedroje aukotos šv. Mišios. Gruodžio 3 d. Panevėžio Juozo Miltinio dramos teatras Panevėžio vyskupijos įsteigimo 90-mečio proga pakvietė į teatrinę inscenizaciją. -P-

Popiežiškosios lietuvių šv. Kazimiero kolegijos šventė Vilniuje

Gruodžio 4 d. Vilniuje vyko Popiežiškosios lietuvių šv. Kazimiero kolegijos šventė. Ji prasidėjo Vilniaus Šv. Kazimiero bažnyčioje šv. Mišiomis, kurioms vadovavo Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas. Šventė, kuri tęsėsi miesto Rotušėje, buvo skirta telkti paramą Popiežiškajai lietuvių šv. Kazimiero kolegijai Romoje. Renginį organizavo kolegijos rektorius kun. Audrius Arštikaitis, Lietuvos Respublikos ambasadorė Italijoje Jolanta Balčiūnienė bei kiti geradariai.

Lietuvių kolegijoje gyvena Romoje įvairiuose universitetuose studijuojantys kunigai iš Lietuvos. Baigę studijas ir įgiję akademinius laipsnius, studentai grįžta į Lietuvą tęsti savo misijos: kunigai sėkmingai dirba vyskupijų kurijose, bažnytiniuose tribunoluose, vadovauja seminarėjoms, dėsto universitetuose. Pasirengusių dvasininkų laukia visos religinio ugdymo ir labdaros sritys. Studijų Romoje metu ne vienam kunigui tenka atsakomybė prisiimti diasporoje esančių lietuvių bendruomenių kapelionų pareigas ir jas tęsti po studijų.

Nuo 1945 m. kolegija yra išleidusi per 170 kunigų, tarp kurių yra kardinolas Audrys J. Bačkis, arkivyskapai Jonas Bulaitis, Gintaras Grušas, vyskupai R. Krikščiūnas, R. Norvila, J. Ivanauskas, A. Poniškaitis.

Septynis dešimtmečius egzistuojanti kolegija yra svarbi ne tik Bažnyčiai Lietuvoje, ji taip pat brandžiai prisidėjo prie lietuvių tautos istorijos, kultūros puoselėjimo. Nuo 1990 m., kai Lietuvos valstybė atkūrė savo ambasadas užsienyje,

kolegija skatino ir rėmė įvairius tautiečių organizuojamus kultūrinius renginius. Apie jos svarbą byloja ne kartą ją aplangę Lietuvos vadovai.

Kolegija ir toliau teikia dvasinę, moralinę, kultūrinę ir intelektualinę paramą tautiečiams Lietuvoje ir diasporoje, tačiau tam įgyvendinti jai reikalinga nuolatinė finansinė parama. Dalį išlaidų padengia Lietuvos Vyskupų Konferencija ir svečių namai *Villa Lituania*, tačiau labai svarbi ir reikalinga yra privačių asmenų finansinė ir kitokia parama.

Vienas iš paprasčiausių būdų paremti Kolegiją – vykstant į Romą planuoti apsisistoti *Villa Lituania*. Šie Popiežiškajai lietuvių šv. Kazimiero kolegijai priklausantys svečių namai įsikūrę netoli miesto centro, patogioje susisiekimo vietoje. –vlnensis.lt-

Paminėta Lietuvos advokatūros diena

Gruodžio 2 d. Lietuvos advokatūros dienos proga Vilniaus arkikatedroje bazilikoje arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas aukojo šv. Mišias gausiai susirinkusiems advokatūros bendruomenės nariams. Pamoksle ganytojas priminė, kad Naujajame Testamente lotyniškas žodis *Paracletus* verčiamas kaip užtarėjas arba advokatas. Šiuo žodžiu vadinama Šventoji Dvasia. Arkivyskupas kalbėjo: „Kristaus mokiniams pasakyta nebijoti, kai juos temps į teismus ir persekios, ir nesiruošti, kaip jie ginsis, nes Šventoji Dvasia duos žodžius, kurių jiems reikės. Šventosios Dvasios veikimas kiekvieno iš mūsų gyvenime yra mūsų asmeninio Advokato – Dievo advokato lydėjimas per mūsų gyvenimą. Ir Jums jūsų tarnystėje, ir man mano tarnystėje ji yra būtina. Šventoji Dvasia yra ta, kuri veda mus į šviesą, leidžia mums pamatyti tikrovę ir duoda išminties bei patarimų, kurių visiems reikia.“

Gruodžio 5–8 d. Lietuvos advokatūra drauge su Lietuvos *Caritas* pasiūlė gyventojams nemokamų teisinių konsultacijų. Ši socialinė akcija yra vienas iš Advokatūros savaitės renginių. Lietuvos advokatūros pakviesti, prie iniciatyvos prisidėjo daugiau nei 60 advokatų ir advokatų padėjėjų, kurie pirminę teisinę pagalbą teikė Vilniuje, Kaune, Alytuje, Ukmergėje, Marijampolėje, Tauragėje, Klaipėdoje, Panevėžyje, Skuode, Pakruojyje, Raseiniuose ir Rokiškyje.

„*Caritas* veiklos patirtis rodo, jog Lietuvoje yra nemažai nepasiturinčių žmonių, kuriems reikia teisinės pagalbos ir ji nėra lengvai prieinama. Vertiname Lietuvos advokatūros iniciatyvą kaip reikalingą pagalbą mūsų globojamiems žmonėms ir kaip reikšmingą indėlį kuriant dalijimosi ir pagalbos kultūrą Lietuvoje“, – teigė Lietuvos *Caritas* generalinė direktorė Deimantė Bukeikaitė. Anot Advokatų tarybos pirmininko prof. dr. Igno Vėgėlės, Lietuvos advokatūra sieks, kad *Pro bono* – savanoriškai neatlygintinai teikiamų profesionalių teisinių paslaugų tradicija – stiprėtų. –vlnensis.lt-

Diskusija apie kūdikių globą

Gruodžio 6 d. Kaune, Vaikų reabilitacijos ligoninėje „Lopšelis“ (Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninės viešosios įstaigos Kauno klinikų filialas), Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (SADM) kartu su Kauno arkivyskupijos *Caritas* surengė apskritojo stalo diskusiją „Kūdikių globos aspektai institucinės globos pertvarkos procese“.

Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba prie SADM kartu su Neįgalųjų reikalų departamentu prie SADM įgyvendina projektą „Tvaraus

Kun. **Arvydas Leščiauskas** atleistas iš Žemaičių Naumiesčio šv. arkangelo Mykolo parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Gaurės šv. arkangelo Mykolo parapijos rezidentu

Kun. **Audrius Undraitis** paskirtas Gargždų šv. arkangelo Mykolo parapijos vikaru.

Kun. **Kęstutis Motiejaitis** atleistas iš Šilutės šv. Kryžiaus parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Tauragės šv. Trejybės parapijos vikaru.

Kun. **Vytautas Gedvainis** paskirtas Tauragės dekanato dekanu, jam palikta eiti visas kitas iki šiol turėtas pareigas.

Kun. **Gintaras Lengvinas** atleistas iš Tauragės dekanato dekanu, Skaudvilės šv. Kryžiaus parapijos klebono ir Tauragės apskrities policijos kapeliono pareigų, taip pat nuo pareigos aptarnauti Varlaukio parapiją ir paskirtas Mažeikių šv. Pranciškaus parapijos klebonu, taip pat aptarnauti Pikelį parapiją.

Kun. **Vaidas Gadeikis** atleistas iš Žemaičių Kalvarijos šv. Mergelės Marijos Apsilankymo parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Šilalės šv. Pranciškaus Asyžiečio parapijos vikaru.

Kun. **Saulius Stumbra** atleistas iš Klaipėdos Kristaus Karaliaus parapijos vikaro, taip pat Klaipėdos Jūrininkų ligoninės kapeliono pareigų ir paskirtas Tverų šv. Mergelės Marijos Apsilankymo parapijos klebonu.

Kun. **Pranas Bartasūnas** atleistas iš Klaipėdos šv. Mergelės Marijos Taikos Karalienės parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Klaipėdos Kristaus Karaliaus parapijos vikaru.

Mons. **Petras Šiurys** paskirtas Klaipėdos universitetinės ligoninės kapelionu.

Kun. **Virgilijus Poškus** paskirtas Klaipėdos Jūrininkų ligoninės kapelionu.

Kun. **Antanas Mačius** atleistas iš Plikų Šv. Šeimos – Jėzaus, Marijos ir Juozapo parapijos klebono pareigų, taip pat pareigos aptarnauti Jokūbavo parapiją ir paskirtas Pajūrio Švč. Trejybės parapijos klebonu, taip pat aptarnauti Didkiemio ir Tenenių parapijas.

Kun. **Vytautas Liesis** atleistas iš Gargždų Šv. arkangelo Mykolo parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Plikų Šv. Šeimos – Jėzaus, Marijos ir Juozapo parapijos administratoriumi, taip pat aptarnauti Jokūbavo parapiją ir padėti pastoraciniame darbe Gargždų parapijoje.

Kun. **Mindaugas Alekna** atleistas iš Šilalės Šv. Pranciškaus Asyžiečio parapijos rezidento pareigų.

Kun. **Egidijus Kumža** nuo 2016 m. rugpjūčio mėn. 23 dienos suspenduotas.

Kun. **Saulius Tomošaitis** paskirtas Telšių vyskupijos jaunimo centro direktoriaus kun. Viktoro Daujočio pavaduotoju, jam palikta eiti visas kitas iki šiol turėtas pareigas.

Kun. **Tadas Šeputis** atleistas iš Kartenos Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų parapijos klebono pareigų, taip pat nuo pareigos aptarnauti Baublių, Budrių parapijas bei Abakų koplyčią ir paskirtas Rietavo Šv. arkangelo Mykolo parapijos vikaru.

Kun. **Antanui Gutkauskui** pavesta aptarnauti Medingėnų Švč. Trejybės ir Spraudės Šv. apaštalo Pauliaus parapijas, jam palikta eiti visas kitas iki šiol turėtas pareigas.

Kun. **Viktoras Dirvonkis** paskirtas Klaipėdos Švč. Mergelės Marijos Taikos Karalienės parapijos vikaru.

Kun. **Aivaras Pudžiūvelis** atleistas iš Medingėnų Švč. Trejybės, Spraudės Šv. apaštalo Pauliaus parapijų administratoriaus bei Rietavo Šv. arkangelo Mykolo parapijos rezidento pareigų ir paskirtas Šilalės Šv. Pranciškaus Asyžiečio parapijos vikaru.

perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų sistemos sąlygų sukūrimas Lietuvoje“. Viena iš tikslinių šio projekto grupių yra vaikai, likę be tėvų globos (taip pat ir kūdikiai), vaikai bei jų šeimos, patiriančios riziką. Apskritojo stalo diskusija siekta pristatyti projekto tikslus ir aptarti sunkumus, kylančius dėl globėjų paieškos, pasidalyti gerosios praktikos pavyzdžiais. Diskusijoje dalyvavo Kauno regiono Vaiko teisių apsaugos ir socialinės paramos skyrių specialistai, vaikų globos namų atstovai, GIMK specialistai, nevyriausybių organizacijų atstovai.

Renginio pradžioje arkivyskupijos *Caritas* direktorius Arūnas Kučikas perdavė Kauno arkivyskupo metropolito Liongino Virbalo sveikinimą ir patvirtinimą, jog Katalikų Bažnyčia remia pilietines ir valstybės iniciatyvas siekiant padėti užaugti naujose šeimose be tėvų globos likusiems kūdikiams. A. Kučikas, pratęsdamas ganytojo sveikinimą, paminėjo, jog Kauno *Caritas*, darbuodamasis vaikų globos ir įvaikinimo baruose pagal naujai pradėtą „Vaiko gerovės instituto“ programą, vadovausis vaiko orumo, subsidiarumo ir bendradarbiavimo su įvairiomis organizacijomis principais.

Alina Jakavonienė, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie SADM direktorė, supažindino su Lietuvos institucinės globos pertvarkos procesais, esama kūdikių ir vaikų globos bei įvaikinimo situacija. Vaikų reabilitacijos ligoninės „Lopšelis“ direktorė dr. Audronė Prasauskienė apžvelgė vadovaujamos institucijos, kurioje šiuo metu auga 43 tėvų globos netekę vaikai, situaciją. Irena Segalovičienė, Kauno miesto mero patarėja, supažindino su pagrindiniais savivaldybės reorganizaciniais darbais bei rengiamais veiksmais siekiant surasti reikiamą būdinčių, laikinųjų ir nuolatinių globėjų skaičių bei intensyvinant pagalbą įvaikinusioms ir globėjų šeimoms.

Kauno arkivyskupijos *Caritas* programos „Vaiko gerovės institutas“ vadovė Daiva Kristina Kuzmickaitė MVS apžvelgė institucinės globos istorinę raidą Jungtinėse Valstijose, įpindama ir Čikagos arkivyskupijos *Caritas* šioje srityje vykdomos sėkmingos veiklos pavyzdžių.

Aistė Viplentienė, VŠĮ „Vilties glėbyje“ direktorė, papasakojo apie šeimoje augančius du iš kūdikių namų paimtus vaikus, teikiančius daug džiaugsmo visai šeimai, atkreipė dėmesį į tokius vaikus priėmusių šeimų iššūkius ir šių šeimų palaikymo svarbą.

Renginio dalyviai iš Kauno regiono Vaiko teisių bei vaikų globos tarnybų išsakė susirūpinimą dėl pertvarkos metu kylančių sunkumų, dalijosi išvalgomis apie galimus sprendimus. Renginį moderavusi V. Rudzinskienė, Kauno regiono pertvarkos koordinatore, užbaigdama diskusiją kvietė dalyvius toliau bendradarbiauti ieškant optimalių sprendimų institucinės globos pertvarkos srityje.

-kaci-

Aptarta parapijų pastoracinių tarybų veikla

Gruodžio 6 d. vyko paskutinė šiais metais Kauno I dekanato kunigų konferencija, skirta pastoracinių tarybų veiklai parapijose aptarti. Šią kartą konferencija vyko naujuose, brolių pranciškonų įkurtuose Kauno Šv. Klaros globos namuose. Dekanas mons. Vytautas Grigaravičius, jau nesyk minėjęs būtinybę atnaujinti ir pagyvinti parapijų pastoracines tarybas, šia tema konferencijoje pakvietė kalbėti arkivyskupijos augziliarą vyskupą Kęstutį Kėvalą.

Vyskupas K. Kėvalas priminė susirinkusiesiems, jog pastoracinė taryba, kurioje dalyvauja pasauliečiai, yra vienas pagrindinių Bažnyčios misionieriškos

veiklos įrankių. Popiežius Pranciškus taip pat kviečia eiti į periferijas ir prisiminti, jog Bažnyčia – atviri Tėvo namai. Todėl, pasak vyskupo, reikia atvirumo iniciatyvoms, nes dauguma tikinčiųjų šiandien yra sakramentalizuoti, bet ne evangelizuoti. Daugumos tikėjimas yra paviršutiniškas.

Konferencijoje dalyvavusi Kauno arkivyskupijos kurijos sielovados programų koordinatorė Vaida Spangelevičiūtė-Kneižienė pasidalijo asmeniniu liudijimu apie veiklos Bažnyčioje pradžią. Pasak jos, žmonėms labai svarbu yra pakvietimas ir palaikymas. Svarbu padėti sutikti Kristų, svarbu melstis vieniems už kitus. Tarsi pratešdamas V. Spangelevičiūtės-Kneižienės mintį, vyskupas K. Kėvalas pabrėžė, jog kunigams svarbu suprasti tarnystės būtinybę kuriant bendruomenę bei jai vadovaujant. Juk poreikiai auga. Kartu vyskupas paminėjo, kad veiklos parapijose yra nemažai, tačiau ji daugeliu atvejų nėra plačiai skelbiama. O juk dirbant kartu su komanda galima padaryti daugiau. Tad svarbu žmones deleguoti į atitinkamą veiklą. V. Spangelevičiūtė-Kneižienė papildydama dalijosi mintimis apie tai, jog visa veikla turi būti susijusi su tikėjimo liudijimu.

Vyskupas K. Kėvalas priminė pagrindinius pastoracinės tarybos veiklos parapijoje tikslus. Jos misija – padėti klebonui. Pasak vyskupo K. Kėvalo, svarbu kurti gyvą parapijos bendruomenę. Pastoracinių tarybų narių skaičius gali būti įvairus – nuo 10 iki 30 žmonių. Į jas įeina parapijose dirbantys kunigai, išrinkti ir paskirti nariai. Pastoracinės tarybos sudėtį tvirtina ordinaras.

Antroje konferencijos dalyje broliai pranciškonai kun. Paulius Saulius Bytautas OFM ir kun. Juozapas Marija Žukauskas OFM pristatė Šv. Klaros globos namus. Apie teikiamas paslaugas ir slaugos pobūdį kalbėjo vyr. slaugytoja Raimonda Drusienė. Kunigams buvo sudaryta galimybė apžiūrėti globos namų patalpas.

Arkiv. S. Tamkevičius apie sielovadą Sibiro žemėse

Lapkričio 24 d. Kauno Šv. Antano Paduviečio parapijoje surengtame Kauno I dekanato dvasininkų susitikime Kauno arkivyskupas emeritas Sigitas Tamkevičius pasidalijo mintimis apie sielovadą Rusijoje. Arkivyskupas emeritas S. Tamkevičius susirinkusiems priminė, kad 2015 metais lankė Kaliningrado sritį, o šiemet – Sibiro teritorijas, kuriose dar yra lietuvių. Pasak arkivyskupo, svarbu susipažinti su pastoracinio darbo sąlygomis, ne tik pasidalyti patirtimi, bet ir pasimokyti. Šią 2016 m. vasarą per penkias savaites buvo aplankytos dvi – Novosibirsko ir Irkutsko – vyskupijos. Praktiškai visur čia Bažnyčia dar tik atsikurianti. Dirbti su čia gyvenančiais žmonėmis reikia pasišventimo: parapijos negausios, pragyvenimo lygis prastas. Daugiausia šiose vietose darbuojasi vienuoliai misionieriai (lenkų, slovakų ir kitų tautybių). Nemažai prie sielovadinių darbų ir iniciatyvų prisideda Vakarų valstybių krikščioniški fondai. Tačiau, pavyzdžiui, Irkutске, šv. popiežiui Jonui Pauliui II įkūrus vyskupiją, stačiatikiai jos nenori pripažinti, Katalikų Bažnyčios misijas šiose vietose laikydami prozelitizmu. Sykiu arkivyskupas išryškino ir vietos bendruomenių svarbą. Pasak jo, ten, kur bendruomenėje nėra tikėjimo, praktiškai nėra ir pačios bendruomenės.

Konferencija „Štai aš, siųsk mane“

Gruodžio 3 d. Vilniaus kunigų seminarijoje vyko konferencija „Štai aš, siųsk mane“. Renginys prasidėjo šv. Mišiomis, kurioms vadovavo Vilniaus arkivyskupas Gintaras Grušas. Konferencijoje pranešimus skaitė ligoninės, policijos kapelionai, Kunigų seminarijos dėstytojai.

Kun. **Algirdas Lukšas** atleistas iš Klaipėdos Švč. Mergelės Marijos Taikos Karalienės parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Kartenos Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų parapijos klebonu, taip pat aptarnauti Baublių, Budrių parapijas bei Abakų koplyčią.

Kun. **Vytautas Gedvainis** paskirtas Tauragės apskrities vyriausiojo policijos komisariato kapelionu, jam palikta eiti visas kitas iki šiol turėtas pareigas.

Kan. **Domas Gatautas** atleistas iš Telšių vyskupijos šventimų ir skyrimų komisijos nario pareigų, jam palikta eiti visas kitas iki šiol turėtas pareigas.

Kan. **Viktoras Ačas** paskirtas Telšių vyskupijos Kunigų tarybos ir Konsultorių kolegijos nariu, jam palikta eiti visas kitas iki šiol turėtas pareigas.

Kun. **Haroldas Šneideraitis** paskirtas Telšių vyskupijos Kunigų tarybos ir Konsultorių kolegijos nariu, jam palikta eiti visas kitas iki šiol turėtas pareigas.

Kun. **Saulius Katkus** paskirtas Šilutės dekanato dekanu, jam palikta eiti visas kitas iki šiol turėtas pareigas.

-T-

Prezidentė lankėsi Pal. kun. M. Sopočkos hospise

Gruodžio 8 d. Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė lankėsi Vilniaus Pal. kun. Mykolo Sopočkos hospise. Prezidentė aplankė ligonius ir su įstaigos darbuotojais, savanoriais aptarė atjaunos, savanorystės idėjas.

Pasak šalies vadovės, tai jautriausia paslauga, garantuojanti žmogui orumą ištisą parą, neleidžianti jam likti vienišam iki paskutinės minutės. M. Sopočkos hospisas – geras pavyzdys, kaip galima suderinti savanorių, Bažnyčios ir valstybės pastangas.

Pal. kun. Mykolo Sopočkos hospisui nuo įkūrimo vadovauja sesuo Michaila Rak. Gailestingojo Jėzaus seserų

kongregacijos Vilniuje vyresnioji į savanorišką veiklą yra įtraukusi ir keletą iš netoliese esančių pataisos namų nuteistųjų. Iš viso šiai įstaigai talkina 100 savanorių, kasdien vykstančių pas ligonius, slaugomus namie. Stacionare per metus pasirūpinama beveik 200 pacientų.

-vilnensis.lt-

Naujos knygos

Lapkričio 25 d. popietę Klaipėdos universiteto salėje gausus būrys akademinės bendruomenės atstovų, nemažai Telšių vyskupijos dvasininkų, Klaipėdos miesto gyventojai ir jaunimas pasitiko ką tik iš spaustuvės atgabentą naują KU Jono Pauliaus II Krikščioniškų studijų centro vadovo mons. prof. habil. teol. dr. Arvydo Ramono parengtą ir išleistą knygą „Krikščioniškoji eschatologija. Doktrina apie mirtį ir paskutiniuosius dalykus“. Į susirinkusiuosius kreipėsi Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ pabrėžė, jog ši knyga gali būti puiki pagalba kiekvienam norinčiam geriau suvokti, kas gi yra tie amžinieji dalykai.

Lapkričio 29 d. Šiaulių vyskupijos pastoracijos centre kun. Algirdas Toliatas Šiaulių apskrities policijos darbuotojams pristatė savo sekmadieninių pamokslų knygą „Žmogaus ir Dievo metai“. Pratarinė šiai knygai parašė prof. Leonidas Donskis. Susitikimo pradžioje visus pasveikino Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis.

-kasab, irat-

2016 m. „Bažnyčios žinių“
turinį rasite internete
www.baznycioszinios.lt/2016/

Kun. bibl. teol. dr. Daniel Dikevič savo pranešime apžvelgė pirmųjų krikščionių Evangelijos skelbimo strategijas ir jų aktualumą šių dienų Bažnyčioje. Mons. teol. dr. Algirdas Jurevičius kalbėjo apie evangelizacijos sąvokos kaitą įvairiais krikščionybės amžiais. Jis apžvelgė Evangelijos žinios aktualumą nuo apaštalų laikų iki mūsų dienų. Apie policijos kapelionų misiją kalbėjo kunigas Algirdas Toliatas. Policijos kapelionų misija yra eiti tų, kurie patys į bažnyčią neateina, link. Tai –ėjimas į dvasingumą per sąmoningumą, pareigūnų etikos kodeksą, pagarbos ir pasitikėjimo dvasios ugdymą policijos bendruomenėje. Mons. Kęstutis Latoža apžvelgė Bažnyčios kaitą naujosios evangelizacijos šviesoje. Iki Vatikano II Susirinkimo vyravo senas Bažnyčios modelis. Bažnyčia buvo traktuojama daugiau kaip juridinė institucija. Po Susirinkimo Bažnyčia tampa bendruomene, kuri neapsiriboja tik sakramentų teikimu ir pamaldumo praktikomis. Ji katechizuoja, ugdo sąmoningumą, ieško paklydusių savo vaikų. Ligoninės kapelionas kunigas Rimgaudas Šiūlys kalbėjo apie žmogaus kančią ir Dievo atsaką į jo kančios situaciją. Jis klausė, ar Evangelijos žinia yra pajėgi suteikti prasmę kančiai? Kun. teol. dr. Mindaugas Ragaišis pabrėžė Evangelijos žinios ir sakramentų sąsają. Sąmoningas sakramentų priėmimas turėtų skatinti tikinčiuosius priimti Evangelijos žinią ir toliau ją liudyti savo tikėjimu. Kun. teol. dr. Kęstutis Dailys kalbėjo apie evangelizacijos ir kultūros ryšį. Evangelizacija yra globalus procesas, apimantis viešąjį gyvenimą. Evangelizacija – tai kultūros persmelkimas krikščionybės dvasia.

-rž-

Šiaulių visuomenei pristatyta Dievo tarno kun. Pranciškaus Budrio asmenybė

Gruodžio 11 d. Šiaulių Šv. Petro ir Pauliaus katedroje pristatyta Dievo tarno kun. Pranciškaus Budrio asmenybė. Šiaulių vyskupijoje šiuo metu rengiamos Dievo tarnaitės Barboros Žagarietės ir Dievo tarno Ignaco Štacho beatifikacijos bylos.

Pranciškus Budrys – kunigas, kankinys, kilęs iš Meškuičių parapijos šalia Kryžių kalno. Įšventintas kunigu, P. Budrys buvo paskirtas į Irkutsko parapiją, kurioje tarnavo iki mirties nuosprendžio. Kun. P. Budrio beatifikacijos byla pradėta 2003 m. gegužės 31 d. ir vedama Sankt Peterburge. Sekmadienį Šiaulių visuomenei Dievo tarno Pranciškaus Budrio beatifikacijos byla šv. Mišių metu pristatė Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis.

Kunigas Pranciškus Budrys gimė 1882 m. spalio 14 d. Rupeikių kaime (8 km iki Kryžių kalno), valstiečių šeimoje. Naujagimį trečiąją gyvenimo dieną Pranciškaus vardu pakrikštijo Meškuičių parapijos kunigas Vikentijus Šliageris. Iki devynerių metų gyveno tėvų namuose. 1891–1893 m. mokėsi Kražiuose (Kelmės r.). 11–14 metų paauglys padėjo tėvui dirbti ūkyje. 1896–1900 m. gyveno ir mokėsi Šiauliuose. 1900 m. išvyko į Maskvą. Išlaikyti egzaminai suteikė teisę stoti į seminariją. 1903 m. gavo Kauno gubernatoriaus pasirašytą ištikimybės valdžiai liudijimą ir įstojo į dvasinę Peterburgo seminariją. Į kunigus įšventintas 1907 m. Paskirtas į Irkutsko parapiją, joje uoliai darbavosi iki suėmimo 1937 m., sąžiningai atlikdamas kunigo pareigas ir net bolševizmo įsigalėjimo metais nebandydamas grįžti į Lietuvą ir išvengti persekiojimų. Kun. Pranciškus Budrys pasirinko likti su tais, kuriems tarnavo, ir vykdyti kunigo bei dekanų pareigas. 1937 m. gruodžio 16 d. kun. P. Budriui paskelbtas mirties nuosprendis. Jis sušaudytas kartu su kitais nuteistais katalikais.

Po Stalino mirties 1953 m. ir asmens kulto demaskavimo, peržiūrėjus nuteistųjų bylas, kun. P. Budrys pripažintas nekaltas dėl to, kas jam buvo inkriminuota. Kunigą Pranciškų Budrį kandidatų beatifikacijai pasiūlė Ufos katalikai. -irat-

Mirė kun. Vladas Kremenskas (1916–2016)

Gruodžio 9 d. eidamas 101-uosius metus mirė Panevėžio vyskupijos kunigas jubilias Vladas Kremenskas. V. Kremenskas gimė 1916 m. rugsėjo 12 d. Linkuvoje. 1925–1936 m. mokėsi Linkuvos pradžios mokykloje ir gimnazijoje. 1936 m. įstojo į Kauno tarpdiecezinę kunigų seminariją ir ją baigęs 1941 m. sausio 26 d. Kaune vysk. Vincento Brizgio išventintas kunigu.

Vikaravo Debeikių, Vaškų, Skapiškio, Salako, Vabalninko, Alantos bei Šimonių parapijose. Administratoriaus ir klebono pareigas ėjo Tauragnų, Suosto, Kriklinių parapijose. Paskutinės tarnystės vietos – Biliakiemio, Kvetkų, Kazliškio bei Panemunėlio parapijos.

Miręs kunigas buvo pašarvotas Panemunėlio Šv. Juozapo Globos parapijos bažnyčioje, kur gruodžio 12 d. aukotos laidotuvių šv. Mišios. Palaidotas Panevėžio Kristaus Karaliaus katedros parapijos kapinėse, kunigų kapavietėje.

-P-

Mirė kunigas Marek Butkevič (1982–2016)

Gruodžio 14 dieną, vėlai vakare, mirė sunkiai sirgęs Vilniaus Šv. Kryžiaus Atradimo (Kalvarijų) parapijos vikaras Marek Butkevič.

Marek Butkevič gimė 1982 m. balandžio 10 d. Trakuose. Augo Vilniuje, tikinčioje šeimoje, kurioje buvo laikomasi visų katalikiškų tradicijų, vėliau su šeima persikėlė į Lentvarį. Buvo aktyvus mokinys, mylimas draugų, mėgstantas mokyklos renginių vedėjas, pasižymėjęs geru humoro jausmu. Po vienos piligriminės kelionės tapo Lentvario bažnyčios ministrantu ir ėmė mąstyti apie kunigo pašaukimą. Dalyvavimas parapijos veikloje, gilinimasis į tikėjimo tiesas, bendravimas su kunigais ir seminaristais subrandino apsisprendimą 2000 metais stoti į Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminariją. Po vieno parengiamojo kurso metų nuo 2001-ųjų iki 2007 metų seminarijoje gilinosi į filosofinius ir teologinius mokslus, atliko praktikas parapijose, stovyklose.

2007 m. sausio 20 d. kardinolas Audrys Juozas Bačkis suteikė Marekui diakono šventimus, o tų pačių metų birželio 1 d. paskyrė jį Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijos parengiamojo kurso ugdytoju. 2008 m. balandžio 12 d. Vilniaus Šv. vysk. Stanislovo ir šv. Vladislavo arkikatedroje bazilikoje diakonas Marekas priėmė kunigo šventimus ir netrukus buvo paskirtas Vilniaus Šventosios Dvasios parapijos vikaru. 2011 m. rugpjūčio 30 d. perkeltas eiti vikaro pareigas į Vilniaus Šv. Kryžiaus Atradimo (Kalvarijų) parapiją. Ten besidarbuodamas, vėl prisidėjo prie Kunigų seminarijos parengiamojo kurso studentų ugdymo (2014–2016 m.).

Kunigas Marekas patraukdavo įvairaus amžiaus žmonių širdis savo nuoširdžiu atvirumu, iniciatyvumu, kritišku mąstymu, tiesiakalbiškumu, taktišku humoro jausmu. Mokėjo gražiai bendradarbiauti siekdamas bendro Bažnyčios tikslo – sielų išganymo.

Kunigo Mareko kūnas buvo pašarvotas Vilniaus Šv. Kryžiaus Atradimo (Kalvarijų) bažnyčioje. Gruodžio 16 d. aukotos šv. Mišios lietuvių ir lenkų k. Gruodžio 17 d. po laidotuvių šv. Mišių velionis palaidotas šalia Vilniaus Šv. Kryžiaus Atradimo (Kalvarijų) bažnyčios.

-Vn-

Bažnyčios žinios

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
S. Skapo g. 4, 01122 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras
Papilio g. 5, 44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas

I. e. p. kun. Kęstutis Smilgevičius

Nariai:

Kaišiadorių vyskupija / mons. Algirdas Jurevičius
Kauno arkivyskupija / Darius Chmieliauskas
Panevėžio vyskupija / kun. Gediminas Jankūnas
Šiaulių vyskupija / kun. Evaldas Alūza
Telšių vyskupija / kun. Remigijus Saunorius
Vilkaviškio vyskupija / kun. Žydrūnas Kulpys
Vilniaus arkivyskupija / kun. Saulius Bužauskas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

kan. Andriejus Sabaliauskas / Telšiai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio g. 5, 44275 Kaunas

TELEFONAI

Redakcija (37) 323 853
Platinimo tarnyba (37) 322 758
El. paštas lkbc@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Jonavos g. 260
44131 Kaunas

TIRAŽAS 670 egz.

ISSN 1392-6098